

ఓమ్

పరబ్రహ్మణే నమః

యజుర్వేదలక్షపరముగ

వివాహప్రయోగదర్పణము.

(సంస్కర క్రియా తంత్ర) సహితము)

ఇది,

మధిరీపట్టణనివాసులగు

జిల్లా నాగలింగశాస్త్రులవారి పుత్తుడగు

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే

ప్రాయశ్చిత్తముగ

వేదపరిజ్ఞాతలచే

స్వీకృతము

ఆర్యాసంఘముచే

అంగీకరించి ప్రకటించబడినది.

మధిరీపట్టణము.

(తృతీయముద్రణము)

రిజిస్టర్డ్ కాపీరైట్]

1940.

వెల రు 0-8-0.

వలయువారు:- ఆర్యాసంధప్రెస్, బచ్చుపేట, మచిలీపట్టణము.

ధర్మశాస్త్రగ్రంథములప్రకటన.

(1) ధర్మప్రవృత్తి-తాత్పర్యసహితము	ప్రతి 1 కి దు	2-8-0
(2) ధర్మసింధువు-మూలము	...	2-8-0
(3) ఆభివషడశీతి-తాత్పర్యసహితము		1-0-0
(4) పరాశరస్మృతి- (అచ్చులోనున్నది)	
(5) ఆశాచనిర్ణయదర్పణము- (తా-న)		0-4-0
(6) విశ్వేశ్వరస్మృతి- (తా-న)		0-4-0
(7) కాలమాధవీయం- (తా-న)		2-8-0
(8) శూద్రావరము		1-0-0
(9) శూద్రకమలాశరస్మృతి-పూర్వప్రయోగం		1-4-0
(10) పురాణోక్తకర్మప్రకాశిక		1-8-0
(11) పురాణోక్త అవరచంద్రిక		1-8-0
(12) యాజుషావరము		2-0-0
(13) ఋగ్వేదావరప్రయోగము		1-4-0
(14) శైవావరము	...	1-0-0
(15) యత్లాజీయము-తాత్పర్యసహితము		2-0-0
(16) రామాయనవరత్నదర్శిని		1-8-0
(17) ఆశ్వలాయనగృహ్యసూత్రం-నారాయణీయ వృత్తిర్నామభాష్యము-గృహ్యపరిశిష్టసహితం-(తా-న)		1-0-0
(18) స్మార్తర్షి వాగమప్రయోగం	...	1-4-0
(19) యాజుషస్మార్తానుక్రమణిక- 4 భాగములు		4-0-0
(20) నిర్ణయసింధువు (అచ్చులోను)	
(21) యాజుషస్మార్తమంత్రప్రకాశము- ప్రథమభాగం-సవ్వరం		2-8-0
(22) దీపికా రెండవభాగము-సవ్వరం		2-0-0
(23) ఋగ్వేద పూర్వప్రయోగచంద్రిక- స్వరం		1-8-0
(24) ఆశ్వలాయన స్మార్తప్రదీపిక- 2 భాగములు		0-12-0
(25) వేమననూ తిరత్నాకరము 4000 శ్లోకములు గలవు		2-0-0

ఆర్యాసంధిపేజీ, బచ్చపేట, మచిలీపట్టణము.

(26)	శ్రీగురుభక్తవిజయము- పాంచురంగ, శ్రీరంగ పటలము లుంచును- ప్రితి ర కి రు 5	0	0
(27)	మహానాశ్యరత్నపథాపథి-వేదాంతగ్రంథము	1	8 0
(28)	స్త్రీప్రతిభాత్నమంజరి-చనకావ్యము	1	0 0
(29)	తైమినినూత్రిములు	1	4 0
(30)	ముహూర్తసారాంశము- తాత్పర్యసహితము	1	8 0
(31)	ముహూర్తదర్పణము-దీపిక-గ్రహసూయ సహితం	0	12 0
	పూర్వకాలామృతము-పదవిభాగ, టికా, తా-న	1	8 0
(32)	ముహూర్తచింతామణి- తా-న	1	4 0
(33)	ముహూర్తప్రదర్శిని- తా-న	1	0 0
(34)	ముహూర్తచంద్రిక లేక విజ్ఞానాధిపత్యము	0	8 0
(35)	పంచాంగసరళి-ప్రశ్నబలంకలది - తా-న		0 0
(36)	గణితానందబోధిని- సిద్ధాంతగ్రంథము- తా-న	1	4 0
(37)	సరళచంద్రిక- సారసిద్ధాంతసారసంగ్రహసహితం	0	12 0
(38)	సిద్ధాంత గ్రహలాఘవము- పదవిభాగ, టికా, తా-న		
	తాత్పర్య ఉదహరణసహితము	1	4 0
(39)	వర్ష ఫలప్రదర్శిని-దీనినే పుష్పబంధమందురు	0	8 0
(40)	గోచారదర్శిని- ప్రథమభాగము	1	0 0
(41)	జ్యోతిషామృతము- బాలకభాగము- దీనినే		
	గోచారదర్శిని రెండవభాగమందురు	1	4 0
(42)	కాలసాధనకౌముది- కజాదిపంచగ్రహములు నిర్ణయించు ప్రకరణముగలది	1	0 0
(43)	ప్రసూతిచంద్రిక	0	8 0
(44)	ఆర్థచంద్రిక- ప్రథమరజస్వలఫలములుగలవు	0	4 0
(45)	వాస్తుదర్పణము-దీపిక- శ్రీత్రహాస్య	0	8 0
(46)	సంతానరత్నాకరము-శాపవిమోచనసహితము	0	8 0
(47)	జ్యోతిష చక్రప్రదర్శిని	0	8 0
(48)	బాలకఫలచింతామణి-ప్రథమభాగము	2	0 0

ఆధ్యాపకదప్రైస్, బచ్చుపేట, మచిలీపట్టణము.

(50) జాతక ఫలచింతామణి-రెండవభాగము	0	0
(51) బృహజ్జాతకము	0	0
(52) ఉత్తరకాలామృతము- తా-స	8	0
(53) దైవజ్ఞకర్ణామృతము- తా-స	8	0
(54) జాతకామృతసారము- తా-స	0	0
(55) జాతకానుభవసారము- దీనినే జాతకానుభవ దర్పణమందురు- తా-స	2	0 0
(56) జాతకాభరణము- బహువిషయములిందుగలవు	1	4 0
(57) సువర్ణక్షేత్రీకృతపదములు-ఇంటిస్తానులుగలవు	1	0 0
(58) గృహగణితబోధామృతము-వాస్తుసర్వస్వమందురు	1	8 0
(59) కాలచంద్రిక- ప్రథమ, ద్వితీయభాగసహితం- రెండుప్రతులు ఒకేబైండు	3	0 0
(60) ఆయుర్దాయప్రకరణము- తా-స	0	6 0
(61) జ్యోత్స్న యను ఉత్తరజాతకచంద్రిక	0	8 0
(62) లగ్నసర్వస్వము లేక సర్వముహూర్తగ్రంథసారం	0	12 0
(63) దశాభ్యుక్తిఫలచంద్రిక- నృద్ధపారాశరవిరచితము	0	12 0
(64) సిద్ధాంతరహస్యము- సిద్ధాంతలకుబహూపయోగం	2	0 0
(65) దైవజ్ఞశిఖామణి- జ్యోతిషము- తా-స	1	8 0
(66) లక్షసంఖ్యాకప్రకరణంబము- తా-స	0	8 0
(67) నర్వార్థచింతామణి- తా-స (అచ్చులోనున్నది)	2	0 0
(68) సత్యనారాయణవ్రతకల్పము- తా-స	0	8 0
(69) వైశ్రమాసమాహాత్మ్యము- తా-స	0	8 0
(70) వైశాఖమాహాత్మ్యము-స్కాందాంశర్గతము-తా-స	1	8 0
(71) శ్రావణమాసమాహాత్మ్యము- తా-స	1	0 0
(72) కార్తికపురాణము- పాద్మాంశర్గతము- తా-స	1	0 0
(73) కార్తికపురాణము- స్కాందాంశర్గతము- తా-స	1	4 0
(74) మాఘపురాణము- డిగ్రీ	1	8 0
(75) గరుడపురాణము- తా-స	1	8 0

విషయ సూచిక .

సంఖ్య.	సంబంధములు.	పుట.
(1)	వివాహాంగ మంగళాశ్వాసమ్	
(2)	యాజ్ఞిక వివాహ క్రియామంత్రము	
(3)	స్నాతకప్రశస్తి ...	౧
(4)	వహిత్ర క్రియాంగళనాశ్వాసము	౨
(5)	అగ్నికార్యమ్ ...	౧౦
(6)	చతుష్పాతప్రయోగవిధి	౧౩
(7)	పట్నాత్రప్రయోగవిధి	౧౪
(8)	జయాది (పూర్ణాహుతి) శ్లోకము	౧౫
(9)	యజుర్భేదప్రయత్న శ్లోకము	౨౭
(10)	నైకల్పిక సమీపితకాండమ్	౩౦
(11)	వివాహప్రయోగము ...	౩౧
(12)	వివాహ ప్రధానశ్లోకము	౪౧
(13)	వివాహ ప్రవేశశ్లోకము	౪౬
(14)	అగ్నేయస్థానీపాదము ...	౫౦
(15)	పాదముల పాదసమ్మే ...	౫౩
(16)	పాతకపాదసమ్మే ...	౫౪
(17)	మహాసంకల్పము ...	౫౬
(18)	చూర్ణికా ...	౫౭
(19)	సదస్యప్రయోగము ...	౫౮
(20)	కంకణవిహారములముంత్రము	౫౯
(21)	మిథునవిడియముంత్రము ...	౫౯
(22)	ఉపహారములముంత్రము ...	౫౯
(23)	కన్యాయాగస్తద్భంగ్యధీనముంత్రము	౬౦
(24)	శ్రేష్ఠశ్లోకము ...	౬౦
(25)	నాశబలి ...	౬౩
(26)	సామాన్యాశీ ...	౬౬
(27)	దిక్పాలకప్రార్థనమ్ ...	౬౭

వాచాంకమంకలక్ష్య

శ్రీమత్సంకజవిష్టరో హరిహరౌ వాయుర్మహేంద్రోనల శ్చం
ద్రోభాస్కర విత్తపాల వరుణా భక్త్యాధిపాలగ్రహః । ప్రమ్యమో
నలకూబర స్సురగురు శ్చింతామణిః కాన్తుభ స్సామీశ త్తద్భవశ్చలాం
గలభరః కుర్వంతువాంమంగళమ్ ॥ ౧॥ వాల్మీకి స్మరన్మందన ముని
ర్యాసోవసిష్టోభృగు ర్జాబాలీ గ్లమదగ్ని రత్రికపితౌ గార్గాంగిరోగౌత
మాః । మాంధాతా నహుమః పదీకసగరౌ వేణుర్దిలిప్తోతౌ రామౌ
ధర్మసుతో యయాతి భరతౌ కుర్వంతువాంమంగళమ్ ॥ ౨॥ అశ్వత్థో
బదరీచ చందనతరు ర్మందారకల్పదుహౌ బంబూనింబకదంబ చూత
సరళాః పృథ్వాశ్చయే ష్ఠిరిదాః । సర్వేతే ఫలమిత్రితంవసచలై ర్వై
భ్రాజితంభ్రాజితం రవ్యం చైత్రరగం సుందనవనం కుర్వంతువాం
మంగళమ్ ॥ ౩॥ గంగా సింధు సరస్వతీచ యమునా గోదావరీ నర్మదా
కావేరీ సరయూ ర్మహేంద్రతనయా చర్మణ్వతీ వేణుకాః । క్షిప్రా

వినతా భూమి స్సువర్ణాశుభా సావిత్రిచ సరస్వతీచ సురభి సృత్యవ్ర
తాదుంధతీ । స్వాహా జాంబవతీచ రుక్మభగినీ దుస్స్వప్న విధ్వంసినీ
వేలాచాంబునిధే స్సమీన మకరా కుర్వంతువాం మంగళమ్ ॥ ౪॥
స్నిగ్ధాన్నందధిపాయనం రుచికరం కంభప్రపూర్ణం జలం శంఖం చం
దన మౌక్తికం సువిమలం గోరోచనం శ్రీఫలం । విప్రా వేదవిదాః
ప్రభాతనమయే గౌతాంచనం వీహతౌ యార్వాగ్రింసితితండులః
ప్రతిదివం కుర్వంతువాంమంగళమ్ ॥ ౫॥ సేత్రాణాం త్రిసయం శుభం
వకుపతే రగ్నిత్రయంపావనం । పుణ్యం విష్ణుపదత్రయం త్రిభువనం
ఖ్యాతంచ రామ త్రయం । గంగావాహ పథత్రయం సువిమలం వేద
త్రయంసుస్వరం । సంధ్యానాం త్రితయం ద్విజై రభిమతం కుర్వంతు
వాం మంగళమ్ ॥ ౬॥ శ్రీశైలేంద్ర సువీల వింధ్య మలయా శ్రీచిత్ర
కూటాచల శ్చంద్ర ద్రోణ మహేంద్ర మంభరగిరి శ్రీకంఠవాసో
దయాః । అస్తాద్విస్తుర వేస్తురంగముఖృ పృథున్న శ్చంగాచల స్సర్వే
తే గిరియస్సుమేరుసహిరాః కుర్వంతువాం మంగళమ్ ॥ ౭॥

యాజ్ఞిక వివాహ క్రియా తంత్రము.

ఎరునిగ్నహంతుండు స్నాతకవ్రతము విధివ్రతారము జరుపుట, పిమ్మట శాశీయూత్రము నెట్టుటను బోధించుటగా మూర్ధాభ్యంగమున వధువుయొక్క నవహారమును నుత్తర వస్త్రాభరణములచే పూజించి బావగారు మీరు గృహస్థాశ్రమ స్వీకారము చేయుట అన్యత్సహో దరిని మీకిచ్చి వివాహముచే సెదము గాని యుచుచేసి పాణిగ్రహణము నకు తరలి రావలసినదని చెప్పి ఎరునిగ్నరించిన లెను. పిమ్మట తథాస్తు అని అచార్యుడు పలుకవలెను. పిమ్మట బావనుబిదిని వస్త్రాదులచే పూజించుట నువస్థిధిము. గృహములో ప్రవేశించి వారు పంపించిన భోజనసామగ్రిని స్వీకరించవలెను. నధూవరుల మంగళస్నానము: వివాహమునకు వధువుయొక్క గృహమందు ప్రవేశించవలయును. పిమ్మట దంపతులకు మంగళస్నానము, వధూపూర్వకము. గణాధి పతిపూజా- పుణ్యసాహచర్యము. గణాధిపతిపూజా, పుణ్యహంసాచ నము తత్ర సంకల్పవిశేషములు (అనుహవమితి) శాకునాది మంత్రములు సర్వము విశేషముగాని యందు విస్తరింపలేదు. రక్షాబంధన పూజా- రక్షాబంధనపూజా “విశ్వేత్తాతే” అనుమంత్రముచే వరుని కుడిచేతికిని, యిట్టోపవీత భారణము: శ్వశురుడత్త ద్వితీయయజ్ఞోప వీతభారణము కన్యావిరణములు: కన్యావరణార్థము సుహృద్వర ప్రేరణము గౌరీపూజా: గౌరీపూజా కంకణపూజా “సృహత్సామ” అనుమంత్రముచే కన్యకయొక్క యెడమచేతికిని గట్టవలెను. పిమ్మట గోత్రాచారణము వరాన్వేషణ ప్రేషణము, వరుని కన్యాదాత పూజించు విధము. కన్యాదాత పత్ని సహితుడై సంకల్పము చేసి పాద్యకలశోదకము నభిమంత్రించి వరుని పాదప్రక్షాళనముజేసి మధు పర్కమునిచ్చునది. పాదవిప్రక్షాళనము. పాద ప్రక్షాళనముచే పో యిన కేజస్సును మణిలగ్రహించుటకై వరుడు “మయిమహా” యను మంత్రమును పఠింపవలెను. నముద్రమందు జలమువిడచుట: కూర్చు పట్టుకొని “అర్హణీయాదపః” అను మంత్రముచే నభిమంత్రించి అం

జలియందుంచబడిన జలమును వరుడు “నిరాజోగోహాస్తి”
మంత్రముచే జపించి నీళ్ళు విడుచునది. మిగిలిన జలమును సముద్ర
మందు విడువవలయును. వరునికి ఎస్త్రాధరణము లిచ్చుట:- వరు
నకు వస్త్రాలంకారములను యథాశక్తి ననుసరించి యివ్వవలయును.
అప్పుడు వస్త్రద్వయధారణానంతరము వరుఁ డాచమనము చేయవల
యును. శేషవాయస్వాహా . శ్రీకృష్ణాయనమః॥ అని కరింపవలెను.
తూర్పు ఉత్తరము శ్రేష్ఠము. శ్లో॥ పూర్వమమృతమాచమ్య సోమ
పానంతథోత్తరే దక్షిణేపునరాచమ్య పునస్సానంతువత్సమే॥ అను
ప్రమాణముననుసరించి జరుపవలెను మధుపర్కప్రాశనము. - మధు
పర్కప్రాశనము అనగా పెరుగును తేనెయును ఒకపాత్రయందు
గలిపి దానిని గొప్పదియగు కంచుపాత్రముచేత మూసి రెండుకూర్చ
లతోఁదీసికొని యిది మధుపర్కముని దాతిచెప్పవలెను. మధుపర్క
మును గ్రహించుట:- వరుఁడా మధుపర్కమును దీసికొని పైన గప్పి
యుండు పాత్రను దీసివైచి “శ్రయ్యేవిద్యామై” “ఆమాగ్నాయశసా”
యను నీ రెండుమంత్రములచే న స్మరింపవలెను. వరునకు ఆచమ
నము:- “అమృతోవస్తరణమసి” అని ఉదకమును లోవలికి పుచ్చుకొ
వలెను రెండుపర్యాయము లాచమించినపిమ్మట అత్తగారు చేతిలోఁ
బెట్టగా “యన్మధునో మధవ్యం” అను మంత్రముచేత ముమ్మాలు
వరుఁడు ప్రాశనముఁజేయవలయును. సాస్తప్రక్షాళనము:- వరుఁడు
ఉదకమును పానముచేసి చేతినికడిగికొని రెండుపర్యాయము లాచమ
నముఁ జేయవలయును. గోవును అభిమంతించుట:- “గౌరితిగాం”
అనుమంత్రముచే దార గోవును వధింపఁదలతువా? విడువఁదలతువా
యని యడిగినప్పుడు ప్రతిగృహీత నధింపఁదలచినచో “గౌరన్యవహత
పాష్మా” అను మంత్రములచేతనున్న, విడువఁదలచినచో “యజ్ఞో
వర్ధరాం” అను మంత్రములచేతనున్న ప్రత్నిర్మితమిచ్చుచు గోవుకు
ప్రతినిధిగా నక్కను పైకి యెగురపైచి ఉదకమునుత్రాగుగాక, గరిక
లను భక్షించుగాకయని చెప్పుచు, గోవును సిడిచివేయుట:- “ఓము
త్సృజతి” అని వరుఁడు గట్టిగా బలుకవలయును. సిద్ధమన్నము:-
నీమ్మట దాతి చెప్పవలసినదేమనగా అన్నము సిద్ధమయినదని

దాత చెప్పగా వరుడు సిగ్గుచేసి యిన్నబొను నంగీకరించితి రండని గట్టిగా చెప్పవలయును. పిమ్మట "అంతటలం క్కత్వా" అనగా తెలిసి పట్టవలెను కన్యాదానము - బడుపు కన్యాదాత ప్రిదా యామముజేసి సాలంకృతకన్యాదానము గానించుటకై సంకల్పించ వలయును మహాదానముల జేయు విధము. - ఖోడశమహాదానాంత ర్గతముగు సాలంకృతకన్యాదానములను మహాసంకల్పము పురా ణోక్త కర్మప్రకాశకయందుఁ జూడఁదగును గ్రంథవిస్తరభీతిచే యి చ్చట జేర్పఁబడలేదు అస్య శ్రీమదాది . . సాలంకృత కన్యామహా దానంకరిషే || శ్లో || కన్యాంకనక నిగదేతి || యనువలకు పఠింప వలెను. గోత్రోచ్చారణము - ఎరునియొక్క గోత్రకవలనుఁజెప్పి వధువుయొక్క గోత్రప్రవరలనుగూడఁజెప్పి కన్యాదానము జేయవల యును అప్పుడు "తుభ్యమహం సంవదదే" అనువలకు జెప్పవల యును. నమమ అను శబ్దము కన్యాదానమందు జెప్పఁదగదు. వర దక్షిణ సువణకపూర్వకముగా యివ్వవలెను. గౌరీ పూజ:- పెండ్లి కమాఁదెను గౌరీపూజసన్నిధిలోనుంచి వెచ్చే మేనమామకు బట్టలు యివ్వవలెను. ధరించి బట్టనుసహా పెళ్ళికుమారుఁడైను తీసికొనిరావల యును ఇది లోకాచారము. కన్యాదానాంతరము సమస్తదానములు జఱుపవలెను ఆమహాదానము లన్నియును అష్టోత్తర శతదానకల్ప మందుఁ జూడఁదగును. ధర్మార్థకామములు. - ధర్మార్థకామముల యందు ఈకన్య నీచెవిడువఁబడి నగునగూడదనియు, అనగా వరుడు సంకల్పించినప్రకారము వధువుండవలెను వ్యతిరేక ముండగూడదని కన్యాదాత వరునిజూచి చెప్పవలెను. పిమ్మట ఎరుడు ధర్మార్థకామ ములను మీరి నడచుటలేదని పెళ్ళికుమారుడు వలకవలెను

సుముహూర్తము:- సుముహూర్తకాల సమయంబున మార్గి కానిమంత్రములను పఠించి శరకసహితగుడమును శిరస్సుపై న పకరికి పకరు దంకతు లుభయులు శిరస్సునందు బట్టవలయును. ఇదియే సుముహూర్తకాల మని పెద్దలు చెప్పుదురు. "ధ్రువంతే...అయది ముహూర్తకస్సుముహూర్తోఽస్తు" వధువుచుచూచుట:- సుముహూర్త మందు పెళ్ళికుమారుడు పెళ్ళికుమారుఁడైను జూచి "అభ్యాత్మభీష్ణం"

అను మంత్రమును జపించి కన్నులు మూసికొని “అఘోరచక్షురవతి ఘ్నోధి” అను మంత్రమును జెప్పి కన్యకను జూడవలయును. కన్యా చాతకు నూతనవస్త్రాభరణములు కన్యాచాతకు నూతనవస్త్రాభరణములు వారి యిత్తవారు నొప్పతులకు బట్టలు చేయించుదురు. ఇది లోకాచారము. పిమ్మట కన్యాచాత పెద్దలను నూతన వస్త్రములచే పూజించి తాను నూతన వస్త్రములను ధరించవలెను. వధువుకును వల్లెపందెలు చీరె రవిక మొదలగునవి చేయించవలెను. దంపతులు భయులు ఏకముగా కూర్చుండుట.- “అవాభ్యాం కర్మాణి కలికా వ్యాని” వధూపరులు ప్రాణాయామము జేసినపాఠలై మన మిరువురము కలిసి సత్కీర్తనలను జేయవలెను. సంతానము బడయువలయునని సంకల్పించవలెను. వధువుయొక్క వాపిడియందు “ఇదమహా” మను మంత్రముచే దంభలతో సాగ్ మొదలు వశ్చికు నమూ స్థి. దర్భలతో తుడిచివేసిన పిమ్మట.- “అర్ఘ్యమ్ అగ్నిం పరియంతు” అను మంత్రముచే కన్యక శిరస్సునందు పిదపదర్భలతోఁజేసిన ‘○’ చుట్టనుంచి దానియందు కాడియొక్క యెడమతట్టుండెడు రంధ్రము నుంచవలయును. “భేననభితి” కాడియొక్క రంధ్రమునందు అభిశేకము:- కాడియొక్క యెడమ రంధ్రమునందు “శంఠేహిరణ్యం” అను మంత్రమును జెప్పి సువర్ణముతోగప్పి “హిరణ్యవర్ణాఘ్నచయః” అనునదియొదలు అయిదుమంత్రములను పఠించి “పంచభిస్సక్తస్నాపయతి” ఒక్కమాటు స్నానము జేయించవలెను ఇదే గంగాస్నానమని కొందఱుండురు. “పరిత్వాగిర్వణం” అను మంత్రమును పఠించుట.- “పరిత్వాగిర్వణం” అను మంత్రముచేప్పి ఖండంపని వస్త్రముచేత నాచ్ఛాదించవలయును. యోక్తభారణము:- అనమించి “అశానానాసౌమనసం” అను మంత్రముతో జేసిన త్రాటిని కన్యక యొక్క మొలను ఎదుఁడు కట్టవలెను. నాభికి జీర్ణపుత్రులైన త్రాటిని ఈచ్ఛుకొనిముడి జేసి పదిక్షణముగాబట్టి నాభికిదక్షిణపుత్రులనుంచవలెను. దీనినే యోక్త్రమందురు. దర్భత్రాడుఅని కొందఱుండురు. మాంగల్యభారణము:- శ్లో॥ మాంగల్యతంతునానేన మమజీవనహేతునా । కంఠేభిభాషామి సుధిగే త్పంచవశిందశ్శతమ్ ! మంగళనూత్రమును

గట్టవలెను. తరుచుముప్పు గట్టిని 3 వ ముడి చూముడి వేయవలెను. పభాశీర్వాచనము:- (సహాయం) పభంస మండునా రందలు దంపతుల శిరస్సులందు అమృత రోషము అనగా మాంసల్య భారణ ముహూర్తాస్సుముహూర్తాస్సు అని అందరు పరింగునది. తరం బాబ్బి:- “పాపాపతి స్త్రీయం” ప్రజామేకామ స్సమృద్ధ్యతాం పరుణు పోయవలెను. “సశ్రామే కామ స్సమృద్ధ్యతాం” కన్యయును, “మన్యో మే కామ స్సమృద్ధ్యతాం” వసిండును, అన్యోన్యం యుగవతు - ఒకరినొకరు శిరస్సులందుంచవలెను నాలుగవపర్వా యము తూష్టించతుర్థం ర న మూడు శ్రియోమేకామస్సమృద్ధ్యతాం అనిపఠింపవలెను బ్రహ్మముడి - “మోషా తాంబ్రహ్మణో” “అగ్నే విశ్వేభి” మంత్రములనుజెప్పి బ్రహ్మముడి వేయవలెను. మతత్రయ తాంబూలము సభామూళీర్వాచము స్వస్తిమంత్రార్థము జలుపపల యును. హస్తగ్రహణము - “పూషా శ్వేతోపయతు” ఈ శ్రావ్య నెండ్లికూతురి హస్తము బట్టుకొని నివాహ ప్రధాన హోమమునకు బోవలెను. అచ్చట అగ్నివక్రతిష్ఠాపనము విధివ్రతారముజగుడవలెను. ఉత్తరోవరః. సప్తవః - అగ్నికి ఉత్తరపుర్తిని “అతిష్ఠేమమశ్మావ” మంత్రమునుజెప్పి కన్యకను గడికాలిచేత తాత్పి నెక్కించి నిలువ వలెను. అగ్ని ప్రదక్షిణము లాజహోమము - లాజహోమము, జయూదిహోమము జలుపవలెను. లాజహోమమందు భావమరిది గారికి బహుమానమిచ్చెదరు లోకాచారము, పధువుకు మట్టిలుంచుదురు. హోమాంగమందు “ప్రత్యామూరణామి” అను మంత్రముల జెప్పి యోక్తమును వరుణు విప్పివేయవలెను ప్రవేశ హోమము:- వివాహగృహప్రవేశహోమము, జయూదిహోమములు, “ఘృవక్షితి” ధృవనక్షత్ర దర్శనము, అనుధతీ గర్భనము- అర్ఘ్యమిడువవలెను. శ్లో! కశ్యపాత్రిధరద్వాశో విశ్వామిత్రోదగౌరమః । వసిష్ఠో స్తథా ॥ అర్ఘ్యంబద్యాత్ । “ఘృవనరుంధతీంచదర్శయతి” అగ్నేయ స్థాలీపాకము:- అగ్నేయ స్థాలీపాకము, గంధర్గ ప్రతిష్ఠాపనములు, జయూదివర్జము, ప్రజాపత్యహోమము, ఔషాపనము యావజ్జీవము జలుపవలెను. సా- అగ్నయేస్వాహ, అగ్నయేస్వివత్త తేసాహ!।

VIII

(తండులహోమము) ది- సూర్యాయస్వాహా, అగ్నేయే స్విష్టకృతే
స్వాహా । (మొదటిదానికన్న రెండవది యధికము) అహుతిసంసర్గ
దోషనివృత్త్యర్థం వనస్పతిహోమంకుర్యాత్ । సదస్యము:- తృతీయా
హ్నికశ్రియ, పాత్రరాపాసనము, సదస్యము, మహాదాశీర్వచనము,
పెద్దలను సన్మానించుట, పంజీకులను సన్మానించుట మొదలగునవి,
వభాకట్నం, గ్రామకట్నం దేశాచారములు గొప్పస జరుపవలెను.
ర వ దినముయొక్క అవగతాత్రియండు శేషహోమము - గంధర్వో
ద్వాసనము, శేషహోమము, జయూది పరిక్షేచనాంతము, కర్మణః
పుణ్యాహవాచనము కంతకొట్టాలు- ౨ వ దినంబున కంతకొ
ట్టాలు. నాకబలి- నాకబలి త్రయస్త్రింశత్కొటి దేవతావిసర్జనము
నకుముందు కర్మణః పుణ్యాహము, నీలలోహితధారణము “నీలలో
హితే” అనుమంత్రముచే (నల్లపూసలు) ధారణము గర్భాధానమం
త్రసంస్కారము, పిమ్మట పాన్సు, దంపతీతాంబూలము, ఫలదాన
ములు, మార్పవాచనదానము, బలపాతద్వయంబున “దేవేంద్రాణి
నమస్తుభ్యం దేవేంద్ర ప్రియభామిని । వివాహం భాగ్య మారోగ్యం
పుత్రలాభంచ దేహిమే” అను మంత్రముచేప్పి ఇంద్రాణిశాస్త్రించ
వలయును (కర్మాకడియం) అనగా బంగారపువస్తువు వెండివస్తువు
బలమందుంచవలెను. సువర్ణము వరుడు స్పృశించవలెను. వెండి
వస్తువు వధువుస్పృశించవలెను. దక్షిణకట్టుననుండు ఏనుగుమీద వధు
వును, ఉత్తరపుటట్టుననుండు ఏనుగుమీద వరుడును నిలుచుండి “ఇం
ద్రాయరాజ్ఞే” అను మంత్రమును పఠించుచు మూడువదక్షిణము
లను తేయవలయును. “వాతో దేవతా” అనుమంత్రములనుపఠించు
నది. వదక్షిణమందు తోళ్ళులు వెలిగింతును. 33 అని కొండలు
౧౬ అని కొండలు చెప్పుదును. కంకణపవర్జనము వధూగృహ ప్రవేశ
శాసంతరము చేయుదురు “కంకతోనకంకతో” అను మంత్రమును
చెప్పుదురు పిమ్మట వసంతోత్సవము అయిదవనంబున వగలే
చేతురు, దండాడింపు, అప్పగింతలు, వధూగృహప్రవేశము మొద
లగునవి విధిప్రకారము జరుపవలెను.

ప ర బ్ర హ్మ తే న మః .

యజుర్వేద వివాహ పయోగ దర్పణము.

(అ తా) జా న్న త క వ) త మ్)

అథ నమావ ర్తనముచ్యతే || శ్లో॥ వేదోదితానాం నిత్యానాం
కర్మణాం సమత్రికమే! స్నాతకవ్రతలోపేచ ప్రియశ్చిత్తమభోజనమ్॥
ఆచమ్య... ఏవంగుణ... శుభతిథౌ శ్రీమాణా... గోత్రః... నామ
ధేయః | శ్రీమతః... గోత్రస్య... నామధేయస్య మమ ఉపాత్తదురిత
క్షయద్వారా శ్రీ పరమేశ్వర ప్రిత్యర్థం మమాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం
స్నాతకవ్రతాభ్యుంకర్మకరిష్యమాణ స్తదంగ త్వేన తదాజా శుద్ధ్యర్థం
... స్వస్తిపుణ్యాహవాచనంకరిష్యే || అజా నిర్విఘ్నేన ప్రారంభపరి
నమా వ్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యే || గణాధిపతిపూజాం
కృత్వా | పుణ్యాహం వాచయిత్వాః ఆచమ్య... ఏవంగుణ... శుభ
తిథౌ శ్రీమాణా... గోత్రః . నామధేయః | శ్రీమతః .. గోత్రస్య
... నామధేయస్య మమాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం ఉపనయనదినమారభ్య
నమావర్తన శుభలగ్నవర్త్యంతం బ్రహ్మచర్యవ్రతలోపప్రియశ్చిత్తం
కరిష్యే || యథాశ క్తి తండులసహిత పరివద్యక్షిణాంగృహీత్వా || ఉప
స్థాయ || ఆత్మవ్రదక్షిణ తయంకృత్వా || శ్లో॥ నమస్తసంపత్సమవాప్తి
..... యథోక్తదక్షిణామిన స్వీకృత్య | మమోపనయనాది నమా
వర్తనవర్త్యంతం మధ్యే సంభావితానాం పాపానాం అస్నానసంధ్యా
వందన జపహీన భిక్షాగ్నికార్య శూద్రాదిస్పర్శన నిందితాన్నభోజన
ఖట్వాంకశయన ఖట్వాధిరూఢతో జలపానభక్షణ తౌర కొపీన కటి
నూత్రి యజ్ఞోపవీతాఽజనదండాధారణ దర్పణదర్శన వృద్ధోల్లంఘన
పాపంబాదినంసర్గవభృతి త్రియస్త్రీగ్ంశన్నిమిత్తానాం సర్వేషాందో
షాణామవనోదనార్థం బ్రహ్మచర్యవ్రతలోపప్రియశ్చిత్తం నిశ్చిత్త-
ఉపవిశ్య- మామనుగృహ్లాంతుభవంతః-అనుగృహ్లామః॥ యజమానస్య

...గోలోద్భవస్య...నామధేయస్య ఉపనయనప్రభృతి ఏతత్ క్షణ
 వర్ణంతం సంభావితేభ్య స్సర్వేభ్యః పాపేభ్యో విముక్తి ర్భూయా
 ది త్యేషానభానుగృహ్లాతు । స్నాతకప్రతాధికారసిద్ధిర స్త్వితిభవంతో
 బ్రువంతు । స్నాతకప్రతాధికార సిద్ధిరస్తు । ఓం ధూః...శుభతిథౌ
 మమ శరీర శుద్ధ్యర్థం స్వర్ణ ధాన్యాజ్య కృచ్ఛాన్రిణ్యాచరిశ్చే ।
 శ్లో । స్వర్ణం పవిత్రమమలం స్వర్ణం పావప్రణాశనం । స్వర్ణం హి శంక
 రం యస్మా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ధన్వంతరోషి వాతార మహ
 లోకే పరశ్రచ । యస్మాత్తస్మా చ్చివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయ
 చ్ఛమే । కామధేనోస్సముద్యాతం సర్వకృతుఃసంస్థితం । జేవానా
 మ్నాజ్ఞమాహార మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే । హిరణ్యగర్భగర్భస్థం
 హేమబీజంవిభావసః । అవంతపుణ్యఫలద మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥
 ఇదం కృచ్ఛిత్రయప్రత్యామ్నాయం శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ ..
 ...ప్రీత్యర్థం స్వర్ణ కృచ్ఛిత్రప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తి హిరణ్యం
 తుభ్య...నమమ । శ్రీ మహావిష్ణు ప్రీత్యర్థం ధాన్యకృచ్ఛిత్ర- ఆజ్య
 కృచ్ఛిత్రప్రత్యామ్నాయం + నమమ । ఏభి స్స్వర్ణ ధాన్యాజ్యకృచ్ఛిత్రై
 శ్చ భగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీమహావిష్ణు స్సుప్రీతో వరదోభవతు ।
 మమ శరీరశుద్ధిర స్త్వితిభవంతోబ్రువంతు । శరీరశుద్ధిరస్తు । ఆచమ్య
 ...ఏవంగుణ...శుభతిథౌ మమ బ్రహ్మచర్యవ్రతలోపప్రసాదశ్చిత్రా
 ధణం పాహిత్రయోదశహోమంకరిశ్చే । స్థండిలోల్లేఖనాద్యాజ్యసగ్ధ
 స్కారాంతే అత్ర చతుష్పాతప్రయోగం కుర్యాత్ । పూర్వపరి
 షేచనంకృత్వా । ఏకం ద్వే-త్రిణి-చత్వారి । పునరుచ్ఛాని + చిత్వత్ర
 స్సాహా । అగ్నేయఇదం । ప్రహర్యాయాని + స్పర్శిస్వాహా । అగ్నేయ
 ఇదం । భూర్అగ్నేయే చ పృథివ్యై చ + స్వాహా । అగ్నేయే పృథివ్యై
 మహతఇదం । భుక్ప్రాణాయామేదాం + స్వాహా । వాయుజేచాంతరిక్షా
 యచమహతఇదం । సుసరాద్దిత్యా + స్వాహా । అదిత్యాచదివే
 మహతఇదం । భూర్భువస్సువ + స్వాహా । చంద్రమసే నక్ష

దిగ్భ్యోమహతఇదం । పాహినో అగ్న వససేస్తాహః । పాహినో అగ్న
 వసనఇదం ॥ పాహినో విశ్వవేదసేస్తాహః ॥ పాహినో విశ్వవేదసఇదం ।
 యజ్ఞం సాహివిభావసోస్తాహః ॥ యజ్ఞం సాహివిభావసవఇదం ॥ సర్వం
 సాహిశతక్రతోస్తాహః ॥ సర్వం సాహిశతక్రతవఇదం ॥ సాహినో అగ్న
 వసయా + ర్వస్తోస్తాహః ॥ వసనఇదం ॥ పునర్నూ + స్వాహః ॥ అగ్నయ
 ఇదం ॥ నహరయ్యాని + విశ్వతస్పరిస్తాహః ॥ అగ్నయఇదం ॥ సర్వ
 ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే ॥ ఓంభూర్భువస్సుప్తస్సాహః ॥ ప్రణావతయఇదం ॥
 అదితేఽన్వమగ్న్తే + ప్రాసావీ ॥ ఇత్యుత్తరపరిశేచనం కుర్యాత్ ॥
 అసేన పాహి త్రయోదశ హోమేన భగవాన్ త్వర్వాత్మకః... మమ
 స్నాతకవ్రతాధికారసిద్ధిరస్త్వితి... బ్రువంతం । స్నాతకప్రతాధికార
 సిద్ధిరస్తు । ప్రాణానాయమ్య । ఏవంగుణ... తిథా... శ్రీ పరమేశ్వర
 ప్రీత్యర్థం ఆయుర్వరోచ్యయశోబలాభివృద్ధ్యర్థం ప్రాతరగ్నికార్యంసమిధా
 ధానంకరిష్యే ॥ పరిత్యాగై... అహంభోఅభివాదయే ॥ (అగ్నికార్యం
 10 వ పుటలో గలదు) వేదమధీర్యస్నాన్య ॥ ఆచమ్య... ఏవంగుణ
 ... శుభతిథా శ్రీమాన్... గోత్రీ... నామధేయః । శ్రీమతః...
 గోత్రీన్య... నామధేయన్య మమాయాప్యాభివృద్ధ్యర్థం స్నాతకవ్ర
 తాఖ్యం కర్మకరిష్యే ॥ స్నాతకవ్రతాంగత్వేన రత్నార్థం రత్నాబంధ
 నంకరిష్యే ॥ రత్నాబంధనదేవతాభ్యోనమః ॥ ధ్యానావాహనాది పోద
 శోవచారపూజాం సమర్పయామి ॥ విశ్వేతాతైసవనేషు ప్రవాప్త్యా
 యాచకర్థమనువన్నింద్రసుప్తజే । పారావతం యత్పురుసంభృతం
 నవ్వపాప్యతోశ్వరభాఽయముపిబంధతే । రత్నాబంధనముహూర్త స్సు
 ముహూర్తోఽస్తు ॥ ప్రాగుదయాద్వ్రిజం ప్రవిశ్యాంతర్లోమాచరమా
 ద్వారమపిధాయాస్తే । మధ్యందినేఽగ్నే రుపసమాధానాది పాత్ర
 వ్రయోగకాలే ॥ శ్లో ॥ సూత్రేవస్త్రీమణియుగసమి త్పుక్కుగంధా

ప్రవక్తా । శీతోష్ణాంబుక్షురకటయవచ్ఛత్రదండంబనాని । అదర్శో
సానహకుశశక్పత్సానచూర్ణోదపాతే । స్నానంయుంజ్యాత్సకృదిహ
వరః కాష్ఠమాదుంబరంచ

నూత్రే = రెండు నూత్రిములు, వస్త్రే = రెండువస్త్రములు,
మణియుగ = రెండు సువర్ణకంఠణములు, సమిత్ = ఇథ్యము,
వక్త్రే = పుష్పమాలిక, గంధాక = గంధము, ప్రవర్త = పోగులజోడు,
శీతోష్ణాంబు = శీతోదకము - ఉష్ణోదకము, క్షుర = కత్తి, కట = దర్భ
చావ, యవ = వడ్లు, ఛత్ర = గొడుగు, దండం = పెదరుకట్ట, అంబన =
కాటుకకాయ, అదర్శ = అద్దము, ఉసానద్వయం = చెప్పలజోడు, కుశ
= దర్భ, శక్పత్ = ఎద్దుపేడ, సానచూర్ణ = సున్నిపిండి, ఉదకపాతే =
ఉదకసహితమయిన చెంబులజోడు, వరః = మనుష్యుడు, స్నానం =
స్నానమును, యుంజ్యాత్ = సకృత్ = ఒక్కమాటు చేయవలయును.
కాష్ఠమాదుంబరంచ = మేడిపుల్లయును.

షట్పాత్రప్రయోగః ఓం భూభువస్సువరోమ్ । చత్వారిశ్చంద్రా
.... .వకం-ద్వే-త్రిణి-చత్వారి । అధాబృభాగౌ సుచాజహాతి ।
అగ్నయేస్వాహే త్యుత్రార్థ పూర్వాధై అగ్నయిదం । సోమాయ
స్వాహేతి దక్షిణార్థ పూర్వాధై సోమాయేదం । నమం పూర్వేణ ।
అగ్నయేస్వాహే । మధ్యే అగ్నయిదం । అథ పాలాశీగ్ం నమధముత్త
రయాధాయ । ఓం ఇమగ్ంస్తామమర్ష్తే జాతవేదసైరథమివనమ్మహే
మామనీషయా । భద్రాహీనః ప్రమతిరన్య నగ్ంసద్యగ్నైవభ్యేమా
రిమామివయంతవ । అగ్నయేజాతవేదనదిదం । అథ ఉత్తరేగాగ్నిం
కటయవిశ్య । త్రోయమమితి క్షురమభిమంత్యి । త్రోయమం
బ్రతుదగ్నేః కశ్యపన్య త్రోయమమ్ । యజ్జేవానాం త్రోయమం
తన్మే అస్తు త్రోయమం । శీప్రాసామానీతి యజమా వస్త్రేప్రదాయ ।

శ్రీమౌనామాసిస్వధితిస్తేపితా నమస్తేఅస్తుమామూహిగంః । అపాగం
 సగంసర్జనాచ్యాశేశనిధానాత్సమానం ॥ ఉష్ణేనవాయువిరి యజమా
 ఉష్ణాశ్శీతా స్వపానీయ ॥ ఉష్ణేన వాయుపుద్రకే నేహ్యదితి శేఖా
 వపతు । ఉష్ణోదకం శీతోదకే నిసీయ అవతందంత్వితి కుమారస్య
 శిరఃసత్తి ॥ అవతందంతజీవసే దీర్ఘాయుత్వాయు వర్షసే శోక్తచ
 నూర్యందృశే । యేనావపదితి చతస్పభిః ప్రతిమంత్రం ప్రదక్షిణం
 ప్రదిదిశం ప్రవపతి । యేనావపధృవిత్తాత్సరేణ సోమస్య రాజ్ఞో వరు
 ణస్యవిద్వాక్ । తేన బహ్మణోఽవపతేదము స్యాయుష్మాక్ జరదస్త్వి
 ర్యథానదయం...శర్మా । ఇతిపూర్వతోవపతి । తా నేకాంశ్చకృ
 త్పిండేనిధాయ । అవతవన్పుశ్య । త్రిగస్త్రీదర్భా నంతర్థాయ ।
 యతురేణేతి ప్రథమ వపంతం మాతానుమంత్రయతే । యతురేణ
 దుర్చ...తేన తేవపామి...శర్మా । యేనపూషా బృహస్ప...సౌశ్లో
 క్యాయస్వస్తయే । ఇతి దక్షిణతోవపతి । తా నేకాంశ్చకృతపిండే
 నిధాయ । అవతవన్పుశ్య । పునః త్రిగస్త్రీదర్భా నంతర్థాయ ।
 యేనభూయశ్చరా...సౌశ్లోక్యాయస్వస్తయే । ఇతి పశ్చిమతోవపతి ।
 తా నేకాంశ్చకృతపిండేనిధాయ । అవతవన్పుశ్య । పునః త్రిగస్త్రీ
 దర్భానంతర్థాయ । యేనపూషాబృహస్పతే రక్షేరిందస్యవాయుషే
 వపత్ । తేన తేవపామి...శర్మ న్నాయుషావర్చసా యథా శోక్తు
 మనూతపా । ఇత్యుత్తరతోవపతి । తా నేకాంశ్చకృతపిండేనిధాయ
 అవతవన్పుశ్య । ఉత్తయతేతా నిత్యోదుంబరమూలే దర్భస్తంజేన్మా
 నీదభాతి । ఉత్తయతేతాన్ వరుఃస్వ రాజ్ఞో బృహస్పతి స్సవితా

సోమోఅగ్నిః । తేభ్యోవిధానం బహుధాఽన్వవంద న్నంతరాద్యాహా
 వృధిపీతవస్సువః । క్షురంప్రత్యక్షాశ్వనిదధాతి । జఘన్ధార్ధవజ్రసోమ
 విశ్వ విన్ద్రస్య మేఖలాం బ్రహ్మచారిణీవ్రయచ్చతి ॥ తాగ్ం న ఇద
 మహామితి యజుషోదుంబరమూలే దర్భస్తంబేపూవగూహతి । ఇద
 మహం... కర్మణో...న్య పాస్మాత్ర ముపగూహో మ్యుత్తరో...శ్రాత్రి
 ద్విషదభ్యః । ఏవం విహితాభిరేవాద్భి రాహోహిష్ఠేతి వడ్భి స్సకృత్
 స్నావయిత్వా । ఆహోహిష్ఠా మయోభవః + చనః ॥ హిరణ్యవర్ణా
 చయః...శగ్ంస్తోనాభవంతు । ...బల్లమోజోనిధత్త । అన్నా
 ద్యామే త్యేదుంబరకాష్ఠేన దతోధావతే । అన్నాద్యాయపూహ
 ధ్వం దీర్ఘాయురహమన్నాదోభూయానం । సోమోరాజాయమాగమ
 దితి స్నానీయేన చూర్ణేనోద్వర్త్య స్నాత్వా । సోమస్యతనూరసీతి
 యజుషా ఆహతముత్తరంవాసవరిధావ్య । సోమోరాజాయ మాగమ
 ధ్సమే ముఖం ప్రవేక్ష్యతి భగేన ప్రహవర్చసా । సోమస్య తనూరసి
 తనువంమే పాహిస్వామూతనూ రావిశ ।

సార్యసురభిచందనం నమోగ్రహాయతేతి ప్రతిమంత్రం జేవ
 తాభ్యో రక్షణాయదత్వా । నమోగ్రహాయ చాభిగ్రహాయచ-నమ
 శ్చాకజంబభాభ్యాం - నమస్తాభ్యో జేవతాభ్యో యాఅభిగ్రాహిణీః
 అప్సరస్విత్యాత్మానం గంధేనామలివ్య । అప్సరస్సుయోగంధోగంధ
 శ్చేషుచ యద్యత్ । ఔ ప్రియామామామహో గంధస్సమాగంధ స్సురభి
 ర్మమతాం । మణిగ్ం సోవర్ణగ్ం సోవధానగ్ం సూత్రప్రోత నిధా
 మావధీ త్యుదకపాతే త్రిప్రదక్షిణం పరిష్టావ్య । ఇయ మోషధి

తా॥ యమానా నహమానా నహన్వతీ । సా మా హిరణ్య వర్చసం
 బ్రహ్మ వర్చసినం మాకరోతు । అపశోసీత్యర్థర్చ తే॥ కంఠేబద్ధా ।
 అపశో॥ స్యురోమే మాసగం శారీ శ్చివ్రా మోవతిష్ఠ న్వస్తీర్థాయు
 త్వాయ శతశారదాయ । శతగఃశరద్య ఆయుషేవర్చసే జీవాత్వై
 పుణ్యాయ । బాదరమణి ముక్త్యేవంకృత్వా । నవ్యే పాణా తూష్ణీం
 బధ్నాతి । ఆహతము త్తరంవాసా రేవతీ స్వీతినయానం । రేవతీస్తా
 వ్యక్షన్మృత్తికాశ్చకృంతగ్గంస్తా । ధియోవయ న్నవగ్నా అవృంజ
 స్తహస్తమంతాగం అభిశోఅయచ్ఛుకా । జేవీజే॥ వాయపరిధీసన్నితే
 మహత్తదాసామభవ స్మహిత్వనమ్ । యాలకృంతన్నితి తిస్సభిర్వాసః
 పరిధావ్య । యాలకృంతన్నవయన్ యాలతస్వతయాశ్చ జేవీరంతా
 నభిశో॥ దదంత । తాస్తాజేవీర్జరసే సంవ్యయం త్వాయుష్మా నిదం
 పరిధధ్న్వవాసః । పరిధత్తధత్తవాససైనగం శతాయుషం కృణుత దీర్ఘ
 మాయుః । బృహస్పతిః ప్రాయచ్ఛద్వావ ప్రతఘోమాయ రాజ్ఞే పరి
 ధాతవాః । జరాంగచ్ఛాసీ పరిధధ్న్వవాసో భవాకృష్టీనా మభిశన్తి
 సాహ । శతంచజీవశరద స్సునర్చారాయశ్చ పోషముపసంవ్యయన్వ
 ప్రదంవాసో అధిభాన్వన్తయే॥ భూరాతీనా మభిశన్తిసాహ । శతంచ
 జీవశరదఃపురూచీ ర్వసూనిచార్యో విభజానీజీవకా ।

తస్య దశాయాం ప్రవర్తా ప్రబధ్య దర్వామూదా యాశ్వే
 నాభ్యానయ న్నాయమ్యమిత్యస్తాభిః ప్రతిమంత్ర మప్టావాభ్యామతి
 ఘ్నత్వా । ఆయుష్యంవర్చస్యగం సువీర్యగం రాయసోప్తమాద్భిద్యం

యజుర్వేద వివాహప్రయోగ దర్పణము.

ఇదగ్ం హిరణ్యం జై త్ర్యాయా విశతామాగ్ స్వాహా || హిరణ్యా
యేదం || ౧ || ఉచ్చైర్వాదిపృతనాజి సతాసాహం ధనంజయమ్ | సర్వా
స్సమృద్ధిర్ఋధయో హిరణ్యైస్మిన్ ధనమాహితాస్వాహా || హిర
ణ్యాయేదం || ౨ || మనమహగ్ం హిరణ్యస్య పితురిస్త నామాగ్నభైషం |
తం మా హిరణ్యవర్చసం పూకుషు ప్రియం కురుస్వాహా || హిరణ్యా
యేదం || ౩ || ప్రియం మా జేవేషు కురు ప్రియంమా బ్రహ్మణేకురు |
ప్రియంవిశ్వేషుతూజేషు ప్రియగ్ంరాజసుమా కురుస్వాహా || హిర
ణ్యాయేదం || ౪ || యాతిరశ్చీనివద్వస్తేహం విధరణీణి | తాంత్యా
భృతస్యధారయా యజేత్గ్ం రాధసి మహగ్ంస్వాహా || సగ్ం రాధ
వ్యాఇదం || ౫ || సగ్ంరాధన్యై జేవ్యస్వాహా | సగ్ంరాధన్యై జేవ్యా
ఇదం || ౬ || ప్రసాధన్యై జేవ్యస్వాహా | ప్రసాధన్యైజేవ్యాఇదం || ౭ ||
సమాజంచవిరాజం చాభిశీర్యాచనోగృహే | లక్ష్మీరాప్తస్యయా
ముఖే తయామాసగ్ం సృజామసిస్వాహా || లక్ష్మ్యా ఇదం || ౮ || ఇధ్మ
సన్నహనాన్యద్భి సగ్ంస్సృత్యాగ్ం ప్రహరతి | రుద్రాయ తంతి
చరామేదం(సమమ) అన్యకర్మణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థమృద్ధికామః
జయాదిహోమం కరిష్యే | సుప్రేణాజ్య మాదాయ | ఓం చిత్తంచ
స్వాహా... అథ జయాదిహోమం కుర్యాత్ | జయాది బ్రహ్మవిసర్జ
నాంతే అపరేణాగ్నిం ప్రవతా మేతాభిశేషైకం దక్షిణే కర్ణే జపతి |
అయుష్యం వర్చస్యగ్ం సువీర్యగ్ం రాయస్పత మౌద్భిద్యమ్ |
ఇదగ్ంహిరణ్యం జై త్ర్యాయా విశతామామ్ | ఉచ్చైర్వాదిపృతనాజి

సత్రాసాహంధనంజయమ్ । సర్వాస్సమృద్ధిన్ముద్ధయో హిరణ్యస్త్రి
 స్తనూహితాః । సునమహాగం హిరణ్యస్యప్రతిరువ నామాగ్రైమం
 తంమాహిరణ్యవర్చసం పూరుషు ప్రియంకురు । ప్రియంమాజేషేషు
 కురు ప్రియంమాబ్రహ్మణేకురు । ప్రియంవిశ్వేషుశూజేషు ప్రియ
 గ్గంరాజసుమాకురు । యాతిరశ్శీవిపద్యస్తే హంవిభరశేషతి । తాంత్యా
 ఘృతస్యధారయా యశే సగ్గంరాధసమహమ్ । సగ్గంరాధన్వేజేన్వే ।
 ప్రసాధన్వేజేన్వే । ప్రమాజంచ విరాజం చాభిశ్శీర్యాచనోద్భవే ।
 లక్ష్మీరాష్ట్రస్యయాముఖే తయామాసగం సృజామసి ॥ ఏతాభిశేవ
 సవ్యేద్వితీయం ॥ ఆయుష్యం వర్చస్యగ్ం + సృజామసి । శుభిశే శిర
 ఇతి స్రజ శ్శిరసినీధాయ ॥ శుభిశే శిరఆరోహ శోభయంతీముఖంమమ
 ముఖగ్ంహిమమశోభయ భూయాగ్ంసంచభగంకురు । యామాహర
 దితి భాషికం బద్ధా । యామాహర జ్జమదగ్ని శ్శ్రద్ధాయై కామా
 యాన్వే । ఇమాం తామసి సప్తేజహం భగేనసహవర్చసా । యదాం
 జనమిత్యాంబనేన చక్షుషీతంక్తే । యదాంశనం త్రైకతుదం జాతగ్ం
 హిమవతఉపరి । తేన వామాంజై తేజస్తే నర్చసై బలాయచ । మయి
 వర్వతేతిచర్మణాం యజాహమేకేనవా ॥ మయివర్వతపూరుషం మయి
 వర్వతవర్చసం మయివర్వతభేషజం మయివర్వతాయుషమ్ । యన్తే
 వర్చిత్యాదర్శమీక్షతే । యన్తేవర్చః ప్రరాగతమాత్మానముప్రతిష్ఠతి
 ఇదంతత్పునరాదదే దీర్ఘాయుత్వాయవర్చసే । ప్రతిష్ఠేత్థితి యజాహ
 వానమాప్రతిముచ్య ॥ ప్రతిష్ఠేత్థి దేవతానాం మామానంతా వం ।

ప్రజాపతే శ్వరణమసీతిచ్ఛత్రమ్ ॥ ప్రజాపతేశ్వరణమసి బ్రహ్మణశ్చది
 ర్విశ్వజనస్య ఛాయాఽసి నర్వతోమాపాహి ॥ దేవస్య త్వేతి వైణవం
 దందమాదాయ ॥ దేవస్య త్వాసవితుః ప్రవశేఽశ్వినో ర్పాహుభ్యాం
 పూష్ణో హస్తాభ్యా మాదదే ద్విప్రతోవథా యేంద్రస్య వశోఽసి
 వార్త్రమ్ శ్వర్మమే భవయత్పావం తం నివారయ ॥ దేవీష్వదుర్విరి
 త్యర్థర్చత్రయేణదిశమువస్థాయ ॥ దేవీష్వదుర్విరురుణః కృణోత విశ్వే
 దేవాన ఇవావీరయధ్వమ్ ॥ మాహాన్మహి ప్రజయా మాత్రనూభిర్మాత
 థామద్విప్రతేసోనురాజకా ॥ ద్విరీయేననక్షత్రాణి చంద్రమనంచరా
 తినా సంభాష్య ॥ యధార్థం గచ్ఛత్యేవ పరగ్ం స్నానం తూష్ణీమేవ
 తీర్థస్నాత్వా ॥ తూష్ణీగ్ం సమిధమగ్నావా దధాతి ॥ పాణిగ్రహణే
 స్నాతం పుశ్యాహంవాచయిత్వా ॥ ఆశీర్వాదః ॥ తతః ఆభ్యుదయికం
 కుర్యాత్ ॥ కాశీయాత్రాయై ॥ శ్లో ॥ చరితబ్రహ్మచర్యోఽహం కృత
 వ్రతచతుష్టయః ॥ కాశీయాత్రాం గమిష్యామి అనుష్ఠాం దేహిమే
 శుభామ్ ॥ (ప్రతివాక్యం) సాలంకారాం మమ సుతాం కన్యాండా
 న్వామి తేద్విజ ॥ పాణింగృహీత్వాసాగ్నిస్త్వం గచ్ఛస్వాగచ్ఛ మద్గృ
 హమ్ ॥ స్నాతకప్రతే ఆభ్యుదయికం కర్మణఃపుణ్యాహంచ నానుష్ఠేయ
 మితి పాశ్చాత్యవైదికనమ్మత వ్యవహారః ॥ ఇతి స్నాతకమ్.

అథాగ్నికార్యమ్.

అగ్నింపరిత్యేతి పరిమృజ్య - పరిషేచ్య ॥ ఆచమ్య.. ఏవంగుణ
 ...శుభతిథా ॥ శ్రీమాన్తోత్రః .. నామధేయోపాం మమ ఉపాత్త
 దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం ఆయుర్వర్ధ్ధియశోబలాభి
 వృద్ధ్యర్థం ప్రాతరగ్నికార్యం సమిధాథానం కరిష్యే ॥ పరిత్వాఽగ్న
 పరిమృజా మ్యాయుషాచుధనేనచ ॥ సుప్రజాఃప్రజాయా భూయానగ్ం
 సువీరో వీరైః సువర్షా వర్షసా సుపావః పోషేన్సుగృహో గృహే

స్సువత్తిః పత్యా సుమేధా మేధయా సుబ్రహ్మ బ్రహ్మచారిభిః ॥ పరి
 మృజ్యాలంకృత్య ॥ అది తేనమనన్యస్య । అనుమతేనమనన్యస్య ।
 సరస్వతేనమనన్యస్య । దేవసవిత్తః పసున । అథసమిధమూదాయః
 అగ్నయే సమిధమూహారపం బృహతేజఃతపేదసే - యథాత్వమగ్నే
 సమిధాసమిధ్యనవచం మూయా యుషావర్చసా సన్యామేధయా ప్రజ
 యా ప్రశుభి ర్బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన సమేధయస్వాహా । అగ్నయ
 ఇదం । ఏధోనైవేధిషీమహిస్వాహా । అగ్నయిదం । సరుదసినమే
 ధిషీమహిస్వాహా । అగ్నయిదం । తేజోనైవేజోయిధేహిస్వాహా ।
 అగ్నయిదం । అహోఅద్యాన్వచారిషగ్ం రసేనసమస్పృశ్మహి । పయ
 స్వాగ్ం అగ్న ఆగమంతం మూసగ్ం స్పృజవర్చసాస్వాహా ॥ అగ్నయ
 ఇదం । సంమానగ్నే వర్చసా స్పృజప్రజయాచ ధనేనచ స్వాహా ।
 అగ్నయ ఇదం । విద్యున్మే అన్యజేవా ఇంద్రోవిద్యాధన్వా ఋషీభి
 స్స్వాహా । ఇంద్రాయేదం । అగ్నయేబృహతే నాకాయస్వాహా । అగ్న
 యేబృహతేనాకాయేదం । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ స్వాహా । ద్యావా
 పృథివీభ్యామిదం ॥ ఏషా తే ఆగ్నే సమిత్తయావర్ధన్వ చాప్యాయన్వచ
 తయానవాం వర్ధమానో భూయాస మాప్యాయమానశ్చ స్వాహా ।
 అగ్నయిదం । యోమానగ్నే భాగినగ్ం సంతమథాభాగం చికిర్ష
 త్యభాగమగ్నేతం కురుమామగ్నే భాగినంకురుస్వాహా । అగ్నయిదం ।
 సమిధమూదాయాగ్నే సర్వవ్రతో భూయావగ్ంస్వాహా । అగ్నయ
 ఇదం । భూస్వాహా । అగ్నయిదం । భువస్వాహా । వాయవఇదం ।

సుప్తస్సాహా॥ సూర్యామేదం॥ ఓం భూభువస్సుప్తస్సాహా॥ ప్రజా
 వతయశ్చదం॥ అద్రితేఽన్వమగ్న్ స్థాః॥ . పాసావిః॥ ఇతి పరిషేచనం
 శృత్వా॥ (అగ్న్యవస్థానం) యతైలగ్నై తేజస్తేనాఽహం తేజస్వీ
 భూయానం॥ యతైలగ్నై వర్చస్తేనాఽహం వర్చస్వీభూయానం॥
 యతైలగ్నై హరస్తేనాఽహం హరస్వీభూయానమ్॥ మయిమేధాం
 మయిప్రజాం మయ్యగ్ని సేజో దధాతు మయిమేధాం మయిప్రజాం
 మయిన్ద్ర ఇన్ద్రియదధాతు మయిమేధాం మయిప్రజాం మయి
 సూర్యోభాతోదధాతు॥ మానసోకేతనయే మానతయుషి మానో
 గోక్షుమానో అశ్వేషురీరిషః॥ వీరాన్మానో రుదభామితో వధీర్హవి
 ప్తన్తో నమసావిధేమతే॥ త్రాయుషం జయదగ్నేః కశ్యపస్యత్రా
 యుషమ్॥ యదే వానాన్త్రాయుషం తస్మే అస్తుత్రాయుషం॥ భన్త
 నా శిరోలలాటవక్షస్కంధేషు తిలకానిధృత్వా మేధావీభూయానమ్-
 తేజస్వీ భూయానమ్- వర్చస్వీ భూయానమ్- జహ్మవర్చసీ భూయా
 నమ్- ఆయుష్మాక భూయానమ్- అన్నాదో భూయానమ్- యశస్వీ
 భూయానమ్- సర్వసమృద్ధో భూయానమ్॥ పునస్తాద్రిత్యారుద్రావసవ
 స్సమిన్ధతా మునర్చహ్మణో వసునీధ యజ్ఞైః॥ ఘతేనత్వన్తనుప్రే
 వర్ధయన్వ వత్సాస్సంతయజమానన్యకామాసాహా॥ అగ్నయే వసు
 నీధాయేదం॥ స్వస్తి॥ శ్లో॥ శ్రద్ధాం మేధాం యశఃప్రజ్ఞాం విద్యాం
 బుద్ధింశ్రియంబలం॥ ఆయుష్యం తేజఆరోగ్యం దేహిమేహప్యవాహనః॥
 యన్యస్మత్ప్రత్యాచ నామోక్త్యా తపోహోమక్రియాదిమః॥ న్యూనంసం
 పూర్ణతాంయూతి నద్యోవం దేహుతాశనమ్॥ మంత్రహీనం క్రియా
 హీనం భక్తిహీనంశుభాశన॥ యద్ధుతంతుమయాదేని పరిపూర్ణం
 తదస్తుతే॥ చతుస్సగర...అభివాదయే॥ ఇత్యగ్నికార్యమ్॥

చతుష్పాత్రప్రయోగవిధిః.

శ్లో॥ నామారా నాద్యభాగాచ సచేద్యం నబయోదయః ।

చతుష్పాత్రప్రయోగేతు నిశ్చితోక్తంకవర్తినా ॥

పాణినాయమ్య । ఏవంగుణ విశేషణ... కీర్త్యర్థం .. ఆయు
 ష్యాభివృద్ధ్యర్థం హోమంకరిష్యే । తదంగ మగ్నిప్రతిష్ఠాపనం
 కరిష్యే । యతాగ్నిస్థావ్యతే తత్ర శ్వేతతండులచూర్ణేన ప్రాదేశ
 మాత్రం చతురశ్రమండలం స్థండిలం కల్పయిత్వా । ద్వాభ్యాం
 దర్భాభ్యాముల్లిఖ్య । తత్ర ప్రాచీ రుదక్సంస్థాః ఉదీచీః ప్రాక్షంస్థాః
 తిస్రీః తిస్రీరేఖాల్లిఖిత్వా అద్భిరత్రాక్ష్య । శేషముత్సృజ్య భూర్భువ
 స్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య । ఓంభూర్భువస్సువరోమ్ । ఓం చ త్వార్తి
 శ్మంత్రాత్రయోలవ్యపాదా ద్వేశీర్ శేనప్రహస్తాసాలవ్య । త్రిభాజ్యద్ధో
 వృషభారో రవీతి మహాదేవ్రా మర్యాన్తం ఆవివేశ । యజ్ఞేశ్వరం
 ధ్యాయామి । శ్లో॥ నప్రహస్తశ్చతుశ్శ్పంగ నప్రజహోద్విశీరకః ।
 త్రిపా త్సనన్మవదన స్సుఖాసీన క్షుచిన్మితః । స్వాహాంతు దక్షిణే
 సార్శ్వే దేవీంవామేస్వధాంతథా । బిభ్రద్దక్షిణాహస్తే శక్తిమన్నం
 సుచంసువమ్ । తోమరంవ్యజనంవామై ర్మృతపాత్రంతుభారయతా
 మేషారూఢంబటాబద్ధం గౌరవర్ణంమహాదనం । ధూమధ్వజం లోహ
 తాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదం । అత్మాభిముఖమాసీన మేవంధ్యాయే
 ద్ధుతాశనమ్ । ఏషహిదేవః ప్రదిశోనునర్వాః పూర్వోహిజాతస్పృగ్గర్భ
 లంతః । నవిహాయమానన్సజనివ్యమాణః ప్రత్యజ్ముఖాన్తిష్ఠతివిశ్వతో
 ముఖః । ప్రాజ్ఞుభాగేష మమాభిముఖోభవ । సుముఖోభవ ।
 నుప్రసన్నోభవ । వరదోభవ । యథోక్తహ్వయా హవిర్గ్రహణ ।
 ఓం భూర్భువస్సువః । ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం । భర్గోదేవస్యధీమహి ।
 ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ । అగ్నింపఃసమూహ్యా । అలంకృత్య ।
 అగ్నేయేనమః । హుతవసోయసమః । హురాధీనేనమః । కృష్ణవర్తన

అంతః । నవిజాయమానస్సజన్మిష్యమాణః ప్రత్యజ్ముఖాన్తిష్ఠతివిక్వతో
ముఖః । ఇతినాక్షతోదశంనిసీయ । పాజ్ముఖాన్తిష్ఠే మమాభిముఖో
భవ । సుముఖోభవ । సుప్రసన్నోభవ । వరదోభవ । ఇత్యుక్త్వా ।
యథోక్తజహ్వయాహవిర్గృహణః । ఓం భూర్భువస్సువః । ఓం తత్సవితు
ర్వరేణ్యమ్ । భర్గోదేవస్యధీమహి । ధియోయోనఃప్రచోదయాత్ ।
(ఇతిపోక్ష్య) సోదశేనపాణినా వ్రతక్షిణముగ్నింవరినమూహ్య । అలం
కృత్య । అగ్నయేనమః । హుతవహాయనమః । హుతాశినేనమః ।
కృష్ణవర్తనేనమః । దేవముఖాయనమః । సప్తజహ్వయనమః ।
హైహ్వనరాయనమః । జాతదేదసేనమః । పాగ్గర్గర్గైర్గర్గింపరి
ప్రదాతి । ప్రాగుదగగ్రైర్వా । దక్షిణానుత్రరాష్కరోతి । ఉత్తరా
నభరా । పురస్తాత్ । దక్షిణతః । పశ్చాత్ । ఉత్తరతః । ఉత్తరే
ణాగ్నిం ప్రాగగ్రా దర్భాశక్తీస్తీర్య । ద్వంద్వం న్వందిపాత్రాణి
ప్రేయనక్తి । దేవసంయుక్తాని । దర్వాన్యజ్యస్థాత్యా । ప్రోక్షణీవణీత్యా ।
ఇథ్మసుప్రావితి । సమాసాగ్రా ద్వాదర్భా ప్రాదేశమాత్రా పవిత్రే
కురుతే । తృణంకాన్తంవాంతర్థాయ ఛినత్తి । ననభేన । అపఉపన్పృశ్య ।
అద్భిరసుమ్మజ్య । ప్రోక్షణ్యామవదాయ । తస్యామవతసీయ । హస్త
యోరంగుష్ఠోప కనిష్ఠికాభ్యా ముత్తానాభ్యా ముదగగ్రేగృహీత్వా ।
ప్రాచీస్త్రీరుత్పాయాభిమంత్ర్య । సపవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణి సం
స్పృశ్య । పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా । వినసేద్ధమ్ । (తి)ప్రోక్ష్య ।
ప్రోక్షణీం దక్షిణతోనిధాయ । పూర్ణపాత్రమాదాయ । అవరేణాగ్నిం
పరిత్రాంతర్హితే పాత్రేఅవతసీయ । ఉదగగ్రాభ్యాం పరిత్రాభ్యాం ।
పాచీస్త్రీరుత్పాయ । సమంప్రాదేర్హుత్వా । ఉత్తరేణాగ్నిందర్భేషు
సాదయిత్వా । దర్భేఃప్రేచ్ఛాద్య । శ్రాహ్మణం దక్షిణతో దర్భేషు
నిహద్య । అస్మిన్...సోమకర్మణి । త్వం బ్రహ్మభవ । బ్రహ్మణః
ఇదమావనం । సుఖావనమ్ । ఆజ్యంవిలాప్య । అవరేణాగ్నిం పరి
త్రాంతర్హితాయా మాజ్యస్థాల్యా మాజ్యం నిరూప్య । ఉదీహోఽం
గారాన్నిరూహ్య । తేన్వధిశ్శీత్య । జ్వలతాత్పరేనాఽథోగామిన్వా

దీప్త్యా-జ్యే ప్రిథివీకృత్య । జ్యే దర్భాగ్నే ప్రిచ్ఛిద్య । అప ఉప
స్పృశ్య । ప్రిత్యాశ్య । అజ్యే ప్రిశ్య । ప్రత్యస్య । త్రివర్ణ్యో
శృత్వా । ఉదగుద్యాన్య । అంగారాస్పృత్యాహ్య । ఉదగగ్రాభ్యాం
పవిత్రాభ్యాం పునరాహార మాజ్యం త్రిరుత్పాయ । ప్రిగారభ్యః
పశ్చాన్నీత్వా పునః ప్రిగేవ సమాప్తిః । పవిత్రగ్రింధిం విసృన్య ।
ప్రిత్యాశ్య । ప్రిగగ్గ్రమగ్నా పవిత్రే అనువహరతి । సుగ్ధృవా
వాదాయ । అగ్నా ప్రితితవ్య । దర్భాగ్నే స్పృంమృజ్య । పునః ప్రితి
తవ్య । ప్రిత్య । నిధాయ । దర్భానద్విస్సగ్ధృస్పృశ్యాగ్నా ప్రిహరతి
ఇథ్యమాదాయ । పరిధీన్పరికథాతి । ఇథ్యరజ్జం పూర్ణపాత్రేనిధాయ
స్థవిష్టం పశ్చాత్ । దక్షిణతో-ఽణియాగ్ం నం దీర్ఘమ్ । అన్యిష్టగ్ం
హృస్వము త్తరతః । ఉదగగ్గ్రిం మధ్యమమ్ । ప్రిగగ్గ్రి వితరా ।
మధ్యమపరిధి ముపస్పృశ్య । పురస్తాదూర్ధ్వే జ్యే ఆఘారనమిథావా
దథాతి । అగ్నింపరిషిచ్య ॥

అదితే-సుమన్యన్య (ఇతిదక్షిణతః ప్రిచీనమ్) అనుమ తే-సు
మన్యన్య (ఇతివశ్చాదుదీచీనమ్) సరన్యతే-సుమన్యన్య (ఇత్యుత్తరతః
ప్రిచీనమ్) దేవసత్రితఃప్రిసువ (ఇతినమంతం పరిషిచ్య) ఇథ్యమలం
కృత్య! స్వయమలంకృత్య । బ్రహ్మణమలంకృత్య । ఇథ్యమభిఘోర్య ।
ఓంప్రత్వార్తిశృంధ్రా...అవివేక అస్మిక...హోమే ఇథ్యమాధాస్యే ।
(ఇతిథ్యహోమంకుర్యాత్) ఆధర్వ్య॥ (ఇతి-బ్రహ్మవదేత్) ఇథ్యాధాన
ముహూరతః సుముహూర్తో-స్తు । ఆఘారావాఘారయతి దర్భపూర్ణ
మానవత్పాస్త్యే॥ఇతరదర్శిమాదాయ । ఉత్తరపరిధినంధిమన్యవహృత్య!
ప్రిహవరింమనసాధ్యాన్యదక్షిణతః॥పాంచమృజగ్ంసంతతమాఘార
యతి॥ వాయువ్యాదాగ్నేయాంతమ్॥ (ఐహుయాత్) ప్రహవతయిఇదం
నమమ॥ ఇత్యుత్వా । ప్రధానదర్శిమాదాయ । ద్వితీయమైంద మితర
పరిధినంధిమ న్వవహృత్య । ప్రిగుదంచం పూర్వవ దాఘారయతి ।
నైర్ముత్యాదీశానాంతం । (ఐహుయాత్) ఇంద్రాయేదంనమమ ।
॥త్వా । అజ్యహోమః ॥ ఏకం-ద్యే-త్రీణి-చత్వారి । (ఇత్యాజ్యం

గృహీత్వా) అగ్నేయేస్వాహాః । ఉత్తరార్థ పూర్వార్థే । అగ్నేయభద్రం
 నమమ ॥ ఏకం-దేవీ-త్రీణి-చత్వారి ॥ సోమాయస్వాహాః ॥ దక్షిణార్థ
 పూర్వార్థే । సోమాయేదంనమమ । నమంపూర్వేణ ॥ యథోపదేశం
 ప్రధానాహుతీర్హుత్వా ॥ జయాభ్యాతానా నాప్రప్రభృతః ప్రాజా
 పత్యాం వ్యాహృతీర్విహృతా సావిష్టకృతమి త్యుపజహోతి ॥ ఇథ
 నన్నహనా న్యద్భిస్సగ్ధ్స్సృశ్యాగ్నా వహరతి ॥ రుద్రాయతంతిచరా
 యేదంనమమ । అపఉవస్పృశ్య । అస్యకర్మణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థం
 వృద్ధికాః జయాదిహోమంకరిష్యే ॥ సుగ్రేణాజ్యమాదాయ । అథ
 జయాదిహోమంకుర్యాత్ ॥ శ్లో॥ ప్రథమాగూరహోమశ్చ । ప్రధానాహు
 త్యనంతరం । యద్ధోతవ్యంకుతిత్సర్వం ప్రువేణోక్తంకవర్దినా ॥

అథ జయాది హోమః .

ఓం చిత్తంచస్వాహాః । చిత్తాయేదంనమమ । చిత్తిశ్చస్వాహాః ।
 చిత్తాభద్రంనమమ ॥ ఆకూతంచస్వాహాః । ఆకూతాయేదంనమమ ।
 ఆకూతిశ్చస్వాహాః । ఆకూతాభద్రం నమమ । విజ్ఞాతంచస్వాహాః ।
 విజ్ఞాతాయేదంనమమ । విజ్ఞానంచస్వాహాః । విజ్ఞానాయేదంనమమ ।
 మనశ్చస్వాహాః । మనసభద్రంనమమ ॥ శక్వరీశ్చస్వాహాః । శక్వర్యా
 భద్రంనమమ । దర్శశ్చస్వాహాః । దర్శాయేదంనమమ । పూర్ణమాసశ్చ
 స్వాహాః । పూర్ణమాసాయేదంనమమ । బృహచ్చస్వాహాః । బృహతభద్రం
 నమమ ॥ రథంతరంచస్వాహాః । రథంతరాయేదంనమమ । ప్రజాపతి
 ర్జయా నింద్రాయవృష్టే ప్రాయచ్చదుగ్ధః పృతనాశ్త్యమృతస్త్రివిశ్
 న్సమనమంతనర్వాస్సఉగస్సహిహ వ్యా బభూవస్వాహాః । వహవతయ
 భద్రంనమమ । అగ్నిర్భూతానా మహితిస్సమావ త్వస్త్రిస్పహృత్ప్రస్త్రి

స్త్రీసామ్యమూశిష్యసామ్యం పురోధాయా ముస్మిన్కర్తృ ప్రసామ్యం దేవ
 హూత్యాగ్స్వాహా । అగ్నేయేభూతాసం మధిపతయభద్రం నమమ ॥
 ఇంద్రో జ్యేష్ఠానా మధిపతి స్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మ ప్రసస్మిన్స్త్రీసా
 మూశిష్యసామ్యం పురోధాయా ముస్మిన్కర్తృ ప్రసామ్యం దేవహూత్యాగ్
 స్వాహా । ఇంద్రాయ జ్యేష్ఠానా మధిపతయభద్రం నమమ ॥ యమః పృథి
 వ్యాఽధిపతిస్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మ ప్రసస్మిన్స్త్రీసామ్యమూశిష్యసామ్యం
 పురోధాయా ముస్మిన్కర్తృ ప్రసామ్యం దేవహూత్యాగ్స్వాహా । యమా
 యవృథివ్యాధిపతయభద్రం నమమ ॥ వాయురంతరిక్షస్యాధిపతిస్సమావ
 త్వస్మిన్బ్రహ్మ ప్రసస్మిన్స్త్రీసామ్యమూశిష్యసామ్యం పురోధాయా ముస్మి
 న్కర్తృప్రసామ్యం దేవహూత్యాగ్స్వాహా । వాయవే అంతరిక్షస్యాధి
 పతయభద్రం నమమ । సూర్యోదిప్రాఽధిపతి స్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మ
 ప్రసస్మిన్స్త్రీసామ్యమూశిష్యసామ్యం పురోధాయా ముస్మిన్కర్తృ ప్రసామ్యం
 దేవహూత్యాగ్స్వాహా । సూర్యాయ దిప్రాధిపతయ భద్రం నమమ ॥
 చంద్రమానక్షత్రాణా మధిపతి స్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మ ప్రసస్మిన్స్త్రీ
 సామ్యమూశిష్యసామ్యం పురోధాయా ముస్మిన్కర్తృ ప్రసామ్యం దేవహూ
 త్యాగ్స్వాహా । చంద్రమపే నక్షత్రాణామధిపతయ భద్రం నమమ ॥
 బృహస్పతి ర్బ్రహ్మణోఽధిపతి స్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మ ప్రసస్మిన్స్త్రీ
 సామ్యమూశిష్యసామ్యం పురోధాయా ముస్మిన్కర్తృ ప్రసామ్యం దేవహూ
 త్యాగ్స్వాహా । బృహస్పతయే బ్రహ్మణోధిపతయ భద్రం నమమ ॥
 మిత్రస్సత్యానామధిపతి స్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మ ప్రసస్మిన్స్త్రీసా

మాశిష్ట్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్త నైస్యాం దేవహూత్యాగ్
 స్వాహా । మిత్రాయ సత్వానామధిపతయ ఇదం నమమ ॥ పరుహోఽపా
 మధిపతి స్సమావ త్వస్మిన్బ్రహ్మ నైస్మిన్ త్రేఽస్యా మాశిష్ట్యస్యాం
 పురోధాయామస్మిన్కర్త నైస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ పరుణా
 యాపామధిపతయ ఇదం నమమ ॥ సముద్రస్సోత్థానా మధిపతిస్సమావ
 త్వస్మిన్బ్రహ్మ నైస్మిన్ త్రేఽస్యా మాశిష్ట్యస్యాం పురోధాయామస్మి
 న్కర్త నైస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । సముద్రాయోత్థానా
 మధిపతయ ఇదం నమమ ॥ అన్నగ్ంసామూజ్యానా మధిపతి తన్మావ
 త్వస్మిన్బ్రహ్మ నైస్మిన్ త్రేఽస్యా మాశిష్ట్యస్యాం పురోధాయామస్మి
 న్కర్త నైస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । అన్నాయసామూజ్యానా
 మధిపతయ ఇదం నమమ ॥ సోమ ఓషధీనా మధిపతి స్సమావ త్వస్మి
 న్బ్రహ్మ నైస్మిన్ త్రేఽస్యా మాశిష్ట్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్త
 నైస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । సోమా యోషధీనా మధిపతయ
 ఇదం నమమ ॥ సవిత్రాప్రసవానామధిపతి స్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మ నైస్మి
 న్ త్రేఽస్యా మాశిష్ట్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్త నైస్యాం
 దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । సవిత్రే ప్రసవానామధిపతయ ఇదం నమమ ॥
 రుద్రోఽపకూనా మధిపతిస్సమావ త్వస్మిన్బ్రహ్మ నైస్మిన్ త్రేఽస్యా
 మాశిష్ట్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్త నైస్యాం దేవహూత్యాగ్
 స్వాహా । రుద్రాయ పకూనా మధిపతయ ఇదం నమమ ॥ అప ఉప
 స్పృశ్య ॥ ర్వష్టాదూసాక్షా మధిపతి స్సమావ త్వస్మిన్బ్రహ్మ నైస్మి

త్తే॥ స్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్త న్న స్యాం
 దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । త్వష్టే॥ రూపాణా మధిపతయ ఇదం నమమ ।
 విష్ణుః పర్వతానామధిపతి స్సమావత్త్వస్మిన్ప్రహృత ప్రస్థిన్ తే॥ స్యా
 మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్త న్న స్యాం దేవహూత్యాగ్
 స్వాహా । విష్ణువే పర్వతానామధిపతయ ఇదం నమమ । మరుతో గణానా
 మధిపతయ స్తేమావత్త్వస్మిన్ప్రహృత ప్రస్థిన్ తే॥ స్యామాశిష్యస్యాం
 పురోధాయా మస్మి న్కర్త న్న స్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । మరు
 ద్భ్యః గణానా మధిపతయ ఇదం నమమ । పితరః పితౄణామహః పరేవరే
 తతాస్తతామహః ఇహమావత । అస్మిన్ప్రహృత ప్రస్థిన్ తే॥ స్యా
 మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్త న్న స్యాం దేవహూత్యాగ్
 స్వాహా । మంత్రోక్త దేవతాభ్య ఇదం నమమ ।

(చీవపితృశ్చైవ) (తండి) చీవించియుండిన ఏమంత్రముఁ జెప్పవలయును)

పితౄణామహః అవరేతాస్తతామహః ఇహమావత । అస్మిన్ప్రహృ
 త ప్రస్థిన్ తే॥ స్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్త న్న స్యాం
 దేవహూత్యాగ్ స్వాహా । మంత్రోక్త దేవతాభ్య ఇదం నమమ ।

(పితౄణామహః చీవరేత) పితౄణామహః (తతగారు) చీవించియుండిన ఏమం
 త్రముఁ జెప్పవలయును

పితరః పరేవరేతాస్తతామహః ఇహమావత । అస్మిన్ప్రహృత ప్రస్థి
 న్ తే॥ స్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్త న్న స్యాం దేవ
 హూత్యాగ్ స్వాహా । మంత్రోక్త దేవతాభ్య ఇదం నమమ ।

(విశ్వ వివాహమయో జీవతో స్సతోర్జగదవ కళశాశ్వాః) తంద్రియ కాళయ
 తనించయ స్మయదం పైవెప్పి రెండు సంతానములు జగమునాత్రము చేయవలయును.
 అనగా జాగ్యభూమము గూడదు

అవఉపన్వృత్య । యతామాదృతి ఛామూగ్ని ర్గంధర్వ సృష్టావ
 ధయోఽప్సరసఃఋగోనామ సత్తవంబ్రహ్మక్షత్రంసాతుతా ఇదం బ్రహ్మ
 క్షత్రంపాంతు తస్మైత్వాహః॥ ఋతాసాహే ఋతథామే అగ్నేయే
 గంధర్వాయేదంసమమ । తాభ్యస్సాహే॥ ఓషధీభ్యోఽప్సరోభ్య
 ఋగ్యజురేదంసమమ । సగంహితోవిశ్వసామూ సూర్యో గంధర్వసప్త
 మరీచయోఽప్సరస ఆయుశ్చోనామసత్తవం బ్రహ్మక్షత్రం సాతుతా
 ఇదంబ్రహ్మక్షత్రంపాంతుతస్మైత్వాహః॥ సగంహితాయవిశ్వసామే
 మార్యాం గంధర్వాయేదంసమమ । తాభ్యస్సాహే॥ మరీచిభ్యో
 ఽప్సరోభ్య ఆయుభ్యేదంసమమ । సుషుముసూర్యరశ్మిత్పంద్రమా
 గంధర్వసప్త సక్షతా ఋగ్యప్సరసో బేకురయోనామ సత్తవం బ్రహ్మ
 క్షత్రంసాతుతా ఇదంబ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తస్మైత్వాహః॥ సుషు
 మ్నాయ సూర్యరశ్మయేచంద్రమసే గంధర్వాయేదంసమమ । తాభ్య
 స్సాహే॥ సక్షత్రేభ్యోఽప్సరేభ్యో బేకురుభ్య ఇదంసమమ । భుజ్యా
 స్సుప్త్యో యజ్ఞో గంధర్వ సప్తదక్షిణా అప్సరస స్తవానామసత్తవం
 బ్రహ్మక్షత్రంసాతుతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తస్మైత్వాహః॥
 భుజ్యవే సుపర్ణాయ యజ్ఞాయ గంధర్వా యేదం సమమ । తాభ్య
 స్సాహే॥ దక్షిణాభ్యోఽప్సరోభ్య స్తవాభ్య ఇదంసమమ । ప్రహవతి
 ర్విశ్వకర్తామనో గంధర్వస్యస్థానమా స్యప్సరసోవహ్నియోనామ

సత్తదం బ్రహ్మత్త త్రిం పాతుతా ఇదం బ్రహ్మత్త త్రింపాంతు తస్మై
 స్వాహా || ప్రజావతయే విశ్వకర్మణే మనసే గంధర్వామేదంసమమ |
 తాభ్యస్సాహా || ఋక్సమభ్యోఽప్సరోభ్యో వహ్నిభ్యఇదంసమమ |
 ఇషిరో విశ్వవ్యూహాతో గంధర్వ స్తస్యాహోఽప్సరసోముదా నామ
 సత్తదం బ్రహ్మత్త త్రింపాతుతా ఇదం బ్రహ్మత్త త్రింపాంతు తస్మై
 స్వాహా || ఇషిరాయవిశ్వవ్యచసే నాతాయ గంధర్వామేదంసమమ |
 తాభ్యస్సాహా | అదోభ్యోఽప్సరోభ్యో ముదాభ్యఇదంసమమ | భువ
 నవ్యవతేయస్యతత్రవరి గృహోఇహచ | సనోరాస్వాభ్యానిగం రాయ
 స్సామగం సువీర్యగం నంవత్సరీహగ్ వ్వసిగ్ స్వాహా || భువనస్య
 పతయ ఇదంసమమ || పరమేష్ట్యధిపతి ర్మృత్యుగంధర్వస్తస్య విశ్వ
 మప్సరసోభువ్రానామ సత్తదం బ్రహ్మత్త త్రింపాతుతా ఇదం బ్రహ్మ
 త్త త్రింపాంతు తస్మై స్వాహా || కరమృతీనేఽధిపతయే మృత్యువేగం
 ధర్వామేదంసమమ | తాభ్యస్సాహా | విశ్వస్మా అప్సరోభ్యో భూభ్య
 ఇదంసమమ || సుక్తితి స్సుభూతి ర్భద్రకృ త్సువర్వా వ్వర్జన్యో గం
 ధర్వస్తస్య విద్యుతోఽప్సరసో దుహోనామ సత్తదం బ్రహ్మత్త త్రిం
 పాతుతా ఇదం బ్రహ్మత్త త్రింపాంతు తస్మై స్వాహా || సుక్తితయే
 సుభూతయే భద్రకృ తేసువర్వతే వర్జన్యామేదంసమమ |
 తాభ్యస్సాహా | విద్యుదోభ్యోఽప్సరోభ్యో దుగభ్య ఇదం సమమ ||
 దూరేహేతిరమృతయో మృత్యుగంధర్వస్తస్యప్రజాఅప్సరసోభిరువ్రా
 నామ సత్తదం బ్రహ్మత్త త్రిం పాతుతా ఇదం బ్రహ్మత్త త్రింపాంతు

తస్మై స్వాహా[॥] । దూరేహేతయే అమృతాయామమృత్యవే గంధర్వా
యేదంసమమ[॥] । తాభ్యస్వాహా[॥] । ప్రజాభ్యోఽప్సరోభ్యో భీరుభ్య
ఇదంసమమ[॥] । చారుఃకృపణకాశీ కామోగంధర్వ సస్యాధయే[॥] పు
రనశ్శోచయంతీరామ నఇదం బ్రహ్మత్త్వంసంపాతుతా ఇదం బ్రహ్మ
త్త్వత్సంసంతు తస్మై స్వాహా[॥] । ఊగవేకృపణకాశినే కామాయ గం
ధర్వాయేదంసమమ[॥] । తాభ్యస్వాహా[॥] । అధిభ్యోఽప్సరోభ్యో శ్శోచ
యంతీభ్య ఇదంసమమ[॥] । వసో భువనస్యవతే యస్యత ఉపరి గృహో
ఇహాచ[॥] । ఇరు బ్రహ్మదేవైస్తై త్త్వత్త్రాయ మహిశర్మయచ్చ స్వాహా[॥] ।
భువనస్యవతయే బ్రహ్మణఇదంసమమ[॥] । ప్రజావతేనత్వజేతాన్యనోవ్య
విశ్వజ్ఞాతావివరితాబభూవ[॥] । యత్కామాస్తే జహుమస్తనో[॥] అస్తు
ప్రయగ్గ్ స్వామివతయో రయూగాగ్ స్వాహా[॥] । ప్రజావతయఇదంసమమ[॥]
భూస్వాహా[॥] । అగ్నయఇదంసమమ[॥] । భువస్వాహా[॥] । వాయవఇదం
సమమ[॥] । సువస్వాహా[॥] । సూర్యాయేదంసమమ[॥] । యదస్యకర్మణో
ఽత్యరీరిచం యద్వాన్యూనమిహాకరమ్[॥] । అస్మిష్టేధిస్త్విష్టేకృద్విద్వాక[॥] ।
సర్వగ్ స్విష్టగ్ సుహుతంకరోతుస్వాహా[॥] । అగ్నేయే స్విష్టకృతఇదం
సమమ[॥] । మధ్యమపరిధిం ప్రహృత్య[॥] । ఇతరౌ యుగపత్ప్రహరకా
ఉ త్తరార్థస్యాగ్రమంగా రేషూపోహతి[॥] । పరిధీనభిమంత్య[॥] । ఆఘార
నమిథౌప్రహరతి[॥] । దర్వామితరదర్వ్యాగ్రమవధాయ[॥] । సగ్గ్ సా[॥] వేణాభి
జహాతి[॥] స్వాహా[॥] । వసుభ్యో రుజేభ్య అదిత్యేభ్య స్సగ్గ్ సావథా
గేభ్య ఇదంసమమ[॥] । అస్మిన్నకృతే కర్మణి జ్ఞాతాజ్ఞాతాది సకలదోష
నిర్హరణార్థ మనాజ్ఞాతత్రయమ్[॥] । కర్మాంతరిత కర్మవివర్యాన ప్రాయ
శ్చిత్తార్థం త్వనో[॥] అగ్నేనత్వనో[॥] అగ్నేఇతి[॥] । స్వరాక్షరపదవృత్తవర్ణ

లోప ప్రియశ్చితార్థమాభిర్నిరితి । వాక్తియమలోపప్రియశ్చితార్థ
మిదంవిష్ణుత్వంబకమితి । ఋత్విక్తాధ్యపాప్రియశ్చితార్థం యద్విద్వా
గ్గంసేతి । స్కన్నాదిదోషప్రియశ్చితార్థమస్కాంద్వారీతి మిందాది
దోషప్రియశ్చితార్థం యన్యతత్త్వేతి । సమస్తభయా ద్యుపద్రవ
దోషనిర్హరణార్థం పునరగ్నిత్వమితి । అగ్న్యవసూత ప్రియశ్చితార్థ
థకం పునస్వాదిత్యాదితి । సర్వప్రియశ్చితార్థకం భూర్భువస్సువరి
త్యేతైర్మంత్రై రాజ్యావయిన్హోమ్యామి ॥

ఓం అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్యక్తియశ్చేమిధు । అగ్నేతదస్య
కల్పయత్వగ్ంహి వేత్త యథాత్తథగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయథదం నమమ ॥
పురువసమ్మితో యజ్ఞోయజ్ఞః పురువసమ్మితః । అగ్నే తదస్య కల్ప
యత్వగ్ంహి వేత్త యథాత్తథగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయథదంనమమ యత్పా
తతా మనసా దీనదతానయజ్ఞస్య మున్వతేమర్తావః । అగ్నిప్రదోతా
త్రతువిద్విజానకా యజ్ఞో జేవాగ్ం ముతుశోయజాతిస్వాహా ॥ అగ్నయ
థదంనమమ త్వనో అగ్నే వరుణస్యవిద్వాకా జేవస్య హేదోవయాసి
నీహాః । యజ్ఞో వహీరమశ్శోమచానో విత్వా ద్వేషాగ్ంసి ప్రము
ముగ్ధస్మత్స్వాహా ॥ అగ్నే వరుణాభ్యామిదంనమమ । సత్వనో అగ్నే
ప్రమూథ పూరినేదిష్టో అస్మాకప్రసాద్యుష్టే । అవయత్వనో వరుణగ్ం
రరాణోవీహిమృడీగ్ం సుహపూ నవధిస్వాహా ॥ అగ్నే వరుణాభ్యా
మిదంనమమ ॥ అభిర్నిరి ర్యదనోనక్షత్రాన నూప్యాయయ హరిపూ వర్ధ
మానః । యవాస్తోతృభ్యో మహిసోతామహసి భూయిష్ఠభాజో అథ
తేస్యామస్వాహా ॥ ఇంద్రాయ హరివతథదంనమమ । ఇదంవిష్ణుర్విచ
క్ర మే త్రైధానిదధేప్రకమ్ । సమూథమస్య సాగ్ంసు రేస్వాహా ॥ త్రివిష్ణవ

ఇదంసమమ ॥ త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధింపుష్టివర్ధనమ్! ఉర్వా
 రుక్షమివబంధనా వ్రత్రుంకోర్మృక్షీయమామృతాశ్వాహా ॥ త్ర్యంబకా
 యేదంసమమ ॥ యద్విద్వాగ్ంస్తో యదవిద్వాగ్ంస్తో ముగ్ధాః కుర్వం
 త్యృత్విజః ॥ అగ్నిర్మా తస్మా దేన స శ్శ్రద్ధా దేవీచ ముంచతాగ్
 స్వాహా ॥ అగ్నేయే శ్శ్రద్ధాదేవ్యా ఇదంసమమ ॥ అస్కాంఽప్యౌష్ఠివీ
 మస్కాన్మృతభోయుషాగాః స్కన్నేమా విశ్వోభువనా స్కన్నోయజ్ఞః
 ప్రజపయీతు ॥ అస్కానజన్తి ప్రాచని ॥ అస్కన్నా జ్ఞాయతేవృహా ॥
 స్కన్నా త్ప్రజనిషీమహిస్వాహా ॥ స్కన్నాదిభ్యో దేవతాభ్య ఇదం
 సమమ ॥ యన్మత్రాత్మనో మిందా భూదగ్ని స్తత్సప్తరాహా జ్ఞాతవేదా
 విచరణీస్వాహా ॥ మిందాదిభ్యో దేవతాభ్య ఇదంసమమ ॥ పునర్దగ్నిశ్చ
 త్సురదా త్పునరిందో బృహస్పతిః ॥ పునర్వే ఆశ్వినాయువం చక్షు
 రాధ త్రమక్ష్యోస్వాహా ॥ అగ్నింద్రబృహస్పత్యశ్విభ్య ఇదంసమమ ॥
 పునస్త్యాదిత్యా రుద్రావనవస్సమింధతామ్ పునర్బ్రహ్మణో వసునీధ
 యజ్ఞః ॥ ఘృతేనత్వంత్రనుష్రావర్థయస్వ వత్సాస్సంతు యజమానస్య
 కామూ స్వాహా ॥ అగ్నేయే వసునీధాయేదం సమమ ॥ శ్రీవిష్ణవే
 స్వాహా ॥ శ్రీవిష్ణవే వరమాత్మన ఇదంసమమ ॥ ఓం భూర్భువస్సువ
 స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదంసమమ ॥

అ థ పూర్ణా హు తి హో మః .

(హోమకాంతులవమాశ్రం ప్రాహుభ్యము)

శ్లో॥ ఆజ్యంఽన్వాదశకృత్వస్తు గృహీత్వాపూరయేత్సుచం ॥

తయాచాఽన్యాహుతిః కార్యా సాపూర్ణాహుతిరివ్యతే ॥

అచమ్య! ఏవంగుణ... (పీఠ్యర్థం- మునుతయపూర్ణాభివృద్ధ్యర్థం-
 ...హోమసంపూర్ణసిద్ధ్యర్థం పూర్ణాహుతిహోమం కరిష్యే ।
 హోమద్రవ్యాణి పాత్రే నిధాయ । పూజాదికం కుర్యాత్ ॥
 ఏకం- ద్వే- త్రిణి- చత్వారి- పంచ- షట్- సప్త- అష్ట-
 నవ-దశ- ఏకాదశ-ద్వాదశ- సప్తతేఅగ్నే ... । పూర్ణాహుతి
 ముత్తమాం జహోతి । సర్వంవై పూర్ణాహుతిః । సర్వమేవా
 హోతి । అథో ఇయంవై పూర్ణాహుతిః । అస్యామేవ పతితిష్ఠతి ।
 వస్తోర్ధారాంజహోతి వస్తోర్దైధారానదితివా ఏషాహూయా తే
 శ్శురస్త్రవా ఏనమేషా ధారాఽముష్మిన్తో కేపిన్వమూనో పతిష్ఠత
 ఆజ్యేన జహోతి తేజోవా ఆజ్యం తేజో వస్తోర్ధారా తేజసై
 వాస్మిత్ తేజో ఽవరుంధే ఽథోకామూవై వస్తోర్ధారా కామూ
 నేవావరుంధే । పూర్ణాహుతిముహూ రస్సుముహూర్తోఽస్తు ।

యజుర్భేష ప్రాయశ్చిత్త హోమమ్.

...అస్మికప్రకృతేకర్మణి యజుర్భేషప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే । ఓమ్
 భువస్సాహా । వాయవఇదంసమమ । హస్తంప్రక్షాళ్య । ఆతమితోః
 ప్రాణానాయమ్య । విష్ణుర్విష్ణుర్విష్ణుః । ఏతావత్పర్వంతం నానాప్రకా
 రేణసంభావిత సకలదోష నిర్హరణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ।
 ఓమ్భూర్భువస్సుప్తస్సాహా । ప్రజాపతయఇదంసమమ । అదితేఽన్వ
 మగ్న్థాః । అనుమతేఽన్వమగ్న్థాః । సరస్వతేఽన్వమగ్న్థాః । దేవ
 సవిత్రాప్రాసావీః । ప్రణితాస్వపానీయ । సదస్సినస్తే భూయాన్సర్వమసి
 సర్వంశు భూయాః పూర్ణమసి పూర్ణంశుభూయా అక్షిరమసి మామే
 షేషాః । ఇత్యభిమంత్రియ । యేనదేవాః ప్రవిత్రేణ । ఆత్మానంపునతే

సదా॥ తేనస్తమాస్రధా రేణ॥ వాస్తమాన్యః పునంతుమా॥ ప్రాజాపత్యం
 ప్రవిత్రిమ్॥ శతౌద్యామగ్ంహిరగ్న్యాయమ్॥ తేనబ్రహ్మవిదోప్రయమ్॥
 పూతం బ్రహ్మపుసీమహే॥ ఇంద్రస్సునీతీ ప్రహమాపునాతు॥ సోమ
 స్సన్విస్త్యా వరుస్తస్సరీచాన్యా॥ యమోరాభా ప్రవమ్నగాభిః పునాతుమా॥
 జాతజేదామోర్జయంత్యాపురాతు॥ ఇతిమోర్జయిత్వా॥ అథదిశ్శార్జ
 నమ్॥ సాచ్యాంద్రిశిదేహ ఋద్విజోమోర్జయంతామ్॥ దక్షిణాయాం
 ద్రిశిమాసాః పితరోమోర్జయంతామ్॥ ప్రతీచ్యాంద్రిశిగృహః పశచా
 మోర్జయంతామ్॥ ఉదీచ్యాంద్రిశ్యాప్రతిమధయో వస్తస్సతయోమోర్జ
 యంతామ్॥ ఉర్ధ్వాయాంద్రిశి యజ్ఞస్సంపత్సరో యజ్ఞపతిర్శార్జయం
 తామ్॥ ఇతిదిశ్శార్జనంకృత్వా॥ సముదగ్రంప్రహిణోమిక్వాం యోని
 మపిగచ్ఛత॥ అచ్ఛదగ్రఃప్రజయాభూయానమా పరాసేచిమత్పయః॥
 అంజిలోమోర్జపాత్రమానయతి॥ రేతప్రవాన్యాంప్రజాండధాతి॥ ప్రజ
 యూహి మనున్యః పూర్ణః॥ మఖం విమృష్టే॥ అవభృథస్సైవరూపం
 శ్చత్వోస్తిష్ఠతి॥ అక్షతాశ్శిరసి ధారయేత్॥ బ్రహ్మణం పూజ
 యామి॥ జయాది బ్రహ్మవిసర్జనాంతే భవత్కృతబ్రహ్మర్వదక్షిణాం
 మానసోత్సాహపరిమిత హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ్॥
 శాంతిరస్తు॥ పుష్టిరస్తు॥ ధనధాన్య సమృద్ధిరస్తు॥ కర్మ సమృద్ధిరస్తు॥
 భగవా వాస్తామృతిఃప్రీయతామ్॥ ప్రాగాదివరిస్తరణ ముర్తిరేవిన్మ
 తేత్॥ అగ్నేస్తవరా న్యవచనోతి॥ తేజస్వీ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ
 భవతి॥ హోమాంతే శ్రీయజ్ఞ పురుషాయ నమః॥ ధ్యానాది హోద
 శోపచారపూజా స్సమర్పయామి॥ శ్లో॥ స్వస్తి శ్రద్ధామేధాయశః
 ప్రజ్ఞాం విద్యాంబుద్ధింక్రియంబలం॥ ఆయుష్యంజేజలరోగ్యం దేహిమే॥

హవ్యవాహన ! యస్యస్మత్ప్రత్యాచనామోక్త్యా తపోహోమక్రియా
 దిషం । న్యూసం సంపూర్ణ తాంయాతి వద్యోపంచేహుతాశన । యద్ధు
 తంతుమయా దేవ పరిపూర్ణంతదిన్నతే ॥ చతుస్సగరవర్ణంతం.....
 అహంభోఅభివాదయే ॥ అగ్నేనయసుపథారాయే అస్మాక్ విశ్వని
 దేవత్రయసానివిద్వాక్ । యుయోధ్యస్య జ్ఞహురౌణమేనో భూయి
 ష్మాంతేనమతిక్తింవిధేమ । వ్రవస్సుక్రాయ భానవేభరధ్వమ్ హవ్యం
 ముతించాగ్నయేసుపూతమ్ । యోదైవ్యానిమానుషాజనూగ్ం క్ష్యంత
 ర్విశ్వనివివృతాజగాతి । అచ్ఛాగ్నిరోమతయోదేవయంతి రగ్నియంతి
 దగ్నిణం భిక్షమాణాః । సుసందృశగ్ం సుప్రతిక్షగ్ం స్వంచగ్ం వాప్త్య
 వాహమరతింమానుషాణామ్ । అగ్నేత్వమశ్మద్యుయోధ్యమిహా అన
 గ్నితా అభ్యమంతకృష్టిః । పునరన్తభ్యగ్ం సువితాయ దేవతాం
 విశ్వేభిరజరేభిర్యజత్ర । అగ్నేత్వంపారయానప్రౌఅస్మాక్ తస్వసిభి
 రతిదుర్గాణీనిశ్వా । పూశ్చప్రధ్వీబహులాసక్షర్వి భవాతోకాయ తన
 యాయశంతూః । ప్రకారప్రామన్నావచ్యమానా దేవద్రీపీంసయథ
 దేవయంతః । దక్షిణావత్వాజనీప్రాచ్యేతి హవిర్భరంత్యగ్నయేఘ్న
 తాచీ । శ్లో॥ నమస్తే గార్హపత్యాయ నమస్తే దక్షిణాగ్నయే । నమ
 అహవసీమాయ మహావేద్యేనమానమః । కాండద్వయోవపాద్యాయ
 కర్మబ్రహ్మస్వరూపితే । స్వరావర్తరూపాయ యజ్ఞేశాయనమో
 నమః । యజ్ఞేశాచ్యుతగోవింద మాధవానంతశేశవ । కృష్ణవిష్ణోహృషీ
 శేశ నాసుదేవ సమోఽస్తుతే । నక్షత్రే అగ్నేనమః । ద్విసేనమః ।
 త్రిసేనమః । చతుసేనమః । ప్రాచకృత్వసేనమః । దక్షకృత్వసేనమః ।

శతశ్శత్ర్యస్తేనమః । సప్తాస్త్రశ్శత్ర్యస్తేనమః । అస్తాస్త్రశ్శత్ర్యస్తేనమః ।
 అష్టమిత్రశ్శత్ర్యస్తేనమః । సహస్తేఅస్తుమామాహిగంసీః । అహంప్రస్తా
 దహమవస్తా దహంజ్యోతిషావితమోవవార । యదంతరితం తదుమే
 పితాభూదహగం సూర్యముభయతో దదర్శాహం భూమాసముత్తమ
 స్సమానానామ్ ॥ సంతత శ్రీరస్తు । సమస్త మంగళాని భవంతు ॥
 శ్లో॥ మర్కరృకుర్వతాం పుంసాం కర్మలోపో భవేద్యసి । తర్కరృ
 సఫలం కుర్య స్తస్య కోట్యో మహర్షయః । అపరాధ సహస్రాణి
 క్రియం తేఽపార్షితమయా । దాసోఽయమితిమాంమత్వా క్షమస్వ
 శ్రీయజ్ఞేశ్వర ॥ యర్కరోమియదత్నామి యజ్ఞహోమిదదామియత్ ।
 యత్తవస్యామి వాస్త్వోమి తర్కరోమి త్వదర్పణమ్ । శ్రీధాంమేధాం
 యశఃప్రజ్ఞాం విద్యాంబుద్ధింశ్రియంబలం । ఆయుష్యం తేజ ఆరోగ్యం
 దేహిమే పావ్యవాహన । ప్రమాదా త్కుర్వతాంకర్మ ప్రచ్యవేతా
 ధ్వరేయసి । స్మరణాజేవతద్విష్ణో స్సంపూర్ణంస్యా దితిన్మృతిః ॥ విష్ణు
 ర్విష్ణుర్విష్ణుః । ఇతిపూర్ణాహుశిహోమసహిత జయాదయుస్సమాప్తః ॥

అథ వైకల్పిక సమావరణనమ్.

అంత్రైతదవరం తూష్టిమేవ తీర్థేన్నాత్వా తూష్టిగం సమిధనూ
 దధాతి । పూర్వీన దాచా ర్యేణానుజ్ఞాతః । ప్రిణానాయమ్యః । ఏవం
 నామధేయోఽహం వైకల్పికసమావరణనం కరిష్యే । తూష్టిమేవ
 తీర్థేన్నాత్వా శ్రోత్రియాగారా దగ్నియాహృత్య విధినోపనమాధా
 యాలంకృత్య పాలాశీగంసమిధం । ప్రాజేశయా త్రిం తన్నిన్నేవాగ్నా
 తూష్టిం । పజాపతిం మనసా ధ్యాయన్నాదధాతి ॥ శ్లో॥ స్నానంవత్సే
 వరంతూష్టిం తీర్థేన్నాత్వైవ తాకికం । వహ్నిమాధాయవిధివ త్సరి
 మిచ్యనమంతతః । పాలాశీంసమిధంతూష్టి మగ్నావాధాయయత్పునః ।
 వరిషేచనం తతః కుర్యా ద్యధాపూర్వ మితిన్మృతిః ॥ ఇతి వైకల్పిక
 సమావరణనం సమాప్తమ్.

అథ వినాహ ప్రయోగః .

దంపత్యో ర్మంగళస్నానంకారయేత్ । పూర్వమేవ వధూం
 మంగళస్నానం కారయిత్వా । తత్రతాయం ప్రయోగః । శుభమస్తు ।
 అయంముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్తు । శ్లో॥ యశ్చిప్రానామరూపా
 భ్యాం..... సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యోనమః । ఏవంగుణ... శుభతిథౌ
 శ్రీమాంశా... గోత్రః... నామధేయః శ్రీమతః... గోత్రస్య... నామ
 ధేయస్య మమోపాత్త దురితక్షయద్వారా శ్రీ పరమేశ్వరప్రీత్యర్థం
 అయుష్షాభివృద్ధ్యర్థం సకలసంపత్సమృద్ధ్యర్థ మేత న్మదీయోద్వాహ
 విధౌ నిర్గత ప్రత్యూషేన మధుపర్క యోగ్యతాసిద్ధిద్వారా పాణి
 గ్రహణాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ సగంగత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం...
 మహాజనై స్సహ స్వ స్థిపుణ్యాహవాచనంకరిష్యే । ఆదానిర్విఘ్నైవప్రా
 రంభపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యే । గణాధిపతి
 పూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా । పాణినాయమ్య । ఏవంగుణ
 ... శుభతిథౌ మమాయుష్షాభివృద్ధ్యర్థం పాణిగ్రహణాఖ్యం కర్మ
 కరిష్యే । అనుహవమితి శాకునాదిమంత్రా న్వాచయత్ । అనుహవం
 పరిహవం పరీవాదం పరిక్షవమ్ । దుస్స్వప్నం దురుదితం తద్వివర్జ్య
 దిశామ్యహమ్ । అనుహూతం పరిహూతం శ్రకునేర్యద శాకునమ్ ।
 మృగస్యశ్చైతమిక్షయా తద్వివర్జ్యదిశామ్యహమ్ । ఆరాతేల్లగ్నీర
 స్త్వారా త్పరమరస్తుతే । నివాతేత్వాభివర్షతు స్వస్తితేఽస్తు వన
 స్పతే స్వస్తిమీఽస్తువనస్పతే । సమ శృక్మక్మధ్వజే రుద్రాయ నమో
 రుద్రాయశక్త్యధ్వజే । ద్లోష్టమస్తిసమ నేలస్తు మామాహిగంసీస్సిగస్తి
 నసీవజ్జోసమస్తై అస్తు మామాహిగంసీః । ఉద్ధాతేవశ్రకునై సామ
 గాయసి బ్రహ్మపుత్ర ఇవ సవ నేషుశగంససి । స్వస్తివశ్రకునేలస్తు
 ప్రతినస్తుమనాభవ । వినాహగారమేత్య పాదాప్రత్యాశ్వాచమ్య ।
 పాణినాయమ్య । ఓం భూః ఏవంగుణ శుభతిథౌ ధర్మమహా

సంపత్కర్తృగ్ం శ్రీయ ముద్వహే ॥ ఓం భూః ఏవంగుణ... శుభతిథౌ
 మమాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం పాణిగ్రహణంగత్వేన కర్మాదా రక్షా
 బంధనంకరిష్యే ॥ రక్షాబంధన దేవతాభ్యోనమః ॥ ధ్యానావాహనాది
 షోడశోపచార పూజాం సమర్పయామి ॥ ఓం విశ్వేతాతే సవ నేషు
 ప్రవాచ్యా యాచకర్తృమఘవన్నిందనుస్తృతే ॥ పారావతం యత్పురు
 సంభృతం త న్నవపాప్యణో శ్వరభాచు ఋసి బంధవే ॥ రక్షాబంధన
 ముహూర్తస్సుముహూర్తోఅస్తు ॥ ద్వితీయయజ్ఞోపవీతం ధారయేత్ ॥
 ఓం భూః ఏవంగుణ... శుభతిథౌ మమాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం శ్రౌత
 స్మారక నిత్యకర్మానుష్ఠాన యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం ఉద్వాహంగభూత
 ద్వితీయయజ్ఞోపవీతధారణంకరిష్యే ॥ యజ్ఞోపవీతపూజాం కృత్వా ॥
 ఆచమ్య ॥ యజ్ఞోపవీతం.. బలమస్తు లేజః ॥ ఆచమ్య ॥ యజ్ఞోపవీత
 ధారణముహూర్తస్సుముహూర్తోఅస్తు ॥ సుహృదన్నమవేతా న్మంత్ర
 వతోవరాస్ప్రహీణయాత్ ॥ మదర్థంకన్యాంవృణోద్వమితి వరాస్ప్రేష
 యిత్వా ॥ మదర్థం కన్యాంవృణోద్వమ్ (వృణోమహే) తాన్మనుగ్మం
 తేతి ద్వాభ్యామభిమంత్రయేత్ ॥ ఓం ప్రస్తుగ్మనాధియస్తానస్యస్తక్షణి
 వరేభిర్వరాగ్ం అభిమృషసీదత ॥ అస్మాకమిన్ద్ర ఉభయం జశోవతి ॥
 యథాస్మ్యస్మాన్దస్తో ఋహోధతి ॥ అప్రక్షరా ఋజవస్సన్తువన్తా యేభి
 స్సఖాయోయన్తిశోవరేయమ్ ॥ సమర్థమూ సంభగోనోనినీయా క్షం
 జాన్పత్కర్తృగ్ం సుయమమస్తుదేవాః ॥ తేకన్యాదాతాగంగత్వాబ్రవతే ॥
 గౌరీకంకణ పూజాప్థవే అఖండ దీపారాధనం కృత్వా ॥ (వణమ్య ॥
 ఆచమ్య ॥ ఓం భూః ఏవంగుణ... శుభతిథౌ అస్యాః కుమార్యాః
 ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం గౌరీకంకణదేవతా ముద్దిశ్య ... క్రిత్యర్థం గౌరీ
 కంకణపూజాం కరిష్యే ॥ గౌరీకంకణ పూజాంచ కృత్వా ॥ బ్రహ్మ
 తామ క్షత్రిభృద్వృద్ధ పృష్ఠీయం ॥ త్రిష్ణుభాజస్సుభిర ముగ్రహీరం

ఇంద్రస్త్వేమేన వంచదశేనమధ్య మిదంవాతేన సగరేణ రక్ష । వధ్వా
 వామక రే బధ్నియాత్ ॥ రక్షాబంధనముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్తు
 వాత్స్యాయనస్య పుత్రాయ...గోత్రాయ... శర్మణే వరాయ ।
 ధర్మప్రజా సంవత్సర్థం ...గోత్రోద్భవాం లక్ష్మీనామ్నాం కన్యాం
 దద్యాత్ । ఇతి । కన్యాప్రదః ప్రతిబూయాత్ ॥ చతుస్సగరవర్ణం
 తం గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభంభవతు ॥నప్రే పుత్రాయ
 ...పుత్రాయ...వరాయ । చతుస్సగరవర్ణం తం గోబ్రాహ్మణేభ్య
 శ్శుభంభవతు ॥నస్త్రీం ...పాత్రీం ...పుత్రీం ...నామ్నాం
 కన్యామ్ । వృణీమహే వృణేధ్వమితి దాస్యామీతుక్త్యా ॥ మదర్థం
 వరం వృణేధ్వం వృణీమహే । ఇతివిప్రీః । (అప్రే "అంతఃపత" మనఃగా
 రెడను పట్టపలయును) తతః వరసమీపే వధూమాసీయ । ప్రత్యజ్యుభో
 వర ఉపవిశేత్ । పత్న్యాసహ ప్రాజ్యుభం కన్యాదాతా వధూమువ
 వేశ్య । ఆచమ్య । ఓం భూః ఏవంగుణ...శుభతిథౌ మమకుమార్యా
 ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం ఆగత మిమం వరం మధువర్కద్రవ్యేణ పూజ
 యిష్యే । అథ వరాయ మధువర్కం కుర్వన్నుదగ్రం కూర్పం
 నిదధ్యాత్ । తస్మిన్ వరో రాష్ట్రభృదసీతియజుఃపవిత్రేత్ । (యథా
 పురస్తాత్) రాష్ట్రభృదస్యాచార్యానందీమాత్వద్యోషగ్ం రాష్ట్రభృ
 దసి సమాదాసందీమాత్వద్యోషగ్ం రాష్ట్రభృద స్యధివత్స్యాసందీ
 మాత్వద్యోషమ్ । ఆపఃపాద్యా ఇతి దాతా ప్రాహ । ఉత్తరయాభి
 మంద్ర్య । ఆపః పాదావ నేజసీ ద్వికావంతం నాశయంతుమే । అస్మి
 న్కులేబహ్మవర్చస్యసాని । పూర్వం దక్షిణవాదంప్రత్యాశ్య తతో
 వామపాదంప్రత్యాశయేత్ । ప్రత్యాశయితారమువస్పృశ్య । శ్రీలక్ష్మీ
 నారాయణ స్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఉభాభ్యా మిదం పాద్యమ్ ।
 । ననూఽస్త్యనంతాయ సహస్రీ మూర్తయే సహస్రీ పాదాక్షి
 శిరోరుబాహవే సహస్రీనామ్నై పురుషాయశాశ్వతే సహస్రీకోటి
 యుగధారిణేనమః । వరస్య పాదావప్రత్యాశ్యాచమ్య । వరో మయి
 మహాఇతి యజుషాత్మానం ప్రత్యభిమృశేత్ । వరః । మయిమహా

మయ్యయశో మయ్యాంద్రియం పీర్వమ్ । కూర్చాభ్యాం పరిగృహ్య ।
 మృన్మయేనార్హణీయా ఆపభ్యుత్పన్నా అర్హణీయా ఆపః ఆమాగన్ని
 త్యభిమంత్ర్యే ॥ ఆమాగ్నా యశస్తా వర్చస్తా సగంస్పృజ పయస్తా తేజ
 సాచ తంమాప్రియంప్రజానాం కుర్వధివతింపశూనామ్ ॥ అంబలావేక
 దేశజనీయమానే వగోవిరాజోదోహోఽసీతి యజుర్జపిత్వా ॥ వరః ॥
 విరాజోదోహోఽసి విరాజోదోహామశీయ మమపద్యాయ విరాజ ॥
 వరః ఆపః అపాన్య । శేవంపురస్తాన్నినీయమానగ్ం సముద్రంవ
 ఇత్యభిమంత్రయేత్ ॥ ప్రస్తుదంవఃప్రహీణోమిన్వాం యోనిమపిగచ్ఛత ।
 ఆచ్ఛిదఃప్రజయాభూయానం మాపరాసేచిమర్పయః ॥ అత్రవాసో
 గవాదికం యథాశక్తిదత్వా । వరమలంకృత్య ॥ ఓం యువంవస్త్రాణి
 పీవ సావసాధేయుమౌరచ్చి ద్రామంతమౌహసరాః । అవతిరతమ
 నృతానివిశ్వా । ఋతేనమిత్రావయణాసచేధే ॥ ఇతి మంత్రముచ్చార్య ।
 తత్తద్దాతృనామవజేత్ ॥ మధువర్కద్యయం ధృత్వాచమ్య । దధి
 మధుసగ్ం సృజ్య శాగ్ంసేనవక్షీయ సాపిథాయ కూర్చాభ్యాం పరి
 గృహ్య మధువర్కఇతితిరుచ్చరేత్ ॥ మధువగ్ం...వర్కః ॥ త్రయ్యై
 విద్యాయా ఆమాగన్నితిద్వాభ్యామభిమంత్ర్యత్రయ్యైవిద్యాయైయశో
 ఽసీయశస్తా యశోఽసీబ్రహ్మణో దీప్తిరసి । తంమాప్రియంప్రజానాం
 కుర్వధివతింపశూనామ్ ॥ ఆమాగ్నై యశస్తావర్చస్తా సగంస్పృజపయస్తా
 తేజసాచ । తంమాప్రియంప్రజానాం కుర్వధివతింపశూనామ్ ॥ అమ్మ
 తోవస్తరణమనీ త్యహఃపీత్వా । అమ్మతోప్రస్తరణమసి । (పీత్వా ద్వి
 రాచమ్య) యన్మధుసఇతి మధువర్కగ్ం సకృత్ప్రాశ్య ॥ యన్మధునో

మధ్యం వరమున్నాద్యం వీర్యమ్ । తేనాహం మనునో మధ్యేన
 వరమేనా న్నాద్యేన వీర్యేన వరమో న్నానో మధ్యేనానాని ।
 సకృత్త్రం తేన ద్వి స్తూషీం । అమృతాపిధాన మసీ త్యపః పీత్వా ।
 అమృతాపిధానమసి । (అపఃపీత్వా) హస్తంవత్సాశ్య । ద్విరాచా
 మత్ । గౌరిత్యుక్తే గౌరసీతి యజుషా గౌ మభిమంత్రయేత్ । గౌ-
 గౌరస్యపహతప్రాప్తాపప్రాప్తానంబహి । మమ చాముష్య చేతి స్వ
 దాతృనామోష్ట్యవ్యవ్యంభయోర్నిర్దేశః । శ్రీరామశర్మణో మమ చ ।
 శేషవశర్మణోముష్యచ । అగ్నిః పాశ్నాతు ప్రథమ స్సహివేదయథా
 ప్రావిః । అసప్తమస్తాకంతుర్వ న్ప్రప్తాణా బ్రాహ్మణభ్యః ॥ యజ్ఞో
 వర్ధతామిత్యుపాగ్ం శూక్తా ॥ యజ్ఞోవర్ధతాం యజ్ఞస్యపృథి మను
 వర్ధాపచితి ర్న స్యవచితింనూ కుర్వవచితోహం మనుష్యేషు భూ
 యానమ్ । గౌరేనుభవ్యామూతా రుదాణాం దుహితా వనూనాగ్ం
 స్వసాపచిత్వానా మమృతస్య నాభిః । ప్రజలప్రాచం చిక్రతుశ్చే
 జనాయ మాగామనాగ్రామదితిం వధిష్ట । పిబతూదకం తృణా న్యత్తు ।
 ఓముఘృజతే త్యుచ్చై ర్వరో బ్రూయాత్ । ఓముఘృజత । సిద్ధ
 మన్నంభూతమితి దాతాపాహ । సిద్ధమన్నంభూతం సావిరాదీత్యేతై
 రుపాగ్ంశ్వన్నమభిమంత్ర్య సావిరాట్ । తస్మాత్కాయై తస్య తేజీయ
 తస్మిణ్దంధాః । ఓం కల్పయత । తతః కన్యాదానమహంకరిష్యమితి
 సంకల్ప్య ఓం భూః ... ఏవంగుణ... శుభతిథౌ అస్యాః కుమార్యాః
 ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం- కన్యాదాన సమయే మహాసంకల్ప పతనం
 కరిష్యే । మహాసంకల్పపతనంకృత్వా । కన్యాం కనక సంపన్నాం
 కనకాభరణైర్భూతాం దాస్యామిన్యదేతుభ్యం బ్రహ్మలోకజగీషయా ॥

కన్యే మమాగ్రతోభూయాః కన్యే మే దేవి సార్శ్వయోః । కన్యే మే
 సర్వతోభూయా స్వద్వానాన్మోక్షమాపుయామ్ । విశ్వంభరస్సర్వ
 భూతా సాక్షిణ్యస్సర్వదేవతాః । ఇమాంకన్యాంప్రదాస్యామి పితౄ
 ణాం తారణాయనై ॥ కన్యాం సాలంకృతాం సాధ్వీం సుశీలాయసుధీ
 మతే । ప్రయతోఽహం ప్రయచ్ఛామి ధర్మకామార్థసిద్ధయే । పునః
 కన్యావరగోత్రనామా న్యుత్త్వా । చతుస్సాగరవర్తంతం గోత్రాహ్వా
 దేభ్య క్షుభంభవతు । ...నస్త్రీం...స్త్రీం...పుత్రీం...నామ్నిం
 కన్యాం! ...నస్త్రీ...ప్రతాయ...పుత్రాయ...వరాయ! తుభ్యం
 ప్రజాసహత్వకర్మభ్యః ప్రతిపాదయామితి సహిరణ్యం కన్యాహస్త
 ముదక పూర్వం వర హస్తే దిద్యాత్ ॥ తుభ్యం ప్రజాసహత్వ
 కర్మభ్యః ప్రతిపాదయామి । వరః దేవస్యత్వేతి కన్యాం ప్రతి
 గృహీయాత్ ॥ దేవస్యత్వానృతుః ప్రవవేత్స్వినోర్భావలభ్యాం
 పూర్ణో హస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్లామి । రాజాత్వావరుణోనయతు దేవి
 దక్షిణే ప్రజాపతయేక్షన్యాం । తేనామృతత్వమశ్వాం । వయోదాతే
 మయోమహ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీతే । కజ్జదంకస్మాలదాత్ । కామః
 కామాయ! కామోదాతా । కామఃప్రతిగ్రహీతా । కామగ్ంసముద్ర
 మావిశ । కామేనత్వా ప్రతిగృహ్లామి । కామైతత్తే । ఏమాతేకామ
 దక్షిణా । ఉత్తానస్త్వాఽఽంగీరసః ప్రతిగృహ్లాతు । ఇతి కన్యాం ప్రతి
 గృహ్లాయాత్ । తతః కన్యాదానసాద్గుణ్యార్థం వర దక్షిణాం.....
 నమమి । తతః గోదాన భూదాన సాలగ్రామదానాది షోడశమణి
 దానాని కుర్యాత్ । తతః లోకాచారక్రమేణ యథాశక్తి దానాని
 కుర్యాత్ । న్వస్త్రీతి ప్రతివచనం । ధర్మేచ- అర్థేచ-కామేచ- నాతి
 చరితప్యేతి దాతావదేత్ । నాతిచరితవ్యా - నాతిచరామితి వరః
 ప్రత్యుత్త్వా । నాతిచరామి ॥ తతః లోకాచారక్రమేణ మంగళాష్ట
 కాని పఠిత్వా । ॥ ॥ ॥ దేవలగ్నం సుదినంభదేవ తారాబలం చంద్ర

బలంతజేవ | విద్యాబలం దైవబలంతజేవ లక్ష్మీవతేతేఽంఘ్రియగం
 స్మరామి || శ్రీజేవితనయోశివస్సుఖకరో మిత్రః శశీకంఠనః | సర్వేతే
 మునయోఽచలాదశదిశ స్సర్వా మృగేంద్రాః ఖగాః | సద్యఃపుణ్య
 సరోవరాణిదితిహ స్థిర్ధానికంజానన | శ్చేంద్రోవహ్మమరానదాబల
 ధయః కుర్వంతు వాంఘ్రిగళమ్ || సావధాన- సుముహూర్తై-దైవజ్ఞో
 ఘటికాయంత్రేణ ముహూర్తం సమ్యగవలోక్య | నక్షత్రకూర్ణమవ
 లోక్య | స్వస్త్వస్థాశీతి సహస్రీణాం ద్విజగురుదైవత్యానాం.....
 సుప్రీతా స్సుముహూర్తా స్సుప్రసన్నా వరదా భవంతు | సుము
 హూర్తే వధూవరయో శ్శిరసి సజీరకగుడం నిక్షిపేత్ | ధ్రువంతే
 రాజావరుణో ధ్రువంజేప్రాబృహస్పతిః | ధ్రువంత్రంద్రశ్చాగ్నిశ్చ
 రావ్రం ధారయతాంధ్రువమ్ || ధ్రువంధ్రువేణ హవిషా | తస్మై
 జేవాఅభిబ్రువన్ | అయంచ బ్రహ్మణస్పతిః | ధ్రువాద్యార్చ్యవా
 పృథివీ | ధ్రువంవిశ్వమిదంజగత్ | ధ్రువాః పర్వతా ఇమే | ధ్రువో
 రాజావిశామయం | ఇహోపైధిమావ్యధిష్ఠాః | పర్వత ఇవావిదాచలి ||
 ఇంద్ర ఇహేహధ్రువ స్థిత్ | ఇహారాష్ట్రముధారయ | అభితిష్ఠపృథన్యః
 అథరేసంతుశ్శత్రవః | ఇంద్ర ఇవపృథ్విహతిష్ఠ | అవహత్తేతాణిసంజ
 యన్ | ఇంద్రవణమదీధరత్ | ధ్రువంధ్రువేణహవిషా | తస్మై జేవా
 అభిబ్రువన్ | అయంచ బ్రహ్మణస్పతిః | అయంముహూర్తకస్సుము
 హూర్తోఽస్తు || తతస్సుముహూర్తే కన్యాం దృష్ట్వా చక్షుషీణవనగం
 హృత్య | అథాత్మఘ్నీమితి వధూం దృష్ట్వాజవతి | అథాత్మఘ్నీం
 వధుకాపతిఘ్నీం బృహన్పతే | ఇంద్రాత్మఘ్నీం లక్ష్మ్యంతామస్త్యై
 సవితస్సువ | అఘోర చక్షురితిసమీక్షేత్ | అఘోర చక్షురవతిఘ్నీధి

శ్రీవాత్సలిభ్యస్తుమనాస్తువర్హః । జీవనూ దైవకామూ హ్యోనా శంసో
భవద్వివక్షేణం చతుష్పదే । అత్ర వర వధ్వో సంకల్పయతః ।

అనాభ్యాం కర్మాణి కలికవ్యాని । ప్రజా శ్రోతాద్వయిత
వ్యాః । వధూ ఉత్పాదయావః । అంగుష్ఠే నోప మధ్యమయా
దాంగుళ్యా దర్శగ్ం సం గృహ్యేద మహ మితి తస్యా భృత్రా
రంతరం దర్శణ సం మృత్యు । వ్రతీచీనం నిరస్యత్ । ఇద
మనాం యా త్వయి పతిఘ్నైర్లక్ష్మీ స్తాం నిర్దిశామి । అవతిపస్పృశ్య ।
ఉవాగ్ం రుద స్తీతి నిమిత్తే జపిత్వా । జీవాగ్ం రుద స్తి విమయన్త
అధ్వరే ద్దీర్ఘా మనువ్రాసీతిం దీధియుర్షరః । వ్రామంపితృభ్యో యత్తద
గ్ం సమేరి తేమయః పతిభ్యో జనయః వరిష్వతే । యగ్మా నివప్రా
వ్యుతక్రూరమితి స్నాసీయాదభ్యః ప్రేషయేత్ । వ్యుతక్రూర
ముదచన్తాప్త ఆఽస్యై బ్రాహ్మణా స్సృపనగ్ం హరన్తు । అపీరఖ్మీ
రుదచన్తాప్తః । అర్హమృతియజమాః తస్యాశ్శిరసి దర్శ్యేణానిధాయ ।
అర్హమృతాల్నిం పరియన్తుక్ష్మీవం వ్రతీత్వాగ్ం శ్వశ్రోద్దేవరాశ్చ ।
భేదననతి తస్మి స్తక్ష్మీణం బహి ర్యుగచ్ఛద్రం వ్రతిష్ఠావ్య । భేదనన్తః
భేరథః భేయగస్యశచీవతే । అసాలామింద్ర త్రిపురార్హ్యకర్తూనర్య
వర్చసమ్ । శం తేహిరణ్యమితిసువర్ణం ఛిద్రేంద్రధాయ । శంతేహిర
ణ్యగ్ం శమువన్తాప్త శ్శం తేమేధీభవతు శంయుగస్యతృద్య । శంతఆప
క్షృతపదిత్రాధవన్తృథా వత్యాతస్యగ్ం సగంస్పృశన్వః హిరణ్యవర్ణా
తివందభి నృకృతాన్సృపయిత్వా । హిరణ్యవర్ణా క్షుచయః పాప్తకాః
ప్రశక్రమురహిత్యాఽప్తద్యమానః । క్షతంపదిత్రా నితతాహ్యన్తుతాభి

ప్వాజేవ స్పృహ పునాతు । హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకాయాసు
 జాతః క్షత్యప్రోయా స్వగ్నిః । యాత్రిగ్నిం గర్భం దధిరేసువర్ణా స్తాన్త
 ఆప్తశ్శగ్నిం స్తోనాభవంతు । యాస్తాగ్నిం రాజా వరుణో యాత్రిమధ్యే
 సత్యాన్తే అన్తపశ్యన్తానానామ్ । యాత్రిగ్నిం గర్భం దధిరేసువర్ణా
 స్తాన్తఆప్తశ్శగ్నిం స్తోనా భవంతు । యాసాం దేవా ద్వివిక్ష్పణ్యన్తిళయం
 యాత్రింతరిక్షే బహుధానివిష్టాః । యాత్రిగ్నిం గర్భం దధిరే సువర్ణా
 స్తాన్తఆప్తశ్శగ్నిం స్తోనా భవంతు । శివేనత్వాచక్షుషావశ్య న్వాపత్త్వివ
 యాత్రిన్వోపస్పృశంతుర్వచంతే । ఘృతశ్చుత్తశ్చుచయో యాః పావకా
 స్తాన్త - ౪౦ స్తోనాభవంతు । వంచభిన్నకృత్సావయతి । పరిత్వే
 త్యహారవాసాభ్యా మాచ్ఛాద్య । పరిత్వాగిర్వత్తో గిరీశమాభవంతు
 విశ్వతఃప్రధ్ధాయుమనువృద్ధయో జష్టాభవంతుజష్టయః । మాంగల్య
 తంతునేతి మంగళనూత్రిం కంఠే బధ్నియాత్ । ఆశాసానేత్యాసీనాం
 యోక్త్రేణ సన్నహ్యతి । ఆచమ్య...ఓంభూః...శుభతిథా అవయో
 ర్దంవతోఽయం ర్వరోఽయశో బలాభివృద్ధ్యర్థం సంపూర్ణ వర్షకర
 వర్షంతం సుభేద జీవనసిద్ధ్యర్థం యోక్త్రమాంగల్యపూజాం కరిష్యే ।
 అథ యోక్త్రమాంగల్య పూజాం కుర్యాత్ । అశాసానా సామస్తపం
 ప్రజాగ్నిం సాభాగ్నింతమామ్ । అగ్నేరనువ్రతాభూత్వా సన్నహ్యే
 సుక్ష్మతాయుఃమ్ । శ్లో॥ మాంగల్యతంతునానేన మమజీవన హేతునా
 కంఠేబధ్నామి సుభగే త్వంజీవశరదాంశతమ్ । యోక్త్రమాంగల్య
 భారణ ముహూతకా స్సుముహూరోఽస్తు । తరః ఆర్ద్రాక్షతా
 రోపణం కుర్యాత్ । కపిలా హచనాది మంగళాచార స్క్రియం
 కుర్యాత్ । తస్మాయం ప్రయోగో వరః వయసా వభ్యంజలా

పువస్తీర్య । ద్వి స్తండులానో ప్యాభిఘారయతి । (వరాంజలా
 వన్యః కుర్యాదేవం వధ్వంబలేరువరిస్తావ్య) సోదకం కలశమాదాయ
 బ్రాహ్మణైస్సహ - కపిలాగ్ స్థారయంతు । దక్షిణాఃపాంతు । బహు
 దేయంచాస్తు । పుణ్యంవర్ధతాగ్ శాంతిరస్తు । పుష్టిరస్తు । తుష్టిరస్తు
 వృద్ధిరస్తు । అవిఘ్నమస్తు । ఆయుష్యమస్తు । ఆరోగ్యమస్తు । స్వస్తి శివం
 కర్మాస్తు । కర్తృనమృద్ధిరస్తు । దంపత్యో (రామ) జన్మనక్షత్రే... సగ్రహే
 దైవతే నహసామేన క్రియేరాగ్ । శాంతిరస్తు । ప్రజాపతిస్త్రియాం
 యశః । ముష్కయోరదధా ధన్వం - కామస్య తృప్తి మానందం -
 తస్యోగ్నేభాజయేహమా । మోదఃప్యమోదఆనందః । ముష్కయో
 ర్నిహితస్సపః । స్తప్త క్షేప్త కామస్యతృప్త్యాణి । దక్షిణానాంపృతిగ్రహే ।
 మనస శ్చిత్త మాకూఠిం వాచస్సత్య మశీమహి । ప్రక్షానాగ్ దూప
 మన్నస్య యశశ్శీశ్రియతాం మయి । యథాహమస్యా అతృప్త్యం
 స్త్రియైపుమా । యథాశ్రీతృప్త్యతి పుగ్ంసిప్రియేప్రియా । ఏవం
 భగన్యతృప్త్యాణి । యజ్ఞస్య కామ్యుక్తియః । దదామీత్త్వగ్నిర్వదతి ।
 తథేతివాయురావృతత్ । హంరేతివత్సం చంద్రమా । ఆదిత్యవత్సవ్య
 మోమితి । అప్త సభ్యత్యమాభరత్ । యశోయజ్ఞస్యదక్షిణాం । ప్రజా
 మేకామస్సమృద్ధతామ్ । ఇతివధూవరయో శ్చిర న్యక్షతారోవణం
 కృత్వా । ఏవం సభృతేన క్షీరేణ వధూవరయో రంజన్యో రువస్తీ
 ర్యేత్యాది । పశశ్రామేకామస్సమృద్ధతామ్ । యజ్ఞోమేకామస్సమృ
 ద్ధతామ్ । తూన్టీంచతుర్థపర్యామై శ్చియోమేకామస్సమృద్ధతామ్ ।
 పూర్వం వరో వధ్వా శ్చిరసి పాగ్నయేత్ । ద్వితీయపర్యామై వరస్య
 శిరశి పూర్వం పాగ్నయేత్ । తృతీయపర్యామై వధ్వా శ్చిరసి పూర్వం
 పాగ్నయేత్ । చతుర్థపర్యామై అన్యోన్యంయుగవత్ । ఏవ మక్షతా

రోషణంకృత్వా । అగ్నేవిశ్వేభిరితి బ్రహ్మగ్రంథిం కుర్యాత్ । అగ్నే
విశ్వేభిస్సన్వీక జేన్త రూఢావంతం పృథమస్సీదజ్ఞానిమ్ । కులాయనం
ఘృత వంతగ్ం నవిశ్య ధృజ్జన్మయ యజమానాయ సాధు ॥ యో
వై తాంబ్రహ్మణోవేక । అమృతేనాన్పితాం పురీమ్ । తస్మై బ్రహ్మచ
బ్రహ్మచా ఆయుఃకీర్తింప్రకాండమమ్ ॥ అథాశీర్వాదః ।

ఇతి వివాహ సాగ్రహణ ప్రయోగ స్సమాప్తః.

అథ ప్రధాన హోమః.

పూషా శ్వేతోనయత్విత్సగ్నిమభ్యాసీయ వశూం దక్షిణమాస్తై
గృహీత్వా । పూషాత్వేనో నయతు హ సగృహ్యశ్వినో త్వావ్రీన
మాతాగ్ం రథేన । గృహ్యస్తచ్చ గృహపత్ని యథాఽహో వశీర్యం
విరథమానదాసి ॥ ఆచమ్య । ఓం భూః ఏనంగుణ ... మథతిథా
అనయానప్రాథయా వధ్వానహ మమాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం వివాహ
ప్రధానహోమంకరిష్యే । ఉత్తరో వరః ॥ తదంగ మగ్నివతిష్ఠాపనం
కరిష్యే ॥ శ్వేతతండులచూర్ణేన ప్రాదేశమాత్రం స్థండిలం చతురశ్ర
మండలం కల్పయిత్వా ద్వాభ్యాం దర్భాభ్యాముల్లిఖ్య శ్లో । ప్రాచీ
పూర్వముదక్సంస్థం దక్షిణారంభమాలిఖేత్ । అఘోదీచీ పురస్సంస్థం
వశ్చిచూరంభ మాలిఖేత్ । అవాశ్కరోఽభ్యుత్య నిధాయ వహ్నిం
ఉత్పిచ్యతే యోక్షణతోయశేషం । ప్రాక్తోయమన్య నిదధాత్తుద
గ్వా యథా బహిస్స్వచ్చ పరిన్తరాణామ్ । ఓంభూర్భువ స్సువరోమ్
మల్పాత్రప్రయోగంకుర్యాత్ । అగ్నే రుపనమాధానాది సాత్రప్ర
యోగకాలే । శ్లో । వధ్వంబలిం హోమవిధాన దర్శిం ద్వితీయదర్శిం
సహచాభ్యధాన్యా । ప్రోక్షార్థసాత్రేధాసమావణీతా మిధ్మంచళమ్యా
స్సహలాజమత్మా । పవిత్రకరణా ద్యాభ్యభాగాంః । వధూమాస్తయో
స్సాదన ప్రోక్షణ తవన సమ్మర్జనాని కరోతి । సోమః ప్రథమ ఇతి

ద్వాభ్యాం నధూమభిమంశ్య|| సోమఃప్రథమోవివిజే గంధర్వోవివిక్ష
 ఉత్తరః | తృతీయోఽగ్నిశ్చేవతి స్తురీయస్తే మనుష్యభాః | సోమో
 ఒదదద్గంధర్వాయ గంధర్వోఒదద ప్రగ్నయే | రయించ పుత్రాగ్
 శ్చాదాగ్నిర్మహ్యమధోఽమూమ్ || అథాస్యేదక్షిణేన నీచాహస్తేన
 దక్షిణముత్తానగ్ం హస్తం గృహ్ణీయా ద్యదికామయేత స్త్రీరేవ జన
 యేయమి త్యంగుళీరేవ గృహ్ణీయా ద్యదికామయేత పుంగవనవ జన
 యేయమి త్యంగుష్ఠమేవ సోభివాంగుష్ఠమ్ | గృహ్ణామిత ఇతి చరస్పభిర్దక్షి
 ణేగాఒవాశ్చాణినా గృహ్ణీత్యా | తృప్త్యామితే సుప్రజాస్త్వాయహస్తం
 మయాపత్యాఒరగష్టిర్యథాఒనః | భసోఅర్త్యమా నవితాపురంధి ర్మ
 హ్యంత్యాఒదుర్గార్హవత్యాయదేవాః | లేమాపూర్వే జానాస్తోయత్ర
 పూర్వవహో హితాః | మూఢశాన్వాకా యత్ర సోభివః పూర్వో
 దేవేభ్యచరవత్ | సగస్యదిప్రేదమస్త సుధగేవాజినీవతి | తాంత్యా
 విశ్వస్యభూతస్య ప్రగాయామస్యగ్రతః | యపతిప్రదిశ న్సర్వాదిశోస్తు
 సవమానః | హిరణ్యహస్తవర్తంమస్సత్వా మస్మనసంశృణోతు || అథ
 ఉత్తరేగాగ్నిం దక్షిణేనపదా ప్రాచీ ముడిచీంవా దిశ మభిప్రకమయ
 త్యేకమిష ఇతి ప్రతిమంత్రగ్ం నవ్తపదానిగత్వా | ఏకమిషేవిష్ణు స్త్వా
 స్వేతు | ద్వేష్టాశ్చే విష్ణు స్త్వాస్వేతు | త్రిణిన్రీతాయ విష్ణు స్త్వాస్వేతు |
 చత్వారి మామోభవాయ విష్ణుస్త్వాస్వేతు | పంచవక్తభ్యో విష్ణుస్త్వా
 స్వేతు | షడ్వత్తుభ్యో విష్ణుస్త్వాస్వేతు | సప్తసప్తభ్యో హోత్రాభ్యో
 విష్ణు స్త్వాస్వేతు | సభేత్యాది నూన్పత ఇత్యంత్రగ్ం నవ్తమే వదే
 జవతి | సఖా సప్తపదా భవ సఖాయా సప్త పదా బభూవ |

సఖ్యం తేగ మయగ్ం సఖ్యా తే మామోషగ్ం సఖ్యా నైత్తమామోషా
స్సమయావసంకల్పావహౌ సంప్రియా రోచిష్ణూ గుమస్తస్యమానా ।
ఇషమూర్జ మభినవసానౌ సంనౌ మనాగ్ంస్త సంత్రితా ముచితః
నారకమ్ । సాత్వముసరముహా ముయుహాయిస్త్రి సాత్వంగ్య రహం
పుధివీత్వగ్ం లేతోఽహగ్ం లేతోభృత్త్వం మనోఽహ మస్త్రివా
క్త్వగ్ం సామాహమస్త్రిత్వగ్ం సామా మనువ్రతాభవన్తగ్ంసే
పుత్రాయ వే తన్నెత్తియై పుత్రాయ వే తన్నపహి నూస్థ తే ॥ సబ్రహ్మ
ణం బ్రదక్షిణమగ్నింకృత్వా యథాస్థానముపవిశ్య హోమాయజనివిద
స్వాహే త్యేతే ప్రతిమంత్రగ్ం దోడశాబ్యాహుతట్టుత్వా । ఏకం-
ద్వేత్రిణి-చత్వారి ॥ సోమాయ జనివిదేస్వాహా । సోమాయ జనివిద
ఇదం ॥ గంధర్వాయ జనివిదేస్వాహా । గంధర్వాయ జనివిద ఇదం ॥
అగ్నేయే జనివిదేస్వాహా । అగ్నేయే జనివిదఇదం ॥ క్వైల్యాపిత్వభ్య
యతివతిలోకమివదీతామదాస్తస్వాహా । వద్వై సూర్యాయాఇదం ।
పేతోముచ్చాతినామత స్సుబద్ధామమతస్కరత్ । యధైయమింద్ర)
మిథ్వ స్సుపుత్రా సుభగాసతిస్వాహా । ఇంద్రాయ మీఘవ ఇదం ।
ఇమాంత్యమింద్రమిథ్వ స్సుపుత్రాగ్ంసుభగాంకిణి దళాఽస్వాం
పుత్రానాభహి పతి మేకాదశం కృధిస్వాహా । ఇంద్రాయ మీఘవ
ఇదం । అగ్నిరైతు ప్రథమా దేవతానాగ్ం ॥ సోఽస్త్వప్రజాంముచ్చాతు
మృత్యుపాశాత్ । తదయగ్ం రాజా వరునోఽనుమన్యతాం యథే
యగ్ం శ్రీ పాత్ర ముఘం సరోదాభాన్వాహా । అగ్నివరుణాభ్యామిదం ।
ఇషామగ్నిస్తాయతాం గార్హపత్యః ప్రజామస్త్యై నయతు ద్విఘా

మాయుః । అశ్వాన్యోపస్థా జీవతామస్తుమూతా పోత్ర మా నందమభి
 వ్రబుధ్యతామియగ్న్స్వాహా ॥ అగ్నేయే గాగ్నపత్యాయేదం । మాతే
 గృహేన్విశిఘోషఉత్థా ద్యుత్త్రిత్యద్రుతత్య స్సంవిశంతు । మా త్వం
 విశ్వస్యరతవధిష్ఠా భవపత్నీనతిలోకేవిరాజ పశ్యంతీ ప్రజాగ్ం సుమ
 నస్యమానాగ్స్వాహా ॥ అగ్నేయే గృహపతయ ఇదమ్ ।

త్యాస్తే ప్రృష్ఠగ్ంరక్షతు వాయురుంరూ అశ్వినోచ ననంధ
 యంతగ్ం నవితాభిరక్షతు । అవాసనాపరిధానాద్భృహస్పతి ర్విశ్వే
 దేవా అభిరక్షతుప్రశ్చత్స్వాహా ॥ న్యో సాయ్యశ్వినవిత్పృహస్పతి
 విశ్వేభ్యో జేవేభ్య ఇదమ్ । అప్రజస్సాం పోత్రప్రృత్యం ప్రాప్తానముత
 వ్రాఽఘం । శీఘ్రా స్సృజమిమ్రా స్మచ్య ద్విషదభ్యః ప్రతిముఞ్చమి
 శాశ్గ్ంస్వాహా ॥ వత్సై నూర్యాయా ఇదమ్ ॥ ఇమం మేవరుణసృధీ
 హవ ముద్యా చ మృడయ త్వా మవస్య రాచకేస్వాహా ॥ వరుణా
 యేదం । తత్త్వా యామి బ్రహ్మణా నందమాన న్త దాశాస్తే యజ
 మానోహవిర్భిః । అహీదమానో వరుదేహ బోధ్య రుశగ్ం నయాన
 ఆయుః ప్రమాప్తీస్వాహా ॥ వరుణాయేదమ్ ॥ త్వంనోఅగ్నే వరుణస్య
 విధ్యాన్ । జేవస్యహేహో వయాసి నీఘా యజ్ఞో వహ్నీరమ శ్శోమ
 చావో విత్వా ద్వేషాగ్ంసి ప్రముముగ్ధస్మ త్స్వాహా ॥ అగ్ని వరు
 ణాభ్యామిదం । నర్వంనో అగ్నేఽనమో భప్రాణినేదిప్రో అన్యాఉషసో
 వ్యస్తా । అనయత్స్వనో వరుణగ్ం రరాణో వ్రహిష్మదీకగ్ం మహాప్రా
 నవధిస్వాహా ॥ అగ్నివరుణాభ్యామిదం । త్వమగ్నేఅయాన్త్యయా నస్మ

సృష్టాన హామీ ము

ననాహితః । అయినా నామో న్య మూహి నేయో నోక్తా గోచరే
స్వాహా । అయినే గ్నయ ఇవమ్ । అథ ఉత్తరాభి స్య తేన
వదాతిస్య త్యక్తానమూహ్యమ్ ॥ అతిష్ఠేమమశ్మాన్త మశ్మేన్త త్వగ్ం
స్థిరాభవ । అభితిష్ఠ పృథన్త్రత స్సహస్వ పృథనాయతః । వధ్వంజలా
పువస్తీర్య ద్విర్లాజానోప్యాభిఘాతయతి । తస్యాభాతాలాజానావపరి
త్యేతే । ఇయంనార్యవబూతభి సుగ్రేవతిర్యగ్మహాతి ॥ ఇయంనా
ర్యవబూతై కుల్పనానవన్తిగా । దీర్ఘాయురస్తుమే పతిర్జీవాతుశరద
త్వతగ్ంస్వాహా । వద్వై సూర్యాయా ఇవమ్ । ఉత్తరాభి సిన్ధుభి
వదత్తేణ మగ్నిం తృత్వాశ్మాన మూహ్యవయతి । యథా పురస్తాత్ ।
తుభ్యమగ్రే పర్యవహాః ఘ్నూర్యాం వహాతునాస్తహ । పునః పతిభ్యో
జాయాందా అగ్నే ప్రదయాస్తహ । పునః పత్నిమగ్నిరదా దాయమా
స్తహవర్చసా । దీర్ఘాయురస్య యవతి స్సవతు శరదత్వతమ్ । విశ్వా
ఉతత్యయావయం ధారా ఉదన్యా ఇవ । అతిగాహే మహిద్వివః ।
అతిష్ఠేమమశ్మాన్త మశ్మేన్తత్వగ్ంస్థిరాభవ । అభితిష్ఠ పృథన్త్రత స్సహ
స్వపృథనాయతః । వధ్వంజలాపువస్తీర్య ద్విర్లాజానోప్యా ద్విరభిఘాత
యతి । తస్యాభాతాలాజానావపరిత్యేతే । అర్యమణమతి జహాతి
అర్యమణునుదేవం కన్యాత్రిమియక్షత । ఇయందేవ్రా అర్హరః
శ్రేతో ముఖ్యత్రిమూరి స్సుబద్ధామమతస్కరభాస్వాహా । అర్యమే
ఽగ్నయిఇవమ్ । తుభ్యమగ్రే.....మహిద్వివః । అతిష్ఠేమమశ్మాన్త
మశ్మేన్తత్వగ్ంస్థిరాభవ । అభితిష్ఠ పృథన్త్రత స్సహస్వపృథనాయతః ।
వధ్వంజలాపువస్తీర్య ద్విర్లాజానోప్యా ద్విరభిఘాతయతి । తస్యా

బ్రాతా లాజనానపతీ శ్యేతే । త్వమర్వమేతిజహోతి । త్వమర్వమా
 భవసి యత్కనీనాం నామస్తథావధన్వర్యం బిభర్షి అంబ నివృత్త
 గ్ం సుధితం నగభిర్యద్వంతీ నమనసా కృణోషిస్వాహా । అర్వమే
 అగ్నయభదమ్ ॥ తుభ్యమగ్రే పర్యవహ... మహిద్విమః । అగ్నయ
 భదమ్ । ఇధ్మసన్నవానంచాద్భిః ప్రతూర్భ్యాగ్నప్రహరతి । రుద్రాయ
 తింతిచరామేదమ్ (నమమ) । అస్య కర్మణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థ
 మృద్ధికామః జయూదిహోమం కరిష్యే । సుగ్రేణాజ్యమాదాయ ॥
 జయూదిహోమంకుర్యాత్ ॥ ఓమ్ చిత్తంచస్వాహా... జయూది బ్రహ్మ
 విసర్జనాంతే... నమమ । అపరేణాగ్నిం ప్రత్యాముంచామితి ద్వా
 భ్యాం యోక్త్రం విముంచతి ॥ ప్రత్య ముజ్జామి వరుణస్య హతా
 ద్యేస్తర్వా బధ్నా భవితానుశేతః । ధాతుశ్చ యోనా సుకృతస్య
 లోకే స్తోత్రం తేనహ వర్త్యాకరోమి । ఇమంవిష్మామి వరుణస్యపాత్రం
 యమబద్ధిత సవితానుశేతః । ధాతుశ్చ యోనా సుకృతస్య లోకే
 అరిష్టాంత్యానహ వర్త్యాకరోమి । హరిః ఓం తత్సత్ ॥

ఇతి వివాహ ప్రధాన హోమ స్సమాప్తః.

అథ వివాహ ప్రవేశ హోమః.

ఆచమ్య.. ఓం భూః... వనంగుణ... శుభ ర్భౌ అనయానమ్రా
 ధియో వధ్వా సహ మమాయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం వివాహ ప్రవేశ
 హోమంకరిష్యే । ఉ తేవరోరః । అథ ఏధూగ్ స్వగృహేన్ప్రత్యా
 గయన్ ॥ ఉదుత్తరమితి రిసృభి రభిమంత్య । ఉదుత్తర మూరోహంతీ
 త్వన్యంతి స్తోత్రం ॥ మూర్ధానం పత్మరారోహ ప్రజయోచ విరా

దృఢం । ప్రమాణ్య శక్తులేభవ ప్రమాణ్య శక్త్యాంభవ । వనాన్తరి
 ప్రమాణ్యభవ ప్రమాణ్య అధిచేత్వము । ముషాణాగ్ం శ్వశురాణాం
 ప్రజాతూత్సవసస్యవ । పతినాంచ దేవ్యాణాంచ సజాతానామ్చ
 దృఢం । సంకాశయామితి గృహాగర్భయతి । సంకాశయామివహుం
 బ్రహ్మణాగృహైరభూరేణ చక్షుషామైతేణ । ప్రాణధంవిశ్వరూపం
 యదస్యాగ్ స్త్యేనం పతిభ్య సుప్తితా శృణోతు తత్ । అవామగశ
 భుమతిర్వాచసీ వనూ న్యశ్వినా హృథు శామాగ్ం అయగ్ంసత ।
 అభూతం గోపాషి భునాకుభ స్పతి ప్రియా అర్చ్యమ్నా దుర్యాగ్ం అశీ
 మహి । అయంనో దేవస్సవితా బృహస్పతి రింద్రాగ్ని మిత్రావరుణా
 న్వస్తయే । త్వష్టావిష్ణుఃప్రజయావగ్ంరరాణః శామతయాతం శామా
 యత్వా విముంచతు । శర్మ వశ్మతి గృహ మధ్యదేశే । లోహితం
 చర్మావదుహం పాచీనగ్రివ ముత్తర లోహాస్తీర్య । శర్మవశ్మేద
 మాహరాస్యే నార్యాఉస్తీరే । సిసీవాల్లివహయతా మియంభగన్య
 నుమతాఅనత్ । గృహాన్భద్రానితి గృహాన్ప్రపాదయ న్పల్లీంచాచ
 యిత్యా । గృహాన్భద్రాణాం భుమనన్తః । వప్త్యే వీరక్ష్మీ వీరవత స్స
 వీరా । ఇరాంవహతో మృతముక్షమాణా శ్తేష్వహగ్ం సుహవా
 స్సంవిశామి । భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ చత్వారిశృంగా పటాత్ర
 ప్రయోగంకుర్యాత్ । అగ్నేరువసమాధానా ద్యాజ్యభాగాంతే అగ
 న్లోష్ణమితి ప్రితిమంత్రం । తయోదశాజ్యాహుతీర్హుత్యా । ఏకం-ద్యే-
 త్రిణ-చత్వారి । అగ్నోష్ణా మహిష్ఠీ గాభి రశ్వే రాయత్త త్పత్తి
 ప్రజయాన్వర్తిత్ । బ్రహ్మం ప్రజాం జనయంతి సురత్నై మమగ్నిగ్ం

శ్రీహిమాస్సవర్యాభ్యాహ్వాహ్వాః || అగ్నయభదమ్ | ౧ | అయమగ్నిర్వహ
 పతి స్సునగ్ం నత్పుష్టివర్ధనః | యథా భగ స్త్యాభ్యాం దధద్రియం
 పుష్టిమథోప్రజాగ్ స్వాహాః || అగ్నయే గృహపతయభదమ్ | ౨ | ప్రజా
 యా ఆభ్యాం ప్రజాపత ఇన్ద్రాగ్నిశర్మయవృతమ్ | యథైనయో ర్న
 ప్రమీయాతా ఉభయోర్జీవతోః ప్రజా స్వాహాః || ఇంద్రాగ్ని
 మిదమ్ | ౩ | తేన భూతేన హవిషాఽయ మాప్యాయతాం పునః
 జామాం యా మస్త్రా ఆవాప్సుస్తాగ్ం రసే నాభివర్ధతాగ్ం స్వాహాః ||
 ఇంద్రాగ్నిభ్యామిదమ్ | అభివర్ధతాంపయనాఽభిరాష్ట్రేణవర్ధతామ్ |
 రయ్యానహానహావనే మాస్తా మనపేక్షితౌస్వాహాః || ఇంద్రాగ్నిభ్యా
 మిదమ్ | ౪ | ఇహైవ స్తం మావియోవ్యం విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతమ్ |
 మహ్య ఇన్ద్రోన్ద్రస్తయే స్వాహాః || ఇంద్రాయేదమ్ | ౫ | ధృవైధి
 పోస్త్యా మయిమహ్యంత్వాఽదా గృహస్సతిః | మయావత్యాప్రజా
 పతీ పంచశరదశ్శతగ్ం స్వాహాః || బృహస్పతయభదమ్ | ౬ | త్వష్టా
 జాయామజయ త్వష్టా ఽస్యై త్వాం పతిమ్ | త్వష్టానహస్ర మా
 యూగ్ంషి దీర్ఘమాయుశ్శృణోతు వాగ్ స్వాహాః || త్వష్ట్రభదమ్ | ౭ |
 ఇమంమేవరుణ రాచక్షేస్వాహాః || వరుణాయేదమ్ | ౮ | తత్త్వాయామి
ప్రమోక్షిస్వాహాః || వరుణాయేదమ్ | ౯ | త్వనో అగ్నే...
 ముగ్ధ్యస్తాభ్యాహ్వాహ్వాః || అగ్నివరుణాభ్యామిదమ్ | ౧౦ | స త్వం నో ..
 ఏధిస్వాహాః || అగ్నివరుణాభ్యామిదమ్ | ౧౧ | త్వమగ్నే...భేక్షజగ్
 స్వాహాః || అయనేఽగ్నయభదమ్ | ౧౨ | ఇధ్తనస్సహనాస్యద్భిప్రతా

శ్యామలగౌరవ ప్రహరతి || దురదాయ తంతిచరా మేదమ్ | అస్య
కర్మణః పోమ ప్రతిష్ఠా నిర్ద్యత మృద్ధికామః బయాది పోమం
కరిష్యే || సువేణాబ్యమాబాయ || ఓమ్ || తంతస్త్యాహ... బయాది
బ్రహ్మవిసర్జనాంతే భవత్కృత బ్రహ్మత్వ దక్షిణాం... .. నమః ||
యథాశక్తిదక్షిణాందద్యాత్ | అవరోగిం ఇహ గాన ఇతి చర్మణి
యుగపదుపవిశతః ఉత్తరోవరః || ఇహంగావః ప్రహయన్య మిహాశ్వా
ఇహ పూరుషాః | ఇహో ప్రహస్రదక్షిణో రాయస్సో నిషీదతు ||
ఉత్తరోవరో! యాపుం పనూర్జీవపుత్రా) స్తస్యాపుత్రం వధ్వాంశే
సోమేనాదిత్యా ఇత్యువవేశ్య | సోమేనాదిత్యాబలిత స్సోమేనకృధివీ
దృఢా | అథో పక్షతాణా మేషాముపస్థే సోమఅధిత | ప్రస్వస్థ ఇతి
యజమా తస్మై ఫలానిప్రదాయ | ప్రస్వస్థః ప్రేయం ప్రజయా
భువ నశోచేష్ట | యాః సునీర్యా ఆఫలా అపుషా యాశ్చ పుష్పిణీః |
బృహన్పతి ప్రనూతా స్తానోమంచం త్వగ్ంహసః | ఇహప్రియ మితి
ద్వే జపతి | ఇహప్రియం ప్రజయా తే నమృద్యతా మస్మి స్త్రే హే
గార్హపత్యా యజగృహీ | ప్రనాపత్యా తన్వగ్ం సగంస్పజ స్వాధా
జీవీ విదధ మావదారి |

సుమోగలీరియం ప్రథా రిమోగ్ం సమేతపశ్యత | సాభాగ్య
మస్యైదత్వా యాథాస్తం వివరేతనః ఓం భూ... శుభలిఖా అనయా
సప్రాథయం వధ్వా సహమనాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం దంపతీసంరక్షణార్థం
గంధర్వప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే | గంధర్వపూజాం శుర్యాత్ | గంధర్వోవిశ్వా
వస్తుః పర్యముష్టా త్స త్రిసో రాత్రీః పరిముషితోపస్త త్తస్మా త్రిసో

రాత్రీః క్రితస్సమావసత్తి తేదేవాలబ్రువన్ శ్రీశామావై గంధర్వా
 స్త్రియా నిష్క్రియామేలి తేవాచగ్న్ స్త్రియ మగహయసీం కృత్వా
 తయానిరక్రిన్తన్ భూర్వోహిదుమ్ గంధర్వాగంధర్వభ్యః శ్లో విశ్వా
 వసోత్రగంధర్వ దండేరాత్రిత్రమంవనన్ । ఆవయోః ప్రీతిముత్పాద్య
 రక్షమాం శుభలక్షణ వివాహ గంధర్వ ప్రతిష్ఠావన ముహూతన్
 స్సముహూర్తోఽస్తు ॥ ఉభౌ । వాచంబుచ్చత్యా రక్షతోదయాల్ ।
 ఉదితేషు సత్తత తేషు ప్రాచీ ముదీనింవా । సముహుచ్చమ్య ఇతి
 ద్వాభ్యాం యథాలింగం భువ మరు ధతించదర్శయతి ॥ భువక్షీతి
 భుక్తవయోని భుక్త వసుని భువత స్థితమ్ । త్వం సత్తతాణాం
 మేధ్యసి సమాపాహిశృతవ్యతః । సక్ష్యోవయః ప్రథమాం కృత్తికా
 నా మరుధతిం యద్భువతాగ్ం హ నిన్యః । మల్కుస్తీకా మాఖ్య
 యోగం వహాత్రియ మసక్తమేధ ర్వప్తమీ । శ్లో కళ్యపోఽతిర్భర
 ద్వాజో విశ్వామిత్రోఽథశారమః । వసిష్ఠో బమదగ్నిశ్చ సప్తైతేఋష
 యస్తథా । శ్రీమద్భాగవతే । శ్లో ప్రభావతేకర్షమస్య దేవహూత్యా
 మభూత్సుతా । అరుంధతీ వశిష్ఠస్య సర్వభూల్లోకపూజితా । సప్త
 ఋషి దేవతాభ్యోనమః । ఇదమఘృకాంసమర్పయామి । అథాశీర్వాగుః ॥

ఇతి హోమోహోమ స్సమాప్తః.

అథ ఆగ్నేయ స్థాలీపాకః .

ప్రాణనాయమ్య ఓం భూః... ఏవంగుణ... శ్రీర్యథం ఏనాం
 వధూ మాగ్నేయేన స్థాలీపాకేన యాజయిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య ।
 అగ్నయే జప్తం నిర్వపామి । అగ్నయే స్విష్టకృతే జప్తం నిర్వపామి ।

అగ్నయే జప్త్యం సంపాదు | అగ్నయే స్విష్టకృతే జప్త్యం సం
 పాదు | అగ్నయే జప్త్యం ప్రోతాదు | అగ్నయే స్విష్టకృతే జప్త్యం
 ప్రోతాదు | అగ్నయే జప్త్యమధిసపాదు | అగ్నయే స్విష్టకృతే జప్త్య
 మధిసపాదు || తద్వ్యవసాంతి చరుగ్ం శ్రవయిర్వభిఘార్య | ప్రచీన
 ముదీచీం పూర్వాస్య ప్రతిష్ఠిత మభిఘార్య | ఓం భూభువస్సువ
 రోమ్ | చత్వారిశ్రంగాం...వట్పాత్రప్రయోగం దుర్యాత | అగ్నయే
 న్వాహ్ || ఉల్లార్య పూర్వార్థే అగ్నయభిదమ్ || సోమాయుస్వహ్ ||
 దక్షిణార్థ పూర్వార్థే సోమాయేదమ్ || తతి స్సుచ్యుత స్తీర్య | చరు
 మధ్యా * ద్విరవదాయ | అభిఘార్య | హవిః ప్రత్యభిఘారయతి ||
 అగ్నయేన్వాహ్ || అగ్నయభిదం (సమమ) | పుం స్సుచ్యుత స్తీర్య |
 చరుమధ్యా ద్విరవదాయ | అభిఘార్య | హవిః ప్రత్యభిఘారయతి ||
 అగ్నయే స్విష్టకృతే న్వాహ్ || అగ్నయే స్విష్టకృతభిదమ్ (సమమ) ||
 ఇధ్మసన్నహనా స్వర్ణి సుగ్ం స్పృశ్యాగ్ం ప్రహరతి | రుద్రాయ
 తంతిచరామేదమ్ (సమమ) | అస్య కర్మణః హోమసక్తిష్టాస్థిర్థ
 మ్మస్థికామః జయూవవర్జం వా/బాపత్యహోమం కరిష్యే || ప్రజాపతే
 సత్వ...రయారాగ్ంన్వాహ్ || ప/బాపతయభిదమ్ || భూస్వాహ్ ||
 అగ్నయ భిదమ్ || భువస్వాహ్ || హయవ భిదమ్ || సువస్వాహ్ ||
 సూర్యాయేదమ్ || భూభువ స్సువస్వాహ్ || ప/బాపతయ భిదమ్
 (సమమ) || దర్వా పరిధిసక్తి | వే త్రేపయ క్తదర్భగా, నే దర్వా
 మభ్యజ్య | సుగ్రే మధ్యమూలేఅసక్తి | మూలాంజనే దక్షిణం పాణి
 మధః కుర్యాత్ | ఏవం త్రే || కించిత్ప్రణమపాదాయ | పక్షారం

* సంపాదనా త్విరవదానమ్.

నిధాయ । సాణిభ్యాం దర్భాం దర్వాన్యం పృతిష్ఠావ్య ముతదేవతా
ఉద్దిశ్యాగ్నాం ప్రహృత్య । హోజాతయ ఇదం । ఇంద్రా యేదం ।
అగ్నయ ఇదం । సోమాయేదం । అగ్నయ ఇదం । అగ్నయే స్విష్టకృత
ఇదం । అజలినా త్రిగర్భత్య । తృణం ప్రవారతి । త్రిరంగుళ్యా
నిర్దిశ్య । ఏతత్ ఏతత్ ఏతత్ । అగ్ని మభిమంత్రిత్య । భూమి మువ
స్ప్రశేత్ । మధ్యమం పుంసాం హృత్య । ఇతరా హోహరణ ఉత్తరాన్
న్యాగ్ర మంగారేషూహోహతి । వరిధీ ధిమంత్య । ఆఘారసమిధో
ప్రవారతి । దర్వాన్య మితరదర్వ్యగ్ర మవధాయు । సగ్దనా వేదాభి
జుహోతి । వసుభ్యో దుజేభ్య ఆత్యేభ్య సగ్దనా వభాగేభ్య ఇదం ॥
అస్మిన్ప్రకృతే కర్మణీత్యాది సిద్ధము అరచిషేచనం । తతఃప్రణీతా
విమూఢోఽపి । తేన సర్విష్కృతా బ్రాహ్మణం భోజయే ద్యోఽస్యావ
చిత స్తస్మామువథం దదాతి... ఏన మరణార్థ్యం దక్షిణావర్జముపోషి
తాభ్యాం పర్వగు శార్యః పూర్ణపాత్రస్తు దక్షిణే త్యేకే । ఆగ్నేయ
స్థాలీపాశా దూర్ధ్వం యత్పర్వాగచ్ఛతి తస్మిణ్ఽఉపకరముః ॥ పాణా
మాస్యామేన పంచదశ్యాం ప్రారఃకాతేకృత ప్రాణాయామః ॥ దేశ
కాలా సంకీర్త్య ॥ ఏవంగుణ... క్రిత్యర్థం పూర్ణమాసే నాగ్నేయేన
స్థాలీపాశేన త్యోయాజయిష్యే । పర్వ మాగ్నేయ స్థాలీపాశవత్ ।
వృషభదానంనాస్తి । పూర్ణపాత్రస్తు దక్షిణేత్యేకే । ఆగ్నేయ స్థాలీ
పాశానంతర మాపాసనసోమః । సాయంప్రాత రరణార్థ్యగ్ం హస్తే
స్తైతే ఆహుతీ తండులై ర్యవైర్వా జహుయాత్ । స్థాలీపాశవ దైవ
తగ్ం సారీ పూర్ణాహుతిః ।

అత్ర స్థాలీపాశే ॥ శ్లో॥ దర్వాన్య మసక్త్యగ్ర మభేతర స్యాం
మధ్యరంగమూలం త్రివిహానివాద్యః । పక్షే ద్వితీయే సప్తదేవమూలం
ద్వితీయదర్వాన్య మితరచ్చ దర్వాన్యమ్ । ఉక్తోఽనీయాక్త తృణం
నిధాయ దర్వాన్యం పృతిష్ఠావ్య కరద్వయేన । నిరస్తసవ్యః ప్రహరే
ప్రహృత్య త్రిరత్రచోద్భృత్య తృణప్రహరః ॥ నిర్దేశనం ఛాగ్నాభి
మంత్రేణం చ భూమానిసప్తః పృథివీహరః । సంప్రీహ...

మమంత్రకంస్యా త్పాత్రప్రియు క్తం త్పణమత్రోర్హిః । అథ కౌసా
నననూరస్యే తేన యావజ్జీవంహోష్యామి త్యుభయోస్సంకల్పః
పునః ప్రాణనాయమ్యఓంభూః.. ఏవంగుణ... ..శ్రీత్యర్థం
సాయ మోసా సనం తండులైర్హోష్యే

అథ సాయమానాసనమ్.

అచమ్య...ఏవంగుణ.. శ్రీత్యర్థం శ్రీమాః.. గోత్రః...
నామధేయః ధర్మవత్సినమేతోఽహం । శ్రీమతః...గోత్రస్య
నామధేయస్య మమ ధర్మవత్సినమేతస్య మమోపాత్తి దురితక్షయ
ద్వారా శ్రీసరమేష్వరశ్రీత్యర్థం సాయమానాం తండులైర్హోష్యామి
ఇతి సంకల్ప్య ॥ ఓం భూభువస్సుతరోమ్ ॥ చత్వారిశృంగా ర్త్రయో
అస్త్యపాదా ద్వేత్విరే ప్రపహస్తాసోఽస్య . విశ్వరోముఖః । ప్రాఙ్ము
ఖాగ్నే । మనూభిముఖోభిః । సుముఖోభవ । సుక్రసన్నోభవ । వర
దోభవ ॥ యథోక్తజిహ్వయా హవిర్గృహేణ ॥ ఓం భూభువస్సుతః ।
ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి । ధియోయోనః ప్రచో
దయాత్ ॥ సోద కేనపాణినా వ్రవక్షిణ మగ్నిం పరిసమూహ్య । అలం
కృత్య । అగ్నయేనమః । హునవహాయనమః । హుతాశినేనమః ।
కృష్ణవర్తన నమః । దేవముఖాయ నమః । సప్తజిహ్వాయ నమః ।
స్తైశ్వానరాయనమః । జాతపేదసేనమః ॥ ఇత్యలంకృత్య । పరిషేచ
నమ్ ॥ అత్తతేఽనుమన్యస్య । అనుమతేఽనుమన్యస్య । సాస్త్యతేఽను
మన్యస్య । దేవసవిత్రప్రసవ । ఇతి సమంతంపరిషేచ్య । అగ్నయే
స్వోహః ॥ అగ్నయ ఇదం నమమ ॥ అగ్నయే స్విష్టకృతే స్పాహః ॥
అగ్నయే స్విష్టకృతే ఇదం నమమ । (తండులహోమ!) ఇతిహుత్వా ।

అథ పాత్రరూపాసనః

ఓంనూర్యాయుస్వాహా । నూర్యామేదంసమమ ॥ ఇతి మధ్యే
 ౨.గ్నాజహోతి ॥ ... అగ్నేయే స్విష్టకృతేస్వాహా ॥ అగ్నేయే స్విష్ట
 కృతేదంసమమ ॥ అగ్నేరుర్రపూర్వదేశే జహోతి ॥ ఓంసభతిభా ।
 అహుతినంసర్గ ప్రియశ్చిత్తాథకం విస్పృతిహోమం కరిష్యే ॥ యత
 వేత్థవనస్పతే దేవానాం గుప్త్యానామాని । తత్రహవ్యాని గామయ
 స్వాహా ॥ వనస్పతయేదంసమమ ॥ అదితే న్వమగ్న్స్థాః... దేవసవిత్రః
 ప్రిసావీః ॥ ఉపస్థానమ్ ॥ అగ్నేత్వనోఅంతమః । ఉతత్రాతాశిత్వా
 భవవరూధ్యః । తంత్యాశోచిష్టదీదివః । నుమూయనూసమీమహై
 సఖిభ్యః వసురగ్నిర్వసుశ్రవాః । అచ్ఛానక్షిద్యుమత్తహూరయింతాః ।
 సనోబోధిమగ్ధీహవ ముదుష్యాహో అఘాయురిస్సమస్మాత్ ॥ హోమ
 సాధుణ్యార్థ మనాజ్ఞాతత్రయమంత్రజపంకరిష్యే ॥ అనాజ్ఞాతంయదా
 జ్ఞాతం యజ్ఞస్యక్రియతేమధు । అగ్నేతదస్య కల్పయ త్వగంహివేత్థ
 యధాత్రథం ॥ పురుషసమ్మిశోయజ్ఞో యజ్ఞఃపురుషసమ్మితః । అగ్నే
 తదస్యకల్పయత్వగం హివేత్థ యధాత్రథమ్ ॥ యత్పాత్రతా మనసా
 దీనదత్తా నయజ్ఞస్యమన్వతేమరాసః । అగ్నిష్టథోతా క్రతువిద్విజానా
 యజ్ఞోదేవాగ్ం ఋతుశోయజాతి ॥ అనేన (సాయం) పాత్రరూపా
 సనహోమేన భగవాన్ సర్వదేవాత్మకః శ్రీయజ్ఞేశ్వరస్సుక్రిణాతు ॥
 శ్రీయజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు ॥ శ్లో॥ న్వసి శ్రద్ధాంతుథాం యశఃప్రజ్ఞాం
 విద్యాంబుద్ధింశ్రియంబలం । ఆయుష్యంతేజఆరోగ్యం దేహిమేహవ్య
 వాహన ॥ యస్యస్త్వత్పాత్రచనామూక్త్యా తపోహోమక్రియాదిభు ।
 స్యోనంసం ప్రార్థతాయాతి నద్యోవం దేతమమృతమ్ ॥ మంత్రహీనం

క్రియాహీనం భ క్తిహీనం హుతాశన । యద్భుతంతుమయా దేవ పరి
పూర్ణంతదస్తు తే ॥ .. చతుస్సంగరవర్తంతం గోబాహ్మణేభ్య స్సు
భంభవతు! గోత్రముచ్చార్య! అహంభోఅభివాదయే! బ్రహ్మాత్మ
త్తత్త్రిభు వ్యవర్థ్యప్రప్తియః ప్రస్థభావ స్మృత ముగ్రవీరం । ఇద్రీ
స్తోమేన .. చంద్రశేషమధ్య మిదంవా తేన సగ రేణరత్న ॥ (ఈమంత్రము
కొందఱు రక్షకొఱకు చెప్పుచున్నారు) అథ స దక్షిణం కుర్యాత్ ॥
శ్లో! నమస్తే గ్వాప్తాయ నమస్తే దక్షిణాగ్నయే । నమ ఆహవ
నీయాయ మహావేద్యే సమోనమః । కాండద్యయోపసాద్యాయ
కర్మబ్రహ్మ స్విరూపితే । స్వర్ణాంస్వరూపాయ యజ్ఞేశాయ నమో
నమః॥ యజ్ఞేశాయతగోవింద మాధవాంతకేశవ । కృష్ణవిష్ణోహృషి
కేశ వాసుదేవ నమోస్తుతే ॥ అహంఃరస్తా దహమవస్తా దహంజ్యో
తిషావిత మోనవార । యదంతరిక్షంతదుమేపితా భూదహగంసూర్య
ముభయతో దదర్శాహం భూయాసము త్తమస్సమానానాం! బ్రాహ్మ
ణాశీర్వాదః కలశవ్యః । (అగ్నిని ఆత్మారోపణము చేయుచప్పుడు)
యాతేఅగ్నేయజ్ఞయా త్తమాస్తయేహ్వారోహ్నత్కాత్మానం । అచ్ఛా
వనూనికృణ్వంతస్త్రీనర్యా పురూణి । యిజ్ఞోభూత్వా యజ్ఞమాసేద
స్వాం యోనిం జాతవేదోభవ ఆజాయమావః సత్తమవహీ ॥ ఆచమ్య
.. ర్థం పంచపాలకాది గోరీదేవతా పూజాదికం కుర్యాత్ ॥

ఇతి నాయం ప్రోక్తరౌపాసనం సమాప్తమ్.

(విశేషములు కొవలసినవారు నాచే చదివించబడిన యాజుర్వేదమునకు
నిరయంధుఁ జూడవలెను.)

అథ మహా సంకల్పః .

అథానంతరీర్యస్య శ్రీమదాదినారాయణస్య అచింతా
 మిత శక్త్యాభియమాణస్య మహాజలాఘమధ్యే పరిభ్రమమాణానా
 మసేకకోటి బ్రహ్మాండానా మేకతమైవ్యక్త ప్రకృతి మహాదహం
 తా రాశాశ వాయు నహ్ని బల పృథి వ్యావర్ణ్యై స్సప్తభి రావృతే
 అస్మిన్ మహతి బ్రహ్మాండకరండమండలే ఆధారశక్తి శ్రీవరాహ
 కూర్మానంతా ద్వష్టదిగ్గజోపరి ప్రతిష్ఠితస్య । నాతాళాని నప్తలోక
 స్యాపరితలే । ప్రతిలోమేన నత్యాదిలోకమట్కు స్యాథోభాచే । మహా
 నాశాయమాణ ఫణిరాజరాజశేషస్య సహస్రఫణామండల మండితే ।
 దిగ్దంతిపండాదండోత్తంభితే । లోకాలోకాచలవలయితే । లవ నేక్షు
 సురా సర్పిర్దధి క్షీరోద కాన్తవై పరివృతే । జంబూ ధ్వజ కుశ క్రౌంచ
 శాక శాల్మలి నృద్వీపై రావృతే । ఇంద్రద్వీప కశేరు తామ్ర గభ సి
 నాగ సౌమ్య గంధర్వ చారణ భారతాఖ్య సవఖండమండితే । మహా
 నరోరుహాకారే । వంచాశస్కోటివిస్తీర్ణ భూమండలే । అక్షయోజన
 విస్తీర్ణ జంబూద్వీపే । సుమేరు నిషధ హేమకూట హిమాచలానాం
 హరివర్ష కింపురుషవర్ష యోశ్చ దక్షిణే । సేతుబంధ మలయాచలయో
 రుత్తరే । సహస్రయోజనవిస్తృతే । భరతవర్ష భరతఖండే ప్రభాపతి
 త్కేత్రే దండకారణ్యే । కర్మభూమౌ । అయోధ్యా కాశీ కురుక్షేత్ర
 గయా ప్రయాగ కాంచీ శ్రీరంగ శ్రీవేంకటాచలాది పుణ్య క్షేత్రై
 ర్గంగా యమునా సరయా నర్మదాది పుణ్యనదీభిర్విరాజితే । సమభూ
 మధ్య రేఖాయాః పూర్వ దిగ్భాగే । శ్రీశైలస్య ఈశాస్య ప్రదేశే ।
 కృష్ణాగోదావర్యోర్మధ్యదేశే । నమస్తదేవతా బ్రాహ్మణసన్నిధౌ ।
 అస్మిన్ కల్యాణమంటపే । పరబ్రహ్మణ నియుక్తస్య నకల జగత్సృష్టౌ
 పరార్థద్వయజీవినః । కారణబ్రహ్మణః । వంచాశ త్రయవత్సరే । ప్రథమ
 మాసే । ప్రథమపక్షే । ప్రథమదివసే । అహనిద్వితీయేయామే । తృతీయే
 ముహూర్తే । శ్వేతవరాహకల్పే స్వామంభువ స్వారోచిషాదిమనుషు
 మట్సు వ్యతీతేషు సప్తమే హైవస్వత మన్వంతరే । జాద్ధావతారే ।
 అష్టావింశతితమే మహాయుగే కృతాదిషు త్రిషు యుగేషు యాతేషు

కలియుగే ప్రథమే దే । శాలివాహనశకే ప్రథమాదీనాం షష్ఠీసం
 వత్సరాణాం మధ్యే వత్సరామాన వ్యావహారిక చాందమానేన అముక
 సంవత్సరే అముకాయనే అముకయుతో అముకమాసే ...వత్సే...
 ...సే ...వాసరే । ఇదానీం అనాద్యవిద్యావాసనయా సంసార
 చక్రేఽస్మిన్ మహతి నానామోషు జనిత్యా కేనాపి భాగ్యవిశేషే
 డేదానీం మనుష్యజన్మ విశేషం ప్రాప్తవతో మమ జన్మప్రభృత్యేత
 త్తదవర్తంతం మనోవాక్కాయకర్మభిః జ్ఞాతోఽజ్ఞాతఃకృతానాం
 మహాపాతనోపపాతకాదీనాం సవ విధానాం పాపానాం సద్యః అప
 నోదనద్వారా శ్రీవరమేశ్వరసీతర్థం గంగావాలుకాభి స్పృష్టికా
 మండలవర్తంతం కృతరాశే ర్వషణసహస్రావసాసే వృక్షకనాలుకాప
 కర్షకప్రేమ సర్వరాశ్యవకర్ష సమ్మితకాతే బ్రహ్మలోకేనివాససిద్ధ్యర్థం
 తిలై నూర్వమండల వర్తంతం కృతరాశే ర్వషణసహస్రావసాసే
 వృక్షక తిలాపకషణకప్రేమ సర్వరాశ్యవకర్ష సమ్మితకాతే బ్రహ్మ
 లోకేనివాససిద్ధ్యర్థం । యన్మన్మహామండలవర్తంతం కృతరాశే ర్వర్ష
 సహస్రావసాసే వృక్షక యవాపకషణకప్రేమ సర్వ...ర్థం । మూషై
 ర్ధ్రువమండల ...వృక్షకమామపకర ...ర్థం । పంచాశద్ధ్రువతిగణనా
 సమ్మితకేతే వృషలోమభి ర్షక్షతమండల ...వృక్షక లోమాపకషణ
 ...ర్థం । త్రిగుణీకృతాగ్నిష్టోమాతిరాత్రాప్తోర్యామ సాంతవస వాజ
 పేయ పౌండరీకాశ్వమేధా శతక్రతుప్రూప ఫలావాప్త్యర్థం మయా
 సహ దశ పూర్వేషాం దశ పరేషాం మద్యంశ్యానాం సర్వేషాం
 పితౄణాం నరకాదు త్తిర్య కాశ్వత బ్రహ్మలోకేనివాస సిద్ధ్యర్థం స్వ
 గృహ్యోక్తప్రకారేణ సాలంకృత సహారణ్యదక కన్యామహాదానం
 కరిష్యే । ఇతి మహానంకల్పః ।

అథ చూర్ణికా .

స్వస్వప్రాశీతినహస్రాణాం ద్విజగురుదైవత్యానాం । సమస్త
 జగదాధార మహా మంమాక కూర్మ యజ్ఞవరాహ శేషపృథివీనాం ।
 పురందర పావక యమ నిర్మతి వరుణ వాయు కుశేర ఈశానా ద్యృష్ట
 దిక్పాలకానాం । జలజధీవ హరి హర ముఖ్య దేవగణానాం । నారద

విశ్వామిత్ర పరాశరాత్రి వాల్మీకి గౌతమ భృగు వ్యాసాది మహాషీ-
 గాం । సీతా రుద్ర త్వహల్యా ద్రాపదీ తారా మండోదరీ పాంచాలీ
 దమయంత్యాది మహా పతివ్రతానాం హరిశ్చంద్రీ నల కార్తవీర్య
 నికరమార్క భోజరాజాది పుణ్యపురుషాణాం । గంగా సర్వదా తుంగ
 భద్రా మలావహరిణీ శ్రీకృష్ణవేణీ గోదావరీ భీమరథ్యాది మహానదీ
 నాం । జంబూ నింబ కదంబ చూత క్రముక నారిశేఖ ఖర్జూర ధాత్రీ
 దాడిమ్యాది ఫల వృక్షాణాం । పున్నాగ జాతీ వకుళ కేతకీ చంపక
 మల్లికా మాధవీ మాలత్యాది వివిధ కుసుమానాం । కన్కారి కుంకు
 మాగరు గోరోచనాది సుగంధానాం । ఆకరిమిత కనకకలశ కన్యకా
 గృహమేధి కపిశ్వర వీణాదివాద్య మేఘధ్వనీనాం । అయోధ్యా కాశీ
 పురుషోత్తమ రామేశ్వరాది పుణ్యనగరీణాం । శ్రీశైల వింధ్య హేమా
 చల గోవర్ధన కైలాసాది మహాశైలానాం । తర్క మిహమాంసాన్యాయ
 వైశేషిక భాట్ట పాఠాకర వ్యాకరణాది షట్శాస్త్రాణాం । ఋగ్వజు
 న్సా మాధర్వణవేదానాం । లగ్న హోరా ద్రేక్కాణ సహంశ ద్వాద
 శాంశ త్రింశాంశ త్రింశదంశాంశకానాం । నిరంతర మనుకూలా
 శ్శుభాశ్శోభనాః । అస్య...ముహూర్తస్య సుతిథిం సువారం సునక్ష
 త్రం సుయోగం సుకరణం సుచంద్రితారాబలం అనుకూలం శుభ
 శోభనా స్సర్వేగ్రహ స్సంక్షుతా శ్శుభైకాదశస్థాన ఫలదా వరదా
 స్సుక్రీతా స్సుముహూర్తా స్సుప్రసన్నా వరదాభవంతు ।

ఇతి చూర్ణికా సమాప్తా.

అథ సదస్య ప్రయోగః .

ప్రాతస్సంధ్యాది నియమానంతరే ప్రారంభకాల మాహుసనం
 కుర్యాత్ ॥ బ్రాహ్మణాః బంధూంశ్చాహూయ । బంధుభిస్సహలం
 కృత్య । భేరీ మృదంగ వాద్యఘోషై స్స్వస్తివాచక మంగళపాఠక
 పుణ్యాంగనాదిభిః ఆప్తవనై స్సహ కల్్యాణమంటపస్య వశ్చాత్ప్ర
 బ్బుభిముచవిశ్య । మూర్తం వస్త్రేణ మంటపమాసాద్య । తత్ర తందులా
 న్నిధాయ । ఆచమ్య ॥ శ్లో । శుక్లాంబరధరం...సర్వేభ్యో మహాజనే
 భ్యోనమః । ప్రాణానాయమ్య...ఏవంగుణ...శుభతిథౌ దంపత్యోః

అయి ర్వరోచి యశో బలభిన్నద్వంద్వం మహాబాశీర్వచ సమయే ఇ
దాద్యద్వంద్వం లకనహిత సరస్వతీపూజాంకరిశ్చే ॥ అశానిర్విశ్లేష
వరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిశ్చే ॥ గణాధిపతిపూ
జాంకర్యా ॥ ఓంభూః...ర్థం ఇ దాద్యద్వంద్వం లకనహిత సరస్వతీ
పూజాం కరిశ్చే ॥ ఐశోజేపీసరస్వతీ వాజేభి ర్వాచినీవతీ ధీనామవి
త్క్రివతు । మహాసరస్వతీమానాహాయామి । తతః అష్టసుంధు ఇక్వా
లకానావాహ్య । ఆచ్రమంతాః పూర్వోక్తాః ॥ ఐశోజేపీచారపూజాం
కర్యా ॥ వశ్రు గంధ పుష్ప పాంబూల హిరణ్యదికం ఆచార్యాయ
దద్యాత్ । (ఉభయతః) దద్యాత్ । శిష్టాచారప్రకారేణ మహా
దాశీర్వచనం కుర్యాత్ । ఇతి సదస్యప్రయోగః ।

అథ కంకణవిమోచన మంత్రః.

కంకతో నకంకతో ధోవతీ నకంతః । ద్వావిత్తిప్పప్తీ ఇతిన్యా
అదృష్టాఅలిఘ్నత । కంకణంమోచయామ్యద్య రత్యాస్మిన్నకదాచన ।
మయిరత్నాంఘ్రిరాంబద్ధ్వా జేనత్వం గచ్ఛకంకణ ॥

అథ మిథునవిడియ మంత్రః.

తతోనదేతాం ద్వంద్వ మింద్రేణ జేవతాన్యవ్యంతే । ద్వం
ద్వంపైమిథునం తస్మాద్ద్వంద్వాక్ మిథునం ప్రజాయతే । ప్రజాత్యై
ప్రజాయతే । ప్రజయా వశుభి ర్యవవంశేద ।

అథ ఉపహారమంత్రః.

మమంగులీ ర్మయం వధూర్మిమాగ్ం సమేతవశ్యత । సాభాగ్య
మస్తైష్ట్యదత్వాయా ధాన్తంవిపరేతన ॥ ఇతి వధ్వాః । యువంవస్తా
శీవసావసాధేయుప్రా రచ్ఛిద్రామంతప్రాహుసర్దాః । అవతిరతమస్మ
తావిశ్వై రేననిరావరుణచేథే । ఇతి సరస్య । హిరణ్యరూప

సహిరణ్యసందృగ పాశ్చాత్యచేచ్యదుహిరణ్యవర్ణః । హిరణ్యయాత్పరి
యోనేనిర్నిషద్య హిరణ్యదాదదత్యన్నమసైత్ర ॥

అథ కన్యాయా స్తద్భంధ్యధీనమంత్రః.

శ్లో॥ అష్టవర్షాభవేత్కన్యా పుత్రవత్పాలితామయా । ఇదా
నీం తవదాస్యామి దత్తాంస్నేహేనవలయ ॥ అష్టవర్షా...మయా ।
ఇదానీం తవపుత్రస్య దత్తాంస్నేహేనవలయ ॥ అష్టవర్షా...మయా ।
ఇదానీంతవపౌత్రస్య దత్తాంస్నేహేనవలయ ॥ అష్టవర్షా...మయా ।
ఇదానీంతుతవభ్రాతృ దత్తాంస్నేహేనవలయ ॥ ఇత్యాది తత్తత్ప్రతి
గ్రహీతృ నామ్నామూహః ।

అథ శేషహోమః.

పూర్వోక్త సేవ । గౌరీ గంధర్వ పూజాంచ కుర్యాత్ । తం
చతుర్థ్యా మపరరాత్ర ఉదీర్వాత ఇతి ద్వాభ్యాం దండ ముత్థాప్య ।
వ్రతాశ్చ నిదధాతి । ఉదీర్వాతో విశ్వానస్తో నమసేదామహేత్వా ।
అన్యమిచ్ఛప్రవర్త్యగ్ం సంజాయాం వత్సాశ్చ । ఉదీర్వాత్తి పతి
వతీ హ్యేషావిశ్వావసుం నమసాగ్నిరీతే । అన్యమిచ్ఛసితప్రవదం
వ్యక్తాగ్ంనతేభాగో జనుషాతవ్యవిధ్ । వ్యస్థానా దన్యత్ర నిదధాతి ।
సత్పాతసహ పాణానాయమ్య ఏవంగుణ ... సుభతిభా అనయా
సప్రాథయా వధ్వాసహ ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం వినాహశేషహోమం
కరిష్యే । ఓం భూభువస్సువరోమ్ । ... చత్వారిశ్శంగా...వత్పాత
ప్రయోగంకుర్యాత్ । సోమాయస్వాహా । దక్షిణార్థ...దం నమః
ఏకం- ద్వే-త్రీణి-చత్వారి । ఇత్యాజ్యం గృహీత్వా । అగ్నే పాయ
శ్చి త్త ఇతి ప్రతిమంత్రగ్ం సప్తాజ్యాహుతిర్హుత్వా । అగ్నేప్రాయశ్చి తే
త్వం దేవానాం పాయశ్చ తిరసి బ్రాహ్మణస్త్వానాథతామః ప్రపద్యే
యాఽస్యాంపతిఘ్ని తనూః ప్రజాఘ్ని పశుఘ్ని లక్ష్మీఘ్ని వార్తఘ్ని

మన్యైతాంకృణోమిన్వాహః॥ అగ్నయఇదమ్ । వాయో హ్రాయశ్చితై
 త్వం. కృణోమిన్వాహః । వాయవఇదమ్ । ఆదిత్యహ్రాయశ్చితై త్వం
 ...కృణోమిన్వాహః । ఆదిత్యాదేదమ్ ॥ క్రజావతే హ్రాయశ్చితై త్వం
 .. కృణోమిన్వాహః । ప్రజాపతయఇదమ్ । ప్రస్తవశ్చివమూమశ్చ
 కాట శ్చాణానశ్చధణాసిశ్చ సవిణంచ భగ శ్చాంతరిక్షంచ సిన్ధుశ్చ
 సముద్రశ్చ సరస్వాగ్శ్చ విశ్వప్యచాశ్చ తేయం ద్విష్టాయశ్చ నో
 ద్వేష్టి త మేషాం జమభి దధ్మిన్వాహః । వసవాదిభ్యో దేవతాభ్య
 ఇదమ్ । మధుశ్చ మాధవశ్చ కుక్రశ్చ మచిశ్చ సభశ్చ నభస్య
 శ్చేషశ్చోర్జశ్చ సహశ్చ సహస్య శ్చ తపశ్చ తప్తస్య శ్చ తే యం
 ద్విష్టాయశ్చ నో ద్వేష్టి త మేషాం జమభిదధ్మిన్వాహః । మధ్వాదిభ్యో
 దేవతాభ్య ఇదమ్ । చిత్తంచ చిత్తి శ్చాకూతం చాకూతి శ్చాధీతం
 చాధీతిశ్చ విజ్ఞాతంచ విజ్ఞానంచ నామచ క్రతుశ్చ దరోశశ్చ పూర్ణ
 మాసశ్చ తే యం ద్విష్టాయశ్చ నో ద్వేష్టి త మేషాం జమభి దధ్మి
 న్వాహః । చిత్తాదిభ్యో దేవతాభ్యఇదమ్ । ఇధ్మన.....వారతి ।
 రుద్రాయ రంతిచరా దేదమ్ ॥ అస్యకర్మణః హోమవ్రతిష్ఠాసిధ్యర్థ
 మృద్ధికామః జయాది హోమం కరిష్యే । సువేదాజ్యమాదాయ ।
 ఓం చిత్తంచస్వాహః.....జయాది బ్రహ్మ విసర్జనాంతే భవత్కృత
 బ్రహ్మత్వదక్షిణాం..... సమమ । అవరేణాగ్నిం తస్యా శ్చిరసి ఆజ్య
 శేమాత్ భూస్వాహేతి చతుర్భుజినయతి । భూస్వాహో భువస్వాహో
 సువస్వాహోగ్స్వాహః । అపశ్యంత్వేతి వధూ ర్వరమీక్షేత ॥ అప
 శ్యంత్యా మనస్తాచేతానం తపసోజాతం తపస్తావిభూతమ్ । ఇహప్రజా

మిహరయిగ్ం రరాఃః (ప్రజాయస్వ ప్రజయాపుత్రికామః । అథ ద్వితి
 యావశ్యం త్వేతి వరో వధూగ్ం సమిక్షేత । అపశ్యంత్యా మనస్తా
 దీధ్యానాగ్స్వాయాం త్రనూగ్ం ఋత్వియే నాథమానామ్ । ఉప్రమా
 ముచ్చా యువతి ర్భభూఃః ప్రజాయ స్వప్రజయా పుత్రికామః ।
 సమంజంత్యత్యాజ్యశేషే హృదయదేశో సంమృజ్య । సమంజంతు
 విశ్వేదేవా నమూప్రో హృదయా నినా । సం మాతరిత్వా సంధాతా
 సముదేష్టిదిదేష్టునా । ప్రజాపత ఇతి తిసోఽజపిత్వా । ప్రజాపతే
 త్వం మే జపస్వ త్వప్తజేనేభి స్సహస్రామ ఇంద్ర । విశ్వేదేశ్వావై
 రాతిభి స్సగ్ంరరాఃః పుగ్ంనాం బహూనాం మూరిరస్యాయు । ఆసః
 ప్రజాం జనయతు ప్రజాపతి రాజరనాయ సమనక్త్వర్తమా । అదు
 ర్మంగలిః పతిలోకమావీశ శంసోభవ ద్వివదే శం చతుష్పదే । తాం
 పూషంఛివతమా మేరయస్వ యస్యాంబీజం మనుష్యావపంతి । యాన
 ఊరూ ఉశతీవిన్రయాతై యస్మాముశంతః ప్రహరేమశేఫమ్ । ఆరో
 హోరుమి త్యను వాకేన సమావేశనం కుర్యాత్ । ఆరోహోరుముప
 బోహన్వబ్రాహ్మం పరిష్వజస్వజ్ఞాయాగ్ం సుమనస్యమానః । తస్మాం
 పుష్యతం మిథునా సమోసీ బహ్విం ప్రజాం జనయంతౌ సరేతసా ।
 అర్ధియారద్యా యతామంథ క్షురువం పురుషేణశక్రః । తదేశౌ
 మిథునా సమోసీ ప్రజయీ మృతే నహ గచ్ఛతమ్ । అహం గర్భ
 మదధా మోషధీ వ్యహం విశ్వేషు భవనే వ్యంతః । అహం ప్రజా
 అజనయం పితృణామహం జనిభ్యో అవరేషు పుత్రాః । పుత్రిణేమా

కుమారిణా విశ్వమాయా రవ్యమృతం బ్రహ్మహిరణ్యవేశసా వీతిహా
తా) కృత ద్వసూ । బ్రహ్మం త్వామృతాయకగ్ంశ మూఢో రోమ
శగ్ం హాఢోదేవేషు కృబత్తోమదః । నమావేశసముహారణ స్సు
ముహూర్తోస్తు । ఆశీర్వాదః । ఇతి శేషహామః ।

అ థ నా క బ లి : .

బంధుభి స్సహ అభ్యంగ స్నానం కుర్యాత్ । నిత్యోపాసనం
కృత్వా । తతః గృహమధ్యే హస్తద్వయమాత్రం చతురశ్రం శార
వర్ణం మృణ్మయేనానులిప్య । పంచవర్ణతమల చూడై శ్చతురశ్రం
పుష్కరాకారం లిఖత్వా । దక్షిణోత్తరయో ర్లవణతైర్లగ్నజౌ
లిఖత్వా ॥ ఇంద్రాగ్ం తదుత్తరతో శారీంచవ్రజిష్టాప్య । పూర్ణ
కలశద్వయం పాగ్భాగే నిధాయ । చతుర్దిక్కు నాకబలి మృణ్మయ
సాత్రాణి నిధాయ । తంతునావేప్య । గంధపుష్పాక్షతాదిభి రభ్యర్చ్య
త్రయ స్త్రింశద్దీపాశ నిధాయ । పాగ్భాగే ఆయుధంనిక్షిప్య । సువా
సిన్యా దీపనహిత శాంస్యపాత్రద్వయం గృహీత్వా । త్రిప్రదక్షిణీ
కృత్య । త్రయస్త్రింశ దన్నకబళాశ సర్వతోనిధాయ । ఉపహారాది
కం కృత్వా । తంతు నుద్వాప్య । చతుర్దిక్కు నాక దేవతాభ్యో బలి
ముదకపురస్కరంవిస్మజేత్ ॥ ఓం అగ్నిరేవతా వాతోదేవతా సూర్యో
దేవతా చంద్రమా దేవతా వసవో దేవతా రుద్రా దేవతాఽఽది
త్యాదేవతా విశ్వేదేవాదేవతా మరుతోదేవతా బృహస్పతి రేవతే
దోదేవతా వరుణోదేవతా మూర్ధాసిగాట్ ధ్రువాసి ధర్మా యం
త్రిసియమిత్రీ శీతోజ్జే త్యాక్షమైత్వా తేమాయత్వా యంత్రీ
రాట్ ధ్రువాసిధరణి ధ్రువ్యాసి ధర్మి త్యాయుషేత్వా వర్చసేత్వోజనే
త్వా బలాయత్వా । అభ్యుక్తం దద్యాత్ । సుక్లాంబరధరంవిష్ణుం...

సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యోనమః । ఆచమ్య... ఏవంగుణ... శుభతిథౌ
దంవత్స్యః ఆయుర్వరోచ్య యశోబలాభివృద్ధ్యర్థం గౌరీ నీలలోహితపూ
జాఖ్యం కర్మకరిణ్యమాణ స్త... కర్మణః పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే ।
అచా నిర్విఘ్నం పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీ మహాగణాధిపతి పూజాం
కరిష్యే । గణాధిపతిపూజాం కర్మణః పుణ్యాహవాచనంచ కుర్యాత్ ।
ఆచమ్య... ఏవంగుణ... ర్థం గౌరీనీలలోహితపూజాం కరిష్యే । ధ్యా
నావాహనాని ఘోషశోపచారపూజాం కుర్యాత్ । నీలలోహితైః పతః
క్షృత్యాస్తక్తి ర్వ్యజ్యతే । ఏదంతే అస్యా జ్ఞాతయః పతి ర్భంధేషు
బధ్యతే । నీలలోహితధారణ... నుముహూర్తోఽస్తు । ప్రాణానా
యమ్య... ఏవంగుణ... శ్రీత్యర్థం ఋతుస్నాతాయాం భార్యాయాం
గర్భాధానంకరిష్యే । ఇతి శేచిత్ । విష్ణు ర్యోనిం కల్పయతు త్వష్టా
రూపాణి పింగంశతు । అసింశతు ప్రజాపతి ర్ధాతాగర్భం దధాతుతే ॥
గర్భంధేహి సిసీవాలి గర్భంధేహి సరస్వతి । గర్భంతే అశ్వినౌదైవా
వాధర్మాం పుష్కర స్రజా ॥ హిరణ్యయా అరణీ యన్నిర్మంధతో
అశ్వినౌ తం తే గర్భగ్ం మావా మహే దశమే మూసి నూతనే ।
యధేయం పృథివీమహి తిష్ఠంతీ గర్భమాదధే । ఏవం త్వం గర్భమా
ధర్స్వ దశమేమూసి నూతనే ॥ యథాపృథి వ్యగ్నిగర్భా ద్యౌర్యధేం
జీరిగర్భిణీ । వాయుర్యథా విశాంగర్భ ఏవంగర్భందధామతే । విష్ణో
శ్రీష్టేన రూపేణా స్యాం నార్యాం గవీన్యాం । పుమాగ్ం నం గర్భ
మాధేహి దశమేమూసి నూతనే ॥ నేజమేష పరాపత సపుత్రీ । పున
రాపత । అస్మైమేపుత్ర కామాయై గర్భమాధేహి యః పుమాః ।
వ్యస్తయౌనిం (ఇతి శేతో గృహేణ పుమా స్తుత్తోధ్యతాం గర్భ

అంతః తంత్రానా దశచ సునిధిస్తు ననాయతాం వీరశమస్వానామ్ |
 అతేగర్భోయోనిమీతు పుమాన్యా ఇవేషుధిం | అన్తరోహాయతాం
 పుత్ర) స్తే దశమాస్యః | కరోమి నే ప్రాబాహత్య నాగర్భో యోని
 మేతు తే | అనూనః పూర్వో బాయనా మల్లోణో ఒసిశాచ దీతః |
 పుమాగ్ స్తే పుత్రో) నారి స్తే పుమా ననుజాయతాం | తానిభద్రదాణి
 వీణా స్వప్తభా బసయంతు నా | యోని భద్రాన్తే వీణా స్వప్తభా
 బసయంతినః | తే స్త్వం పుత్రాన్) స్వింగన్తసా వ్రసూ శ్శేనురా భవ |
 తామస్సమృద్ధాన్తంశుప్త్యా ముఃరాజిత మేవ మే | యం తామం తామ
 యేదేవ రం మే వాయో నమర్థమ | గర్భాభానముహూరక స్సుము
 హూర్తోస్తు | తతః ఫలప్రదానానికరిష్యే | బ్రాహ్మణేభ్యో ఫల
 ప్రదానాని దద్యాత్ | సువాసిసీభ్యో కూర్పనాయనాని దద్యాత్ |
 తతః ఇంద్రాణిం పార్థివే | ఇంద్రాయ రాజ్య ఇతి హిమవతో
 మాస్తీర్వృతుజసే త్రిప్రదక్షిణంకృత్వా | ఇంద్రాయరాజ్యే సూక్తరో
 వరుణాయ ధాత్యేకృష్ణో యనూయరాజ్య ఋశ్యో ఋషభాయరాజ్యేగవయ
 శ్శార్దూలాయరాజ్యే గౌరః పురుషరాజాయ మర్కటః క్షీప్రశ్వేనస్త్వ
 వర్తితా నీలంగోః క్రిమి స్సామన్త్య రాగ్నః కల్మషగ స్సింధో శ్విగంధు
 మారో హిమవతో హస్తీ | బంధుభ్యో మిథునేభ్య స్తాంబూలాని
 దద్యాత్ | అథాశీర్వాదః | కంకణవిమోచనం కుర్యాత్ | తతో
 వసంతమాధవ పూజాం కేచి త్కుర్వంతి | అథ మార్జనమ్ | వస్తంతే
 వర్షనాదేవాః | వసవ స్త్రిపురాస్తుతం | రథంతరేణ తేజసా | హవి

రింద్రేవయోదధుః । గ్రీ) ష్మణదేవా ఋతునా । దుదా) పంచదశే
 స్తుతం । బృహతాయశస్తాబలం । హవిరింద్రేవయోదధుః । వైరాభిర్
 ఋతునాదిత్యాః । స్తోమేన వదశేస్తుతం । వైరూపీణవిశౌజసా । హవి
 రింద్రేవయోదధుః । శార్దజేనరునాదేవాః । ఏకవిగ్ంశేఋభవస్తుతమ్ ।
 వైరాజేన శ్రియా శ్రియం । హవిరింద్రే) వయోదధుః । హేమంతే
 నరునా దేవాః । మరుత స్త్రిణజేస్తుతం । బలేన శక్వరీస్సహః । హవి
 రింద్రేవయోదధుః ॥ శైశి రేణరునాదేవాః । త్రియస్త్రిగ్ం శేమృతగ్
 స్తుతమ్ । వత్సేనరేవతీక్షత్రం । హవిరింద్రేవయోదధుః । దైవస్వత్వా
మి ॥ శ్లో॥ దేవీంద్రాణి నమస్తుభ్యం దేవేంద్రప్రియభామిని ।
 వివాహంభాగ్యమూహోగ్యం పుత్రప్రపౌత్త్రాంశ్చ దేహీమి । ఇతినాకబలిః॥

అథ సామాన్యాశీః.

మమాగ్నేవరోచ విహవే స్వస్తు పయం త్వేంధానా సనువం
 పుషేమ । మహ్యం నమంతాం ఏదిశి శ్చతస) స్వయా ఒధ్యక్షేణ
 పృతనా జయేమ । మమ దేవా విహవే సంతు సర్వ ఇంద్రావంతో
 మరుతో విష్ణురగ్నిః । మమాంతరిక్ష మురుగోపమస్తు మహ్యం వాతః
 పవతాంకామేఅస్మికా । మయిదేవా ద్రవిణమాయజంతాం మయ్యాశీ
 రస్తు మయిదేవహూతిః । దైవ్యాహూతారావనివంత పూర్వైరిష్టా
 స్సౌమ తనువా సుగీరాః । మహ్యం యజంతు మమ యానిహవ్యా
 కూతిస్సత్యా మనసో మే అస్తు । ఏనో మానిగాం కత మచ్ఛ నాహం
 విశ్వేదేవాసో అధిపూచతామే । దేవీష్టదుర్వీ రురుణః కృణోత విశ్వే
 దేవా స ఇహవీరియధ్పమ్ । మాహస్మహిప్రజయా మూరినూభి ర్మా
 రథామ ద్విషశేనామరాజా । అగ్నిర్మన్మం ప్రతినుదస్సురస్తా దదభౌ

గోపాః పరిపాహినస్తం । ద్రియంచోయంతు నిగుతఃపునస్తే మైపాం
 చిత్తం ప్రబుధావినేశత్ । ధాతా ధార్మికాం భువనస్య యన్వతిరేవ
 గంసదితార మధిమాతిపాహమ్ । ఇమంయజ్ఞమశ్వినోభా బృహస్పతి
 ర్దేవాః పాంతు యజమానం న్యథాత్ । ఉపవృచానో మహిష శ్శర్మ
 యగ్ంసదస్మిన్ హవే పురుహూతఃపురుక్షు । సహవ్రజాయై హర్యశ్వ
 మృడయేంద్రమానో వీరిషో మాపరాదాః । యేన స్సవత్సా అపతే
 భవం త్రింద్రాగ్నిభ్యా మవబాధా మహేతాః । వసత్రా రుద్రా
 ఆదిత్యా ఉపరిస్పృశం హూగ్రంఛేత్తారమధిరాజమగ్రః । అర్వాంచ
 మింద్రమముతో హవామహే యోగోద్భవతదశ్వదన్వః । ఇమంనో
 యజ్ఞంవిహవే జుషస్వాస్యకుమోర్హి రిమోమేదెంత్యాః । ఆశుశ్శిశానో
 వృషభో నయుద్యో భునాభుః త్రోధణ శ్చర్షణవామ్ । సంక్రందనో
 నిమిష ఏకవీరశ్శతగ్ంసేనా అబయత్సాకమింద్రః । సంక్రంవసేనానిమి
 షేణజిష్ణునా యుత్కరేణ దుశ్శ్చివ సేనధిష్ఠానా తనింజేణజయత
 తత్సహధ్వం యుధోనరశ్శుహస్తేనవృష్టా । సశ్శుహస్తే ససనిషంగిభి
 ర్వశీసగ్ంసప్రస్థా నయుధఇంద్రోగజేన । సగ్ంస్పృష్టజితోమహాబాహుశ
 ధ్యార్థ్యర్థ్య ధన్వా ప్రతిహితాభి రస్తా । బృహస్పతే పరిషీయా రథేన
 రత్నోహమిత్రాగ్ం అపబాధమానః । ప్రథంజా త్సేనాః ప్రమృణో
 యుధాజయ స్సస్థాకమేధ్యవితా రథానామ్ । గోత్రభిదం గోవిదం
 విజ్రాహూం జయంతమబ్జ ప్రమృణంతమోజసా । ఇమగ్ంసహతా
 అనువీరయధ్వమింద్రగ్ం సఖాయోఽనుసగ్ంరథధ్వమ్ । బలవిజ్ఞాయ
 స్థవిరః ప్రవీరస్సహస్వా వాజీసహమానఉగ్రః । అభివీరో అభిసత్వా
 సహోజాతైత్ర మింద్ర రథమాతిష్ఠ గోవిత్ । అభిగోత్రాణి సహనా
 గాహమానో దాయోవీరశ్శతమన్యరింద్రః । దుశ్శ్చివనః పృతనామాద
 యుధోస్థాకగ్ం సేనాఅవతుప్రియుత్సు । ఇంద్రాసాంసేతా బృహ
 న్పతి ర్దక్షిణాయజ్ఞః పురవతుసోమః । జేవసేనానా మధిధంజతీనాం
 జయంతీనాం మరుతోయం త్వగ్ం । ఇంద్రస్య పృష్ఠో వరుణస్యరాజ్ఞ
 ఆదిత్యానాం మరుతాగ్ శర్ధఉగ్రమ్ । మహామనసాం భువనచ్యవా

నాం ఘోషోదేవానాం జయతాముదస్థాత్ । అస్మాకమింద్ర స్సమ్మ
తేషుధ్వజే వ్యస్మాకంయా ఇవనస్తాబయంతు । అస్మాకంవీరా ఉత్తరే
భవం త్వస్మానుదేవా అవతాహవేషుః । ఉద్ధర్ణయమమవ న్నాయుధా
న్యత్సత్వనాం మామకానాంమహాగంసి । ఉగ్వృత్రహాకావాజినాం
వాజినాన్యద్రాధానాం జయతామేతుఘోషః । ఉవప్రేరజయతానర
ధ్ధిరావస్సంతుతాహవః । ఇంద్రోవశ్వర్మయచ్చ త్వనాధృష్టాయథా
సథ । అవస్పష్టా పరావత శరశ్యే బ్రహ్మసగంశిత । గచ్ఛామిత్రా
స్ప్రవిశ మైషాం శంచనోద్భిషః । మర్మాణి తే వర్మభి శ్చాదయామి
సోమస్త్యరాజా మృతే నాభివస్తామ్ । ఉరో ర్వరీయా పరివస్తే అస్తు
జయంతంత్యా మనుమగంతుదేవాః । యత్రబాణస్సంపతంతి కుమా
రా విశిఖా ఇవ । ఇంద్రోనస్తత్ర వృత్రహా విశ్వాహా శర్మయచ్చకు ॥

ఇతి సామాన్యాశీః.

అథ దిక్పాలకాశీర్వచనమ్ .

స్మృతిష్టత్యాదితి పూర్వదిగ్భాగే ఇంద్రోదేవతా ఇంద్రవ్ర
సాదా ద్వాబ్యాభివర్ధనమస్తుతే । తేన ప్రాచీందిశంజయతి తందక్షిణా
పరివహంతి । దక్షిణదిగ్భాగే యమోదేవతా యమప్రసాదా దాయు
ష్ట్యాభివర్ధన మస్తుతే । తేన దక్షిణదిశం జయతి, తం వ్రత్యంచ
మావతాయంతి, పృథీచీ దిగ్భాగే వరుణోదేవతా, వరుణప్ర
సాదా త్పుత్ర ప్రాత్రాభివర్ధనమస్తుతే । తేన పృథీచీందిశం జయతి,
తముదీచీతిష్ఠం త్యుపావహంతి । ఉదీచీ దిగ్భాగే కుబేరోదేవతా,
కుబేరప్రసాదా దనధాన్యాభివర్ధన మస్తుతే । తేనోదీచీందిశంజయతి,

